

ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ

ΤΟΜΟΣ 50

ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΕΝΕΣΙΝ ΟΜΙΛΙΑΙ ΝΕΤ'— ΕΑ'

Κείμενον: B. de Montfalcon

Μετάφρασις—Σχόλια
ΚΥΡΙΑΚΟΥ Γ. ΡΟΥΜΠΗ (ΝΕΤ')
θεολόγου - φιλολόγου

(ΝΖ'—ΕΑ')
ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ
ΚΑΛΔΙΟΠΗΣ Ι. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ
θεολόγων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εἰς τὴν Γένεσιν ἑμίλια ΝΕΤ'	11 (103)*
Εἰς τὴν Γένεσιν ἑμίλια ΝΖ'	27 (119)
Εἰς τὴν Γένεσιν ἑμίλια ΝΗ'	51 (148)
Εἰς τὴν Γένεσιν ἑμίλια ΝΘ'	65 (157)
Εἰς τὴν Γένεσιν ἑμίλια Ξ'	78 (171)
Εἰς τὴν Γένεσιν ἑμίλια ΞΑ'	88 (182)
ΚΕΙΜΕΝΟΝ	108

* Οἱ ἐντός παραθέτουσιν ἀριθμοὶ παραπέμπουν εἰς τὰς ἀντιστοιχοῦσας σελίδας τοῦ κειμένου.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΟΜΙΛΙΑ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΕΚΤΗ

239 Α «Ο ΙΑΚΩΒ ΜΕΤΑ ΠΑΡΕΛΘΟΥΣΙΝ ΕΠΤΑ ΕΤΩΣ ΕΙΠΕΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΑΒΑΝ ΔΟΣ ΜΟΥ ΤΗΝ ΡΑΧΗΝ ΩΣ ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΟΥ, ΔΙΟΤΙ ΣΥΝΕΠΛΗΡΩΘΗ Ο ΧΡΟΝΟΣ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΕΤΩΣ, ΟΠΩΣ ΝΥΜΦΗΘΕΣ ΑΥΤΗΣ».¹

Λαβόντες ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Ἰακώβ, τὴν ὁποίαν ἔδειξε πρὸς τὴν Ραχήλ,² ἐπεράσαμεν κατὰ τὴν χριστιανὴν μαρτυρίαν εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, καὶ ἀφοῦ ἐγνωρίσαμεν τὸν μεγάλον τοῦ πάθου διὰ τὸν Χριστὸν, οὐκ ἔστιν ἡμῶν παρῆσαι μακριὰ κάποια μεγαλύτερα δύναμις, δὲν ἠμπορέσαμεν πλέον νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν συνέχειαν τοῦ θέματος τῆς ὁμιλίας μας. Ἐὰν οὖν αὐτὸ, εἰάν θέλετε, ἀφοῦ ἐρευνησώμεν τὴν συνέχειαν, ἢ, συμπληρώσωμεν τὰς ἑλλείψεις, ὥστε καὶ ἀπὸ τὸ σημερινὸν ἀνογραφικὸν ἀνάγνωσμα νὰ λάβωμεν ἰκανοποιητικὴν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, καὶ ἔτσι νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὰ σπῆλαια μας.

Ὅταν, λοιπόν, ἐπεράσαν ἑπτὰ χρόνια, ἐπὶ ὁποία, λέγει ἡ Γραφή, ἀφάνησαν ἐνώπιον τοῦ Ἰακώβ ὀλίγοι ἡμέρας, ἐπειδὴ ἤγάπα αὐτὰς αὐτῶν καὶ διὰ τὴν ἐλάμβανε σύζυγόν του, τότε εἶπεν εἰς τὸν Λάβαν· Δός τὴν Ραχήλ ὡς γυναῖκά μου, διότι συνεπληρώθη ὁ χρόνος τῶν ἐπτά ἐτῶν, ὅπως νυμφεύθῃ αὐτήν. Ὁ δὲ Λάβαν συνεκέντρωσεν ὄλους τοὺς ἀνδρας τοῦ τόπου οὗοι ἦσαν καὶ ἔκανε τὸν γάμον. Ἐβράδισεν. Ὁ Λάβαν ὠδήγησεν εἰς τὸν νυμφικὸν θάλαμον τὴν θυγατέρα του Λείαν πρὸς τὸν Ἰακώβ.³ Ὁ Εἶδες μὲ πόσῃ σεμνότητι ἐτέλλου τοὺς γάμους κατὰ τὴν παλαιὰν ἐκείνην ἐποχὴν; Νὰ τὸ ἀκούσετε ὅσοι καταλαμπάνασθε ἀπὸ θαυμασμοῦ διὰ τὰς σατωκῆς πομπῆς καὶ ἐντροπιᾶς τὴν σεμνότητα καὶ ἱερότητα τοῦ γάμου ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμήν. Μήπως ὑπάρχον καθόλου αἰλοῖ; Μήπως κύμβαλα; Μήπως σατωκῆ καὶ χοροὶ; Μά, πῆς μου, διὰ ποίον λόγον τόσην

1. Γεν. 29, 21.
2. Περλ. 1. ἀ. σ. 20.
3. Ἐ. ἀ. σ. 30-28.

καταστροφήν εισάγεις άμέσως εις τό σπίτι σου και προσκαλείς ήσποτικούς και χορευτάς, ώστε, πέσον της άνοήτου διαπάνης, να παραλάβης και της κόρης την σωφροσύνην και τόν νέον να καταστήσης υπό άναίσχυντον. Έξ άλλου είναι κωμωποιητικόν τό να ήμπορέσουν οι άνθρώποι αήτης της ηλικίας, χωρίς να όφίστανται ατάς τάς παρωθήσεις. Ν' όποιν, όμως, είναι τόσον πολλά τά θεάματα και τά άκροάματα που άνάπτουν μεγαλύτην την φωτιών και θερμαίνουν περισσότερον την κάμινον τών παθών, τότε πώς είναι δυνατόν να μή καταποντισθή ή ψυχή του νέου; Προγματικά, άπό κάτι τέτοια καταστράφησαν και διαφάησαν τά πάντα, άπό τό γεγονός, δηλαδή, ότι άπό την άρσην φανίζεται ή σωφροσύνη τών μελλονόμενων. Και πολλές φορές άπό την πρώτην κόλασ ήμίραν του γάμου ό νέος έβλεπε σατανικόν θέλος εις την ψυχήν του, με τό να κυττάξη με αμαρτωλών μετά άλλην γυναίκα, αλλά και ή κόρη αχμαλωτίζεται άπό την όψιν και την άκοίην, και, έτσι, τά τραύματα αυτά μεγαλύουν σιγά-σιγά και δημιουργούν μεγαλύτερον κακόν. Ε Καί κατά πρώτον χάνεται ή μεταξύ τών όμόνοια και μαρτύρεια ό πόθος του ένος προς τόν άλλον. Διότι, όταν άκείνος εχη έστραμμένη την προσοχήν του προς άλλην γυναίκα και διασπάται τό μυαλό του άπό έδω και άπό εκεί και κατευθύνεται άπό τόν ήδιον τόν διάβολου, τότε βιά γάμωσ τό σπίτι του με μεγάλην άβυσσον. Έάν τάλιν σιμωθή να πάθη κάτι τέτοιο ή γυναίκα, τότε, ήμπορούμεν να ελπώμεν, ότι τά πάντα εκ θεμελίων άναστρέπονται, και εις τό έξης παρακολουθούν ό ένας τόν άλλον και ό μέν άνδρας υποψιάζεται την γυναίκα του, ή δε γυναίκα τόν άνδρα της. Και εκεί που έπρεπε να επικρατή ή όμόνοια και ή αγάπη και αυτοί που ήσαν υποχρεωμένοι να είναι ήνωμένοι, σάν να άποτελούν μίαν σάρκα, (αίότι οι δύο βιά άποτελέσουν μίαν σάρκα, λέγει ή Γραφή), αυτοί εύρίσκονται εις τόσην μεγάλην διάστασιν και διαμάχην, ⁴⁴⁰ Α σάν να ήσαν έχθροί μεταξύ των. Διότι, άφοδ έμπηκε μέσα εις τό σπίτι των ό διάβολος, τούς πρσβείνει τόσην μεγάλην ζημίαν, ώστε κάθε ήμέσαν να προκολούνται βριδες και διαμάχαι, χωρίς ποτέ να ήσυχάζουν άπό τά κακά. Άλλά τί βιά ήμπορούσε να ελπή κανείς διά την περιφρόνησιν, που

4. * Ε. Α. 2, 24.

όφίσταται τό ζεύγος αυτό άπό τούς όπηρετάς του, διά τούς γέλωτας τών γειτόνων και τας ποικίλας άσχημοσύνας; Διότι, όπως, όταν επαναστατήσουν οι κυβερνήται του πλοίου, κινδυνεύουν και βσαι ταξιδεύουν μαζί των και κατ' ανάγκην συθίζεται αθανάδρον τό πλοίου, έτσι, λοιπόν, και έδω, όταν ό άνδρας και ή γυναίκα έρίζουν μεταξύ των, είναι βρισκόν και οι άλλοι να υποφέρουν τά κακά, που προκύπτουν άπό την διαμάχην αυτήν.

Ε Δι' αυτό, σάς παρακαλώ, λαμβάνοντες αυτά όπ' όψιν σας, να μη ακολουθήτε την συνήθειαν. Διότι γνωρίζω ότι μερικά μου προβάλλουν τό έθιμον και δεν άνέχονται ούτε να άκούσουν τά λόγια μου. Άλλά έγώ είμαι υποχρεωμένος να σάς λέγω βρα σάς άφελου και σάς άπαλλάσσουν άπό την μέλλουσαν τιμωρίαν. Εκεί, όμως, που υπάρχει τόση φθορά της ψυχής, έσκα ποίου λόγου έπιθυμεί να μου προβάλλης τό έθιμον; Νά, και έγώ σοδ παρουσιάζω συνήθειαν καλύτεραν, την όποιαν είχαν οι παλαιοί, όταν άκόμη δεν γνώριζαν τόσον καλά τόν Θεόν. Και εις τό σημείον αυτό μη συλλογίζεσαι, σε παρακαλώ, τόν δικαίον, έννοώ τόν Ιακώβ, αλλά σκέψου τόν Λάβαν, ό οποίος έπίστευεν άκόμη εις τό εδωλα και δεν γνώριζε καθόλου την άληθινήν πίστιν Ε και, όμως, συμπεριφέρθη με τόσην εύλάβειαν. Διότι αυτή ή ένάρετα διαγωγή δεν άνήκεν εις τόν γαμβρόν, αλλά ήτο έργον του πατρός της νέμφης. Δι' αυτό και άνεκήρυξα τό θέμα αυτό, άποτεινόμενος όχι τόσον προς τούς μελλονόμεους, βσαν άπευθύνωμαι πρσ τούς γαγείς των, δηλαδή, έννοώ τόν πατέρα του γαμβρού και τόν πατέρα της νέμφης. Πραγματικά, κατά ποίαν λογικήν δεν βιά ήτο άστοπον έσεις, πρσ άπαλούσατε τόσην φιλαφρωτίαν εκ μέρους του Θεού και άκρίθητε άξιοι να σάς άποκαλυφθούν τά κρυφά και άπόκρυφα μυστήρια, να φαγητε κατώτεροι εις τό σημείον αυτό άπό τόν Λάβαν, ό όποιος ελάτρευεν άκόμη τό εδωλα; Ή δεν άκούεις τόν Παύλον, που λέγει ότι ό γάμος είναι μυστήριον και είναι τύπος της αγάπης, Π που ββείξεν ό Χριστός προς την Έκκλησίαν;

Συμπεώς, ως μη έντραπισόμεν τούς έσπυτούς μας και ως μη διαφθέρωμεν την αγνότητα του γάμου. Έάν, λοιπόν, ή αμειβυλή είναι καλή και άφελωσ, ως την έσπυμόσπε, ποτω και αν δεν είναι έθιμον. Έάν, όμως, σάς

5. Ηεβ. Έβρα. 5, 99.

προξενή ζημίον και μεγάλην καταστροφήν αὐτὸ πού τῶρα πράττετε, ἃς καταγογγήσῃ, και ἂν ἀκόμη εἶναι ἐθιμον. Διότι, ἐάν παραδίδωμεν αὐτὸ, και ὁ κλέπτης και ὁ πόρνος και ὁ πρᾶττων οὐκ ἐπιτέτε ἄλλο κακόν θά μᾶς προβάλλῃ ὡς δικαιολογίαν τὴν συνήθειαν. Ἐ Ἄλλὰ δὲν θά κερδίσῃ τίποτε ἀπὸ τὴν δικαιολογίαν αὐτὴν, εἴτε θά συχωρηθῇ, μὰ πολὺ θά κατηγορηθῇ, ἐπειδὴ δὲν ἤμπορεσε νὰ ὑπερικήσῃ μίαν κακὴν συνήθειαν. Ἐάν ὅμως, ἐέλωμεν νὰ ἐμεθα προσεκτικοί και νὰ φροντίζωμεν πολὺ διὰ τὴν σωτηρίαν μας, θά ἤμπαρέσωμεν και τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ ἀποδάλωμεν και εἰς καλὴν συνήθειαν νὰ ἀδηγήσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας. Καί, ἔτσι, δὲν θά δώσωμεν μικρὰν παρῶθειαν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους μας νὰ μιμοῦνται τὰς πράξεις μας και θά λάβωμεν ἡμεῖς τὴν ἀμοιβὴν τῶν ὁσων πράττουσιν ἐκεῖνοι. Πραγματικά, ὅποιος κάνει τὴν ἀρχὴν τῆς καλῆς ὁδοῦ, ⁵⁴¹ Α αὐτὸς εἶναι ἡ αἰτία τῶν πράξεων πού γίνονται και ἀπὸ τοὺς ἄλλους και θά ἀπακαμίσῃ διπλοῦν μισθόν, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τὰ ἰδικά του κατορθώματα, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τὸ γεγονός ὅτι και ἄλλους ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἀρίστην αὐτὴν εὐσεβείαν. Μὴ μοῦ προβάλλετε, σὰς παρακαλῶ τὰ ψυχρά και γελοία ἐκεῖνα λόγια, ὑποστηρίζοντες ὅτι αὐτὰ εἶναι σύμφωνα μὲ τὸν νόμον και δι' αὐτὸ πρέπει νὰ γίνονται. Διότι δὲν καθιστοῦν αὐτὰ νόμιμον τὸν γάμον, ἀλλὰ τὸ νὰ πραγματοποιηθῇ ἢ συγκέντρωσις διὰ τὸν γάμον μὲ σωπαρόσσην και οὐκ ἐπιτοῦτα σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ και νὰ ἐνωθοῦν μετὰ τὴν ὁμόνοιαν οἱ συγκεντρωθέντες. Αὐτὸ τὸ γνωρίζουσι και οἱ κοσμικοὶ νόμοι και ἤμπορεῖς νὰ πληροφορηθῆς ἀπὸ τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὰ ζητήματα αὐτὰ, ὅτι τίποτε ἄλλο δὲν στήριζει τὴν οικογένειαν, παρὰ ἡ οικειότης. Συνεπῶς, ἃς μὴ παραδῶμεν και τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ μαζί μὲ τοὺς ἀνθρωπίνους Β και ἃς μὴ προτιμῶμεν τοὺς διαβολικούς νόμους και τὴν καταστρεπτικὴν αὐτὴν συνήθειαν, διότι αὐτὰ εἶναι νόμος ἐκεῖνου, πού χαίρει μὲ τὴν ἰδικὴν μας καταστροφήν. Πραγματικά, ποῖον πράγμα ἤμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ πῶς γελοῖον ἀπὸ τὴν συνήθειαν αὐτὴν, ὅταν και ὁ ἀνδρας και ἡ γυναῖκα δέχονται ἀναριθμητὰ πειράγματα και λωιδόριος ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας και ἄλλα ἀσχημὰτα πρόσωπα και δὲν ὑπάρχει κανένας νὰ τοὺς ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν τάξιν, ἀλλὰ ἐπιτρέπεται εἰς ὅποιον θέλει χωρὶς φόβον νὰ λῆγῃ τὰ πάντα κατὰ τὴν νόκτον ἐκείνην και νὰ πειράξῃ μὲ τὰ χοντρά του ὀστέα και τὸν

γομδρόν και τὴν νόμφην; C Και ἐάν μὲν ἐπιχειρήσῃ κανεὶς νὰ προσθῇ εἰς λωιδόριος εἰς ἄλλην ἡμέραν, τὸν περιμένουν δικαστήρια, συλλήψεις και κινήσεις. Τότε, ὅμως, ὅταν κυρίως ἔπρεπε νὰ ἐπικρατῇ μεγαλύτερος σεβασμός, μεγαλυτέρα κοσμιότης και μεγάλη ἀγνότης, γαμίζουσι τὰ πάντα ἀπὸ τὴν μεγάλην ἀσχημοσύνην, ὥστε εἶναι φυσικόν μόνον, ὅταν διευθύνῃ ὁ διάβολος, νὰ συμβαίνουσι ἄλλα αὐτὰ. Ἄλλὰ μὴ στενοχωρηθῆτε, σὰς παρακαλῶ. Διότι δὲν ἀμίλητος δοκῶσι διὰ τὸ θέμα αὐτὸ, ἀλλὰ ἀπὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἰδικὴν σας σωτηρίαν και εὐκοσμίαν και ἐπειδὴ ἤθελα νὰ κάνετε τὴν ἀρίστην αὐτὴν ἀλλαγὴν και νὰ γίνεσθε οἱ πρωτεργάται τῆς καλῆς αὐτῆς συνήθειας. Πραγματικά, ἐάν γίνῃ μόνον ἡ ἀρχὴ και ἀνοίξῃ ὁ δρόμος διὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς τῆς συνήθειας, B ὀλίγον κατ' ὀλίγον, μιμοῦμενος ὁ ἑνας τὸν καλὸν και ἐπαινετὸν αὐτὸν ζῆλον τοῦ ἄλλου, θά σὰς ἐπανέσωσιν ὅλοι, και ὅχι μόνον οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως θά μιμηθοῦν τὴν ἀραίαν αὐτὴν ἀλλαγὴν, ἀλλὰ θά προσελκύσῃτε και τοὺς κατοικοῦντας μακριὰ και θά τοὺς κάνετε ἰσικούς σας μιμητὰς, και θά ἐπικρατῆτε λοιπότερον τὸν στέφανον ἀπὸ τὸν Θεόν, διότι, ἐνεκα τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ και τῆς ἰδικῆς του ἐπιτολῆς, καταρβώσατε νὰ ὑπερικήσῃτε τὴν σατανικὴν αὐτὴν συνήθειαν. Ἄλλὰ, ὅτι μὲν θά δεχθῆτε μὲ προθυμίαν τὴν συμβουλὴν μου αὐτὴν και θά τὴν ἐφαρμόσατε, εἶμαι ἀπολύτως βέβαιος. Ἐ Διότι, ὅταν ἔλεγμα νὰ ἀκούετε τοὺς λόγους μου μὲ τὴν εὐχαρίστησιν ἀπὸ τὰ χειροκροτήματα και τὰς ἐπιδεκτικασίας, σκέπτομαι, ὅτι θά σπεύσατε νὰ τὰ ἐφαρμόσατε εἰς τὴν πράξιν.

Δι' αὐτὸ, ἀφοῦ ἀρκεσθῶ εἰς τὰ λεχθέντα περὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ, θά ἐπανέλθω εἰς τὴν συνέχειον τῆς ὁμιλίας. Ἐ Ἐβραδίσαιεν, λέγει, ὁ Λάβων ὡδήγησεν εἰς τὸν κρηλικὸν βάλωσαν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Λεῖσαν πρὸς τὸν Ἰακώβον.⁵⁴² Ἄς μὴ προσπεράσωμεν και τὸ περιστοτικόν αὐτὸ ἀπράσεκτα, διότι και ἀπὸ αὐτὸ πολλὰ ἤμποροῦμεν νὰ διδαχθῶμεν. Ἄφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἀπλόττητα τοῦ Ἰακώβου και ὅτι ἐξηπατήθη, ἐπειδὴ ἦτο ἀπληγαμένος ἀπὸ κάθε πονηρίαν. Ἄφ' ἑτέρου δὲ ὅτι τὰ πάντα ἐγίνοντο μὲ τὴν εὐκοσμίαν και πουθενά δὲν ὑπῆρχαν λαμπάδες, χοροὶ και φῶτα πέραν τῶν ἀπαραίτητων, ὥστε και ἡ ἀπάτη τοῦ Λάβων νὰ πραγματοποιηθῇ. Ἀπὸ ἐδῶ εἶναι βυναι-

5. Γεν. 30, 23.

τόν νά ἀντιληφθῶμεν καί τήν φιλοστοργίαν τοῦ Λάβαν διὰ τόν Ἰακώβ. ³⁴² Α Διότι ἐμνηνεύθη αὐτό τό πρῆγμα, ἐπειδή ἤθελε νά κρατήσῃ τόν δίκαιον περισσότερον κειρῶν κοντά του. Ἐπειδή, δηλαδή, ἐγκώριζεν ἐπί τήν Ραχὴλ ἡγάπα ὁ Ἰακώβ καί ἐπί ἐάν τήν ἀπέκτα, δέν θά ἤνεχτο πλέον νά εἶναι δούλος ἕνεκα τῆς Λείας, οὔτε νά κατοική μαζί του, εἰ' αὐτό, ὅταν ἐγνώρισε τήν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρός ὁ Λάβαν καί ἐπειδή ἀντελήφθη ὅτι δέν θά ἤμπορούσε διαφορετικά νά τόν κρατήσῃ καί νά τόν πείσῃ νά παραμείνῃ κοντά του, ἔκανε αὐτὴν τὴν ἀπάτην καί τοῦ ἔδωσε τὴν Λείαν μὲ τὴν δούλην Ζεφάν. Ἐν συνεχείᾳ ἐρωτώμενος ἀπὸ τόν δίκαιον διὰ ποῖον λόγον τοῦ ἔκανε τὴν ἀπάτην αὐτὴν, τοῦ πρᾶξαι ἐβλογον ἀπολογία. Β Ὄταν, λοιπόν, τοῦ εἶπεν ὁ Ἰακώβ: «Διὰ τί μοῦ τό ἔκανες αὐτὸ τό πρῆγμα; Διὰ τὴν Ραχὴλ δέν ἐδούλευσα πλησίον σου; Διὰ τί μὲ ἠπάτηρες;» ποῖαν ἀπάντησιν δίδει ὁ Λάβαν; «Δέν ὑπάρχει σιγήθεια εἰς τόν τόπον μας νά δίδωμεν εἰς γάμον τὴν μικρότεραν κόρην, πρὶν δώσωμεν τὴν μεγαλύτεραν. Ἄς τελειώσῃ, λοιπόν, ἡ ἐθεσμάς τοῦ γάμου μὲ τὴν Λείαν καί θά δώσω εἰς σέ καί τὴν Ραχὴλ ἔναντι τῆς ἐργασίας, τὴν ὅποιαν θά ἐργασῶναι πλησίον μου ἀκόμη ἐπιτά ἔτη.» Βλέπει, ὅτι εἰ' αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἐπράξεν ὁ Λάβαν. Ἐπειδή, δηλαδή, εἶδε τὸν ἔρωτα ποῦ εἶχεν ὁ Ἰακώβ διὰ τὴν κόρην, λέγει: Μὴ νομίσης ὅτι σὲ ἤθικρα. Ἐπειδή, βέβαια, αὐτὸς ὁ νόμος λαχθεῖ εἰς ἡμᾶς, ὥστε πρῶτα νά ὑπαδρευώμεν τὴν μεγαλύτεραν κόρην, εἰ' αὐτὸ συνέβη αὐτό. Ἢμπορεῖς, ὅμως, νά πάρῃς καί αὐτὴν ποῦ ἐπιθυμῆς, ἐάν δουλεύσῃς καθ' ἑαυτὴν ἔτη καί εἰ' αὐτὴν. Ὄταν ἤκουσεν αὐτὸ ὁ δίκαιος, ἐδέχθη τὰ πάντα μὲ προθυμίαν C καί ὕστερα ἀπὸ ἑπτὰ ἄλλα χρόνια «ἔδωκε», λέγει, «ὁ Λάβαν εἰς αὐτὸν καί τὴν θυγατέρα του Ραχὴλ ὡς γυναῖκά του.»

Βλέπει, πάλιν, ὅτι οἱ γάμοι ἐγένοντο μὲ τῶσαν μεγάλην κακομίτητα. Ἄλλ' ἔταν ἀκούσης ὅτι ἐυμενεῶδη τὴν μεγαλύτεραν κόρην καί ὕστερα τὴν μικρότεραν τῆς ἀδελφῆν, νά μὴ παρασῆς, οὔτε νά συγκρίνῃς τὰ τέτα γέγοντα μὲ τὴν σημερινὴν κατὰστασιν. Ἰτέ βέβαια, ἐπειδὴ ἤτο ἡ ἀρχὴ καί τὰ προαίμιον, ἐπετρέπετο νά κηδεύετο ὁ ἄνδρας δύο καί τρεῖς καί περισσότερας γυναίκας.

1. Ἐ. ἄ. σ. 25.
2. Ἐ. ἄ. σ. 26-27.
3. Ἐ. ἄ. σ. 28.

ὥστε νά πολλαπλασιασθῇ τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἐνῷ τώρα, ἐπειδὴ μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καί οἱ ἄνθρωποι εἶναι πέρα πολλοὶ D καί ἡ ἀρετὴ ἔχει ἀπλωθῆ, διότι, ἀφοῦ ἤλθον ὁ Χριστὸς καί ἐφύττωσε τὴν ἀρετὴν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων καί τοὺς μετέβαλεν, ὅπως ἤμπορεῖ νά λαχθῇ, ἀπὸ ἀνθρώπων εἰς ἀγγέλους, ἀπηγόρευσε τελείως τὴν παλαιὰν αὐτὴν συνθήειαν, βλέπει ὅτι δέν πρέπει νά προβάλλωμεν τὴν συνθήειαν, ἀλλὰ νά ἐπιζητούμεν τὸν χρήσιμον εἰς κόβη περίπτωσιν; Νά, λοιπόν, ἐπειδὴ ἡ συνθήεια αὐτὴ ἦτο κακὴ, κύτταξε ὅτι ἐξηφανίσθη καί δέν ἐπιτρέπεται τώρα εἰς κανένα νά ἐπικαλῆται αὐτὴν τὴν συνθήειαν. Συνεπῶς, ποτέ, σὲ παρακαλῶ, νά μὴ ἐπιζητῆς τὴν συνθήειαν, ἀλλὰ νά ζητῆς τὸ χρήσιμον καί ὄχι ὅτι ἐλάττει τὴν ψυχὴν. Καί ἂν ὑπάρχῃ κάποιο καλόν, νά ἐφορμῶμεθα ἀπὸ ἡμᾶς, ἔστω καί ἂν δέν συνηθίζεται. Ἐάν, πάλιν, κάτι εἶναι ὀλιγοπρόσιτον, νά τὸ ἀποφεύγωμεν καί νά τὸ ἀποστρεφώμεθα, ἔστω καί ἂν ἀποτελῇ συνθήειαν.

Ε «Καί ἔδωκε», λέγει, «εἰς τόν Ἰακώβ τὴν Ραχὴλ μαζί μὲ τὴν δούλην Βαλλάν.»³⁴³ Εἶδες πόση εὐσέβεια; Μήπως ὄπῃσαν ἀγγέλοι δούλων; Μήπως συμφωνητικά καί συμβόλαια καί οἱ καταγελάστοι ἐκεῖνοι δροῖ, ἐάν θά γίνῃ αὐτό καί ἐάν θά συμβῇ τὸ ἄλλο; Καί ἡμέτερος, προτοῦ δεῦρο καί ἐλθῶν εἰς ἐπαφὴν, ³⁴³ Α αὐτοὶ ποῦ δέν γνωρίζουν, ἐάν θά ἴησουν μέχρι τὸ θρόνον, ἐκεῖνα, ποῦ πράττει νά συμβοῦν ὕστερα ἀπὸ πολλὸν χρόνον, καθορίζουν εἰς τὰ συμβόλαια. Ἐάν, λέγουν, ἀποθάνῃ χωρίς τέκνα, ἡ ἐάν ἀποκτήσῃ τέκνα καί ὅσα εἶναι παρομοιαί. Μά, ἐὰν δέν γίνεταί τίποτε τέτοιο, ἀλλὰ ἀφοῦ ἔδωκεν ἀπὸ μίαν δούλην ὁ πατέρας εἰς κάθε μίαν ἀπὸ τὰς θυγατέρας του, εἶται τὰς ὑπάνδρευσεν.

«Ὁ Ἰακώβ», λέγει, «ἡγάπησε περισσότερο τὴν Ραχὴλ ἀπὸ τὴν Λείαν καί ἐδούλευσεν εἰς αὐτὸν ἄλλα ἑπτὰ χρόνια.»³⁴⁴ Ἐπειδὴ, δηλαδή, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἡγάπησε τὴν κόρην διὰ τὴν ὀμοιότητά της, εἰ' αὐτὸ μόλις κατάρβασε νά ἐπιτόχη τὸ ποδοῦμενον, ἀκείνην, λέγει, ἡγάπα περισσότερο ἀπὸ τὴν Λείαν, διότι ἡ ὀμορφιά της, λέγει, τὸν παρωθοσε νά ἀγαπᾷ αὐτήν. Β Ἄλλα κύτταξε, σὲ παρακαλῶ, εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ τὴν ἀνέκαρστον φιλοπρωτίαν τοῦ Κυρίου καί κατὰ ποῖον τρόπον πραγματο-

10. Ἐ. ἄ. σ. 28.
11. Ἐ. ἄ. σ. 29.

ποιεί ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰς ὑποσχέσεις του. Διότι δεῖνος πού εἶπεν, ὅτι «θὰ εἶμαι μαζί σου καί θά σέ φιλάσω εἰς τόν θρόνον σου ὅπουδήποτε καί ἀν μεταβῆς»¹² καί ὅτι θά αὐξήσω καί θά πληθύνω τούς ἀπογόνους σου,¹³ αὐτός καί τώρα τακτοποιεῖ τά πάντα. Καί διὰ τὸ καταλάβεις ἄκουσε τήν εἰσὼν Γραφήν πού τό λέγει μέ σαφῆναι. «Καί Κύριος ὁ Θεός, ὅταν εἶδεν, λέγει, «ὅτι ἡ Λεία περιφρονεῖται ἀπό τόν Ἰακώβ ὡς ἀσχημὸς κατέστησεν αὐτήν γόνιμον. Ἡ δὲ Ραχὴλ ἦτο στείρα, ἀγνος. Ἡ Λεία κατέστη ἔγκυος καί ἐγέννησεν εἰς τόν Ἰακώβ υἱόν».¹⁴ Κύτταξε τήν σοφίαν τοῦ εὐμητάνου Θεοῦ. Ἐπειδὴ ἡ Ραχὴλ, λόγω τῆς ἁμορφίας τῆς, ἀπέσπασε τήν ἀγάπην τοῦ Ἰακώβ, Ἡ ἐνῶ ἡ Λεία, σπερουμένη ἁμορφίας, ἐφαίνεται σάν νά περιφρονεῖτο, αὐτὴν μὲν καθιστὰ γόνιμον, τῆς ἄλλης δὲ τὴν μητρὰν κλείει, ἐξοικονομῶν καί τὰ δύο αὐτὰ διὰ τῆς φιλοφροσύνης του, ὥστε καί αὐτὴ, ἔνεκα τῶν παιδιῶν πού θά ἐγεννῶντο ἀπὸ αὐτῆν, νά ἔχη κάποια παρηγορίαν, μέ τὸ νά προσελκύῃ τὴν ἀγάπην τοῦ συζύγου, καί ἡ ἄλλη νά μὴ περιφρονῇ τὴν ἀδελφήν, λόγω τοῦ κάλλους καί ἁμορφίας τῆς.

Καί «κατέστησεν αὐτὴν γόνιμον», λέγει ἡ Γραφή. Νὰ διδοχθῆς καί ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτὸ ἀγαπητέ μου, ὅτι ὁ Δημιουργὸς τοῦ σὺμπαντος εἶναι πού ἐξοικονομεῖ τά πάντα καί καθιστὰ γόνιμον τὴν φύσιν καί ἀκόμη ὅτι δέν σοῦ προσφέρει κανένα φελεὸς ἢ σπουσία, ἐν δὲν ὑπάρχει ἢ ἐξ οὐρανοῦ βοήθεια διὰ τὴν τεκνογονίαν. Ὁ Δι' αὐτό, λοιπόν, εἶπεν ὅτι «κατέστησεν αὐτὴν γόνιμον διὰ τὸ ἀντιληφθῆναι ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ἠθέλησε νά καταστήσῃ αὐτὴν ἱκανὴν πρὸς τεκνοποίησιν, διὰ τὸ παραμυθῆσαι τὴν λύπην αὐτῆς. Πραγματικὰ, αὐτὸς εἶναι πού ἀπὸ τῆν μητρὰν ἀκόμη διαπλάττει τὰ ἔμφυτα καί τοὺς διδοί ζωὴν, ὅπως ἀκριβῶς λέγει καί ὁ Δαυὶδ· «ὦν ἔλαβες ὑπὸ τὴν προστασίαν σου, ἀπ' ὅτου ἦμουν εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς μου».¹⁵ Καί πρόσθε με ποῖον τρόπον μάς λέγει ἡ Γραφή ὅτι ὁ Δημιουργὸς τῆς φύσεως ἐπενεργεῖ εἰς τὴν κάθε μιὰ ἀπὸ αὐτὰς μέ τὴν δύναμιν του καί τὴν μὲν Λείαν καθιστὰ γόνιμον, τὴν δὲ Ραχὴλ στείρον. Ἀφοῦ εἶναι Κύριος τῆς φύσεως, ἐκτελεῖ τὰ πάντα μέ εὐκαλίαν.

12. *Ρ. ἀ. 28, 18.

13. Πβλ. 1. ἀ. 28, 14.

14. *Ε. ἀ. 29, 31-33.

15. *Ψαλμ. 138, 18.

«Ἡ Λεία», λέγει ἡ Γραφή, «κατέστη ἔγκυος καί ἐγέννησε εἰς τόν Ἰακώβ υἱόν. Ἰνώμασε δὲ αὐτόν Ρουθὴν»¹⁶ λέγουσα· Ἐ Διότι εἶδεν ὁ Κύριος τὴν περιφρόνησιν ὑπὸ τοῦ ἀνδρός μου. Τώρα, λοιπόν, θά μέ ἀγαπήσῃ ὁ σύζυγός μου.¹⁷ Κύτταξε πόσον ἐγγύμων εἶναι ἡ γυναῖκα. Ἐπειδὴ, λέγει, εἶδεν ὁ Κύριος τὴν ταπεινώσιν πού ὑπέμεινα, μού ἔδωσε τὸν υἱόν, ὥστε διὰ μέσου αὐτοῦ νά ἡμπαρῶσω νά προσελκύσω τὴν ἀγάπην τοῦ συζύγου μου. Καί πρόσθε, σὲ παρακαλῶ, τὴν μεγαλοδοξίαν τοῦ Θεοῦ πῶς ἐδηλώνεται μέ ἀφθονίαν, ἐπειδὴ ἤβλε καί τοὺς ἀπογόνους τοῦ δικαίου νά αὐξήσῃ καί αὐτὴν νά καταστήσῃ πρὸ ἀγαπητῆν εἰς τόν Ἰακώβ. καί πάλιν, λέγει ἡ Γραφή, «κατέστη ἔγκυος ἡ Λεία καί ἐγέννησε δευτέρον υἱόν εἰς τόν Ἰακώβ. Καί εἶπεν· Ἐπειδὴ ἤκουσεν ὁ Κύριος, ὅτι ἀκόμη περιφρονοῦμαι ὑπὸ τοῦ συζύγου μου, μού ἔδωσε καί αὐτόν τὸν υἱόν. Διὰ τοῦτο ὠνόμασεν αὐτόν Συμεῶν».¹⁸ 544 Ἀ Κύτταξε ὅτι μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ καθενὸς παιδιοῦ εὐχαριστεῖ τὸν Κύριον καί ἐκφράζει τὴν ἐγνωμοσύνην τῆς διὰ τὴν εὐεργεσίαν. «Ἦκουσε, δέδασα, ὁ Κύριος», λέγει, «ὅτι περιφρονοῦμαι ἀκόμη ὑπὸ τοῦ συζύγου μου καί μού ἔδωσε καί αὐτόν τὸν υἱόν. Καί δι' αὐτὸ ὠνόμασεν αὐτόν Συμεῶν». Εἶδες ὅτι δέν διδοί ἀσκοπα καί τυχεῖα τὰ ὀνόματα τῶν παιδιῶν. Πραγματικὰ, ὠνόμασε αὐτόν Συμεῶν, ἐπειδὴ τὴν ἤκουσεν ὁ Κύριος, διότι ἔτσι ἐρημνεῖται τὸ ὄνομα αὐτὸ εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσον, δηλαδὴ, διότι εἰσκούσθη ἀπὸ τῶν Κυρίων.

«Καί πάλιν κατέστη ἔγκυος ἡ Λεία καί ἐγέννησεν υἱόν καί εἶπεν· Τώρα θά εἶμαι πλέον μέ τὸ μέρος μου ὁ σύζυγός μου, διότι ἐγέννησε εἰς αὐτόν τρεῖς υἱούς. Ἡ Διὰ τοῦτο ὠνόμασεν αὐτόν Λευὴ».¹⁹ Μοῦ φαίνεται ὅτι μέ ὅσα λέγει ἐδῶ ὑπαίσιοςται ὅτι καί μετὰ τὴν γέννησιν τῶν δύο υἱῶν δέν κατάρθασεν ἀκόμη νά προσελκύσῃ τὴν προσοχὴν καί τὴν ἀγάπην τοῦ ἀνδρός τῆς, ἀλλ' αὐτὸς ἦτο ἐξ ὀλακλήρου προσκεκολλημένος εἰς τὴν Ραχὴλ. Δι' αὐτὸ λέγει· «Τώρα πλέον θά εἶναι μέ τὸ μέρος μου ὁ σύζυγός μου». Πισθῶν, λέγει, ἡ προσθήκη τοῦ τρίτου τέκνου νά

16. Ρουθὴν τὸ ὄνομα σημαίνει, ἰσοῦ εἰς εὐχ.

17. Γεν. 29, 32.

18. *Ε. ἀ. στ. 28. Τὸ ὄνομα Συμεῶν σημαίνει, Ἰήκουσεν ὁ Κύριος.

19. *Ε. ἀ. στ. 34. Τὸ ὄνομα Λευὴ σημαίνει, Ἐνώσις.

κάνη τὸν σύζυγόν μου νὰ νοιώσῃ ἀγάπην δι' ἐμέ. Νά, τοῦ ἐγέννησα τρεῖς υἱούς.

«Καὶ πάλιν κατατάσῃ ἔγκυος ἡ Λεία ἐγέννησεν υἱὸν καὶ εἶπε. Καὶ τώρα πάλιν θὰ δοξολογήσω διὰ τοῦτο τὸν Κύριον. Διὰ τοῦτο ὠνόμασεν αὐτὸν Ἰουδαν».²⁰ Τί σημαίνει: «Τοῦτο ἐξομολογήσομαι τῷ Κυρίῳ».²¹ Τὸ ρῆμα ἐξομολογήσομαι σημαίνει ἐν προκειμένῳ ὅτι θὰ εὐχαριστήσω καὶ θὰ δοξάσω αὐτόν, ὅτι μοῦ ἔδωσε καὶ τέταρτον υἱὸν καὶ μοῦ ἐχάρισε τόσῃν εὐπορίαν. Καὶ ἡ ζημία ποῦ ἐπρέκειτο νὰ ὑποστῇ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ συζύγου μου, ἔνεκα τῆς ἀσχημίας τοῦ σώματός μου, αὐτὴν ἐπανώρθωσεν ἡ γέννησις τῶν τέκνων, ποῦ μοῦ ἐχάρισεν ἡ φιλοφροσύνη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκκόρτισεν τὴν μεγάλην μου λύπην, μὲ τὸ νὰ παρηγορήσῃ τὴν περιφρονημένην ἐξ αἰτίας τῆς ἀσχημίας τῆς καὶ νὰ μεταβάσῃ τὸ μῖσος τοῦ Ἰακώβ πρὸς τὴν ἀδελφὴν μου. Ἀφοῦ ἐγέννησε τὸν Ἰουδαν, ἔπαυσε νὰ γεννᾷ,²² λέγει ἡ Γραφή.

«Ἡ Ραχὴλ ἐπεὶ δὴ εἶδεν, ὅτι δὲν ἐγέννησεν εἰς τὸν Ἰακώβ τέκνον, ἐζηλοτύπησε τὴν ἀδελφὴν τῆς Λείαν καὶ εἶπεν εἰς τὸν Ἰακώβ: Δός μου τέκνον, εἰδὲ μὴ, θὰ ἀποθάω».²³ Ὁ Τὸ αἴτημα εἶναι ἀπερίσκεπτον καὶ ταιριάζει εἰς γυναῖκα καὶ προέρχεται ἀπὸ ψυχὴν ποῦ κατέχει ἡ ζηλοτυπία. «Δός μου τέκνον». Δὲν ἤκουσε ὅτι δὲν τῆς ἔδωσε τὰ παιδιὰ ἢ ἑνωσίς τῆς μὲ τὸν σύζυγόν της, ἀλλὰ ὁ Κύριος, «ὅταν εἶδεν» λέγει, «ὅτι περιφρονεῖται ὑπὸ τοῦ Ἰακώβ διὰ τὴν ἀσχημίαν της, κατέστησεν αὐτὴν γόνιμον».²⁴ Διὰ ποῖον λόγον, λοιπὸν, ζητεῖς ἀπὸ τὸν σύζυγόν σου ὑπερφυσικὰ πράγματα καὶ ἐγκαταλείψασα τὸν Κύριον τῆς φύσεως, κατηγορεῖς τὸν ἄνδρα σου, ὁ ὁποῖος τίποτε δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάνῃ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν; «Δός μου τέκνον, εἰ δὲ μὴ, θὰ ἀποθάω». Φοβερὸν κακὸν εἶναι ἡ ζηλοτυπία, διότι ὀδηγεῖ εἰς παραφροσύνην, πρᾶγμα ποῦ ἔπαθε καὶ αὐτὴ. Ἐ Πραγματικὰ, ὅταν εἶδε τὸν ὄμιλον τῶν τέκνων τῆς ἀδελφῆς της καὶ ἐκέκτιστο τὴν ἰδικὴν τῆς ἐπιθυμίαν, δὲν ὑπέφερε τὴν λαιδορίαν, οὔτε ἠμπόρεσε νὰ συγκρατήσῃ τὸ παραγγέλλον μυαλό της, ἀλλὰ ἔκατομ-

20. *B. 1. στ. 85.

21. Ἀδελφὸς καὶ κείμενον (29, 35).

22. Γεν. 29, 35.

23. *E. 4. 20, 1. Ἡ Ραχὴλ ἀπαίτησε ὅτι θὰ αὐτεκτονήσῃ, εἰς δὲν ἀποκτενῶν τέκνον.

24. *E. 4. 20, 81.

ζει ἐκεῖνα τὰ γαμάτα ἀνοσοῖαν λόγια καὶ λέγει: «Δός μου τέκνον, εἰ δὲ μὴ, θὰ ἀποθάω». Πιθανόν, νὰ εἶδε τὴν ἀγάπην τοῦ Ἰακώβ πρὸς τὴν Λείαν καὶ νὰ ἐνώμισεν ὅτι ἐξ αἰτίας αὐτῆς ἀπέκτησε τόσα παιδιὰ ἐκείνη, ἐνῶ αὐτὴ ἢ ἴδια δὲν εἶχεν ἀκόμη γεννησῆαι, καὶ λέγει: «Δός μου τέκνον». Ἐπειτα, ἐπιθυμοῦσα νὰ ἐκορπίσῃ τὸν ἄνδρα της, προσθέτει: «Εἰ δὲ μὴ θὰ ἀποθάω».

Τί κάνει, λοιπὸν, ὁ φιλόθεος Ἰακώβ; «Ἐθῶμισεν», λέγει, ἡ Γραφή, «διὰ τὰ λόγια αὐτὰ καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν»²⁴ Ἄ Μήπως εἶμαι ἐγὼ ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος σοῦ ἐστέρησα καρπὸν κοιλίας μὴ δίδων εἰς σὲ τέκνον»;²⁵ Διατί, λέγει, ἀφισσε τὸν Κύριον τῆς φύσεως καὶ ἀποθίδεις εἰς ἐμένα τὴν κατηγορίαν; Ἐκεῖνος εἶναι ποῦ σοῦ ἐστέρησε τὸν καρπὸν τῆς κοιλίας σου. Διατί δὲν ἀπευθύνεσαι πρὸς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀνοίξῃ τὸ ἐργαστήριον τῆς φύσεως καὶ νὰ σὲ καταστήσῃ γόνιμον; Μάθε, λοιπὸν, ὅτι ἐκεῖνος εἶναι, ποῦ σοῦ ἐστέρησε τὸν καρπὸν τῆς κοιλίας σου καὶ ἐχάρισεν εἰς τὴν ἀδελφὴν σου τόσα παιδιὰ. Συνεπῶς, νὰ μὴ ζητῆς ἀπὸ ἐμένα, ὅσα δὲν ἠμπορῶ νὰ σοῦ προσφέρω καὶ τὰ ὅποια δὲν ἐξουσιάζω. Διότι ἐάν αὐτὸ ἐζητήσῃ ἀπὸ ἐμένα, θὰ ἐπιτρομησῶ ἐσένα, ὅπως εὐχόμεθα, ἀπὸ τὴν ἀδελφὴν σου, ἢ ἐπειδὴ ἐσένα θὰ μεγαλυτέρωμαι ἀγάπην δι' ἐσέ. Ἐπειδὴ, ὅμως, ἔστω καὶ ἐν ἀισθάνωμαι μεγίστην ἀγάπην δι' ἐσέ, δὲν θὰ ἠμπορέσω νὰ κάνω τίποτε, δι' αὐτὸ νὰ ἀπευθυνθῆς πρὸς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος σοῦ ἔδωσε τὴν στέρωσιν καὶ ἠμπορεῖ νὰ παύσῃ αὐτὴν. Κύτταξε τὴν σύνεσιν τοῦ δικαίου, ὁ ὁποῖος; μολοντὶ ἐξωργίσθη ἐξ αἰτίας τῶν λόγων της, ἐν τούτοις τῆς ἀποντῆ μὲ μεγάλην σοφίαν, ἐξηγῶν τὰ πάντα μὲ ἀκριβείαν καὶ ἀποκαλύπτων τὴν αἰτίαν τῆς ἀδικίας της, ὥστε νὰ μὴ ἐγκαταλείπῃ τὸν Κύριον καὶ ζητῆ ἀπὸ ἄλλου, ὅσα ἐκεῖνος μόνον ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ.

Ὅταν, λοιπὸν, ἐπιληροφορήσῃ ὅτι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τῆς ἔχει στέρωσιν ἢ ἰκανότης πρὸς τεχνολογίαν καὶ βιολογίαν τὴν ἀδελφὴν της νὰ εὐτυχῇ μὲ τὰ παιδιὰ της, ὁ ἐξευρίσκουσα μίαν σχετικὴν παραμυθίαν, λέγει πρὸς τὸν Ἰακώβ. Ἐπειδὴ, τώρα, μὲ διερωτῶσις ὅτι δὲν εἶμαι ἀδικῶν ἐξ αἰτίας σου, τότε πᾶρα τὴν δοῦλην μου καὶ ἀπάκτησε τέκνον ἀπὸ αὐτῆς, ὥστε νὰ ἠμπορέσω νὰ ἐβῶ ἔστω καὶ μικρὰν παρηγορίαν, μὲ τὸ νὰ θεωρῶ ὡς ἰδικὰ μου τὰ παι-

25. *E. 4. 30, 2.

διά τού θά γεννώνται από αὐτήν. «Καί ἡ Ραχὴλ παρέδωκεν εἰς αὐτόν, λέγει «τὴν δούλην τῆς Βαλλάν, ὡς σύζυγον.²⁶ Ὁ Ἰακώβ ἦλθεν εἰς ἑνώσιον μετ' αὐτῆς. Καὶ αὐτὴ κατέστη ἔγκυος καὶ ἐγέννησεν εἰς τὸν Ἰακώβ υἱόν. Καὶ ἡ Ραχὴλ εἶπεν Ὁ Θεὸς μὲ ἰδικαίωσε, ἤκουσε τὴν φωνὴν μου καὶ μοῦ ἔδωκεν υἱόν.²⁷ Διὰ τοῦτο ὠνόμασεν αὐτὸν Δάν.²⁸ Μικρὰν παρηγορίαν εὐρήκεν, ὅταν ἐγέννησεν ἡ δούλη τῆς, Δι' αὐτὸ καὶ δίδει αὐτὸ τὸ ὄνομα εἰς τὸ παιδί καὶ εὐχαριστεῖ τὸν Κύριον διὰ τὸ γεννηθῆναι.

«Ἡ Βαλλάν, λέγει, «κατέστη καὶ πάλιν ἔγκυος καὶ ἐγέννησεν υἱόν. Καὶ ἡ Ραχὴλ εἶπεν Ὁ Θεὸς μὲ ἐβοήθησε καὶ συνηγωνίσθη τὴν ἀδελφῆν μου εἰς τὴν τεκνογονίαν καὶ τὴν ἐνίκησα. Καὶ ὠνόμασε τὸν υἱόν τοῦτον Νεφθαλεὶμ.²⁹ Ὅστε διὰ μέσου τῆς δούλης ἐμάθαίτε καθαρά, ὅτι δὲν ἦτο ὁ Ἰακώβ αἰτίας τῆς ἀτεκνίας τῆς, Δι' αὐτὸ καὶ τὰ γεννηθέντα παιδιά τὰ ἀνατρέφει ὡς νὰ εἶναι ἰδικά τῆς καὶ θέτει τὰ ὀνόματα, εὐρίσκουσα μεγάλην παρηγορίαν ἀπὸ αὐτά.

«Ὅταν, ὁμως, ἡ Λεία, λέγει ἡ Γραφή, «ἶδεν ὅτι ἐσταμάτησε νὰ γεννᾷ, Ἐλάθε τὴν δούλην τῆς Ζεφρὰν καὶ παρέδωκεν εἰς τὸν Ἰακώβ, ὡς σύζυγον. Καὶ αὐτὴ κατέστη ἔγκυος καὶ ἐγέννησε. Καὶ εἶπεν ἡ Λεία Εἰμὶ τυχερὴν.³⁰ Ἄντι νὰ εἴπῃ ἐπέτυχεν τὸν σκοπὸν μου. «Καὶ ὠνόμασε τὸν υἱόν αὐτὸν Γάδ.³¹ Καὶ ἐπειδὴ ἐπέτυχεν ὅτι ἐπέδωκε, δι' αὐτὸ ὠνόμασεν αὐτὸ Γάδ.

³⁴⁶ Ἡ Ζεφρὰ κατέστη καὶ πάλιν ἔγκυος καὶ ἐγέννησε δευτέρον υἱόν. Καὶ ἡ Λεία εἶπεν Εἰμὶ εὐτυχημένη, διότι θά μὲ μακαρίσουν αἱ γυναῖκες. Ὀνόμασε δὲ διὰ τοῦτο τὸν υἱόν αὐτὸν Ἀσήρ.³² Εἶδες ὅτι καὶ ἡ Λεία ἐβέβαιωσε ὡς ἰδικά τῆς παιδιά τὰ γεννηθέντα ἀπὸ τὴν δούλην τῆς καὶ θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸν τῆς εὐτυχημένον καὶ ἄξιον νὰ μακαρίζεται διὰ τὴν γέννησιν τῶν παιδίων αὐτῶν.

Ἄλλὰ πρόσθε, ὡς παρακαλῶ, πάλιν τὴν συνέχειον τῶν γεγονότων, εἰς τὸ μᾶλλον ὅτι τὸ πάθος τῆς ἡλιου-

26. Ἡ Ραχὴλ κατενόησε εἰς τὸ μόνον τῆς Σάρρας (Γεν. 16, 1-8).
27. Ἡ Τεργὴ φέρει τὸν ἑαυτὴν εἰς τὸν υἱὸν τῆς δούλης τῆς καὶ τοῦ Ἰακώβ καὶ τὸ ὄνομα.

28. Γεν. 30, 6-8. Τὸ ὄνομα Δάν σημαίνει, Κηρύξας.

29. Ἐ. α. σ. 7-8. Τὸ ὄνομα Νεφθαλεὶμ σημαίνει, Συμπλοκή, ἀγὼν μου.

30. Ἐ. α. σ. 9-11.

31. Ἐ. α. σ. 11.

32. Ἐ. α. σ. 12-13.

πίας ἀπὸ ἐδῶ ἐπήγαγεν ἐκεῖ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἤρατο πάλιν ἐδῶ, καὶ πότε μὲν ἐκείνην καταλάμβανε, πότε δὲ τὴν ἄλλην. «Ὁ Ρουβὴν, λέγει ἡ Γραφή, «ἠκόπιον ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ τῶν σιτηρῶν μετέβη εἰς ἕνα χωράφι καὶ εὐρήκεν εἰς αὐτὸ καρπὸς τοῦ φυτοῦ μανδραγόρου.³³ Ἐ καὶ ἔφερον αὐτοὺς πρὸς τὴν μητέρα (Λείαν). Ἡ Ραχὴλ εἶπεν εἰς τὴν Λείαν Δός μου ἀπὸ τούτων μανδραγόρας τοῦ υἱοῦ σου. Ἡ δὲ Λεία ἀπήντησε. Δὲν σοῦ εἶναι ἀρκετὸν ὅτι ὁ ἄνδρας μου ἐγένεν ἀποκλειστικῶς ἰδικός σου³⁴ καὶ θέλεις νὰ λάθῃς καὶ τοὺς μανδραγόρας τοῦ υἱοῦ μου;³⁵ Βλέπεις κατὰ ποῖον τρόπον ἀποκαλοῦται μὲ τὰ λόγια τῆς τὸ πάθος τῆς ψυχῆς τῆς; «Δὲν σοῦ εἶναι ἀρκετὸν, λέγει, «ὅτι ὁ ἄνδρας μου ἐγένεν ἀποκλειστικῶς ἰδικός σου καὶ θέλεις νὰ λάθῃς καὶ τοὺς μανδραγόρας τοῦ υἱοῦ μου; Ἡ Ραχὴλ ἀπήντησεν. Ὅχι, δὲν θά εἶναι ἀποκλειστικῶς ἰδικός μου. Ἄς κοιμηθῇ αὐτός μαζί σου κατὰ τὴν νύκτα αὐτὴν ἔναντι τῶν μανδραγοῶν τοῦ υἱοῦ σου πού θά μοῦ δώσῃς.³⁶ Δός μου ἕνα μέρος ἀπὸ τούτων μανδραγόρας καὶ πάρε σήμερον μαζί σου τὸν Ἰακώβ. Βλέπεις πῶς ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ συμπάθεια τοῦ δὴλ ἐπιτεῖν εἰς τὴν Ραχὴλ; Ἐ Πραγματικῶς, μολοῦντι ἡ Λεία τοῦ εἶχε γεννήσει τόσα παιδιά, ἐν τούτοις τὴν Ραχὴλ ἠγάπα ἀκόμη περισσότερον, καὶ ἐὰν δὲν εἶχε πραγματοποιηθῆ αὐτὴ ἡ τεκνοποιία, πῶς θά ἤμπορασε νὰ ὑποφέρει ἡ Λεία τὴν συγκοινωνίαν μετὰ τῆς ἀδελφῆς τῆς; Διότι ὡς νὰ ἴσκη καθολικὴν ἐξουσίαν ἐπάνω εἰς τὸν Ἰακώβ ἡ Ραχὴλ, ἔτσι ἀπολύει τὸν σύζυγον ἄντι τῶν μανδραγοῶν καὶ λέγει ἡ Ἄς κοιμηθῇ αὐτός μαζί σου κατὰ τὴν νύκτα αὐτὴν ἔναντι τῶν μανδραγοῶν τοῦ υἱοῦ σου πού θά μοῦ δώσῃς. Ἰκονοπαίτης, λέγει, τὴν ἐπίθυμιαν μου διὰ τοὺς μανδραγόρας, καὶ πάρε τὸν ἄνδρα.

33. «Ἡμεῖς μανδραγοῶν» εἶναι μικροὶ κέρωνι καρποὶ ἰσχυροῦς ὀσμῆς καὶ ἀχαρίστοι, γνωστοὶ εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἔχοντες νερωτικὴν δύναμιν. Τὸ ἄθος αὐτῶν γίνεται καρπὸς μαζί μὲ τὸν σίτον. Τὰ μίλια αὐτὰ ἀποτάσσονται, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν ἐπιτοίχην Βιγγριαν καὶ ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, ὅτι τρυγόμενα ἐπὶ τῶν στείρων γυναικῶν ἔλουν τὴν στείρωσιν.

34. Κατ' ἄλλους, ὅμως, οἱ σπόροι τοῦ τριτοῦ μανδραγόρου, ὁ ἕστος ἔχει ἰσχυρὰ ἢ ἐντὶ μὲν τοῦ ἰσχυροῦ νερωτικῶν δύναμιν δὲν φέρουσι.

35. Ἐκεῖ πρόκειται μίλλον κατ' ἀγρίου χωμακέρου (φρόσους) ἡμοίον πρὸς μανδραγόραν, ἀλλ' ἐγενεῖτο καὶ εὐτόπου φρούτου.

36. Ἀπὸ τὰ λεγόμενα ἐπιτοίχην φαίνεται ὅτι ἡ Λεία εἶχεν ἀγκυλοει-

33. Γεν. 30, 14-15.

34. Ἐ. α. σ. 13.

Όταν δὲ ὁ Ἰακώβ ἐπέστρεψεν (τὸ ἑσπέρας ἔκ τῆς ἐξοχῆς εἰς τὸ χωρίον), ἡ Λεία ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν· Σήμερον θὰ ἔλθῃς μαζί μου εἰς ἔκωσιν, **Δ** διότι σὲ ἐξηγόρασα διὰ τῶν μισθωτοῦν τοῦ υἱοῦ μου. Ὁ Ἰακώβ ἐκοιμήθη μαζί τῆς κατὰ τὴν νύκταν ἐκείνην. Ἡ Λεία προσηχθή. Καὶ ἤκουσεν ὁ Θεὸς τὴν προσευχὴν τῆς Λείας καὶ καταστάσα ἔγκυος ἐγέννησεν εἰς τὸν Ἰακώβ πέμπτον υἱόν. Καὶ ἡ Λεία εἶπεν· Ὁ Θεὸς μὲ ἐπλήρωσε, διότι ἔδωσα εἰς τὸν ἄνδρα μου τὴν δούλην μου ὡς οὐλύγον. Διὰ τοῦτο ἠνόμισεν αὐτόν Ἰσαάκ, τὸ ὅποιον σημαίνει μισθός.³⁷ Ὁ Θεός, λέγει, ἤκουσε τὴν προσευχὴν τῆς Λείας. Ἐπειδὴ τὴν ἐβλεπε πολὺ λυπημένην καὶ παρηγωνιωμένην, ἤκουσεν ὁ Θεὸς τὴν προσευχὴν τῆς καὶ τὴν ἔκανε ἰκανὴν νὰ γεννήσῃ καὶ εἶπεν, ὅτι ὁ Θεὸς μὲ ἀντίμεψε, διότι ἔδωσα τὴν δούλην μου εἰς τὸν ἄνδρα μου ὡς οὐλύγον. Δι' αὐτὸ καὶ ἠνόμισεν αὐτόν Ἰσαάκ.

Ἡ Λεία καὶ πάλιν καταστάσα ἔγκυος ἐγέννησεν ἕκτον υἱόν εἰς τὸν Ἰακώβ. Ἐ καὶ ἡ Λεία εἶπεν, Μαὶ ἔδωσεν ὁ Θεὸς ἕνα καλὸν δῶρον. Τώρα θὰ μὲ προτιμᾷ πλέον ὁ οὐλύγος μου, διότι τοῦ ἐγέννησα ἕξ υἱούς. Δι' αὐτὸ ἠνόμισεν αὐτόν Ζαβουλών.³⁸ Εἰς τὸ ἔξης, λέγει, θὰ καταστῶ πολὺ ἀγαπητὴ εἰς τὸν ἄνδρα μου, διότι τοῦ ἐγέννησα ἕξ υἱούς. Δι' αὐτὸ καὶ τὸν ἠνόμισεν Ζαβουλών.

Κατὰ τὴν ἐγέννησεν ἡ Λεία καὶ θυγατέρα καὶ ἠνόμισεν αὐτὴν Δείνα.³⁹

Καὶ ὁ Θεὸς ἐνεθυμήθη τὴν Ραχὴλ, λέγει ἡ Γραφή, ἤκουσε τὴν προσευχὴν τῆς καὶ κατέστησεν αὐτὴν γόνιμον. Αὐτὴ καταστάσα ἔγκυος ἐγέννησεν εἰς τὸν Ἰακώβ υἱόν. Εἶπε δὲ ἡ Ραχὴλ· Ὁ Θεὸς μου ἠφῆρσε τὴν ἐντροπὴν τῆς ἀτεκνίας μου. Διὰ τοῦτο καὶ ἠνόμισεν αὐτόν Ἰωσήφ λέγουσα· Ἄς μου δώσῃ ὁ Θεὸς καὶ ἄλλον υἱόν.⁴⁰ Ὁ Θεὸς μου, λέγει, ἀφῆρσε τὴν ἐντροπὴν τῆς ἀτεκνίας μου. Ἐλυσεν τὴν στεῖρωσιν. ⁴¹ Ἐγένετο εὐνοικός πρὸς ἐμέ, μὲ κατέστησεν γόνιμον καὶ μὲ ἀπῆλλαξεν ἀπὸ τοῦ θνεύος. Καὶ τὸ ἠνόμισεν αὐτὸ Ἰωσήφ λέγουσα· Ἄς

37. *E. 2. σ. 16-18.

38. *E. 2. σ. 19-20.

39. *E. 2. σ. 21. Ὁ Ἰακώβ εἶχε καὶ ἄλλας θυγατέρας (πρόβ. Γεν. 46, 7), ἀλλ' ἐνεθυμήθη ἀναφέρειν μόνον αὐτήν. Πρὸς. καὶ τὸ ἐν καρ. θὰ ἐκτελέσθωσαν ἐπισημοῦν καὶ αὐτῆς.

40. *E. 2. σ. 22-23.

μου δώσῃ ὁ Θεὸς καὶ ἄλλον υἱόν.

Βλέπετε ὅτι αἱ ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ σιγὰ - σιγὰ πραγματοποιοῦνται. Πραγματικὰ, νὰ ἀμείψω πόσα παιδιὰ ἀπέκτησεν ὁ Δίκαιος, ἕνεκα τῆς προνοίας τοῦ ἔδειξε πρὸς αὐτόν ὁ Θεός. Ἐπειδὴ, δηλαδή, ὁ Ἰακώβ ἔδειξε μεγάλην ὑπακομὴν, ὑπαμένων τὴν δουλείαν ἐπὶ δεκατέσσαρα ἔτη δι' αὐτὸ καὶ ὁ Θεὸς τοῦ σίμπατος, ἀμείβων τὴν φιλοθεον διαγωγὴν τοῦ δικαίου, τὸν ἔκανε νὰ ἀποκτήσῃ τούς ἀπογόνους, ὥστε νὰ κινήσῃ πλέον τὸν φθόνον, ὅπως θὰ μᾶλλον ἀπὸ τὴν συνέχειαν. Ἐ τὴν ὅποιον θὰ ἤθελα μαζί νὰ μελετήσωμεν μὲ προσοχὴν.

Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ δώσω μεγάλην ἔκτασιν εἰς τὴν ἀμύλησιν καὶ φανῶ ὅτι ἐκμεταλλεύομαι τὴν ἀγάπην σας, ἐὰν θέλετε, ἄς ἀφήσωμεν τὰ ὑπόλοιπα δι' ἄβριον καὶ ἄς σταματήσω ἔδω τον λόγον, ἀφοῦ συμβουλεύω τὴν ἀγάπην σας δι' ἐκεῖνο, δηλαδή, νὰ ἐνθυμηθῆτε τοὺς λόγους μου, νὰ μιμῆσθε τὴν ἀρετὴν τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἐκεῖνοι. Ἔτσι καὶ ἐσεῖς νὰ υμνεφετε τὰ παιδιὰ σας, ἔτσι νὰ παραδίδετε τὰς θυγατέρας σας εἰς τοὺς οὐλύγους των καὶ ἀμιστρῶτως νὰ προσελκύετε τὴν εὐνοίαν τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς ἐναρέτου ζωῆς σας. Ἐ διότι, ὅταν ὁ Θεὸς εἶναι μαζί μας, εἶτε εὐνοικώμεθα εἰς ἐξῆν χρόνον, εἶτε εὐμεθα τελείως μόνοι, εἶτε εὐμεθα καθ' ὁλοκληρίαν ἀγνοῦσται, θὰ καταστῶμεν πρὸ ἑδδοξῆς ἀπὸ ἄλλους. Πραγματικὰ, δὲν ὑπάρχει τίποτε πρὸ μακάριον ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος βσηθεῖται ἀπὸ τὸν οὐρανόν. Διότι καὶ ὁ μακάριος Ἰακώβ αὐτὴν τὴν βοήθειαν εἶχεν καὶ ἔδωσεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὴν τὴν μεγάλην ἀγλήν, ὥστε τὸν ἐρῶνθησαν καὶ αὐτοὶ πρὸ τὸν δέεχθησαν.

Αὐτὸ, λοιπόν, ἄς ἐπιδιώκωμεν καὶ ἡμεῖς, ὥστε νὰ καταστῶμεν ἀξιοὶ τῆς θείας βοήθειας, χωρὶς νὰ καταφεύγωμεν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην δύναμιν, οὔτε νὰ ἐπιζητοῦμεν τὴν προστασίαν τῶν ἀνθρώπων, διότι τίποτε δὲν εἶναι πρὸ ἀδύνατον ἀπὸ αὐτὴν. Καὶ αὐτὸ ἡμπορεῖ νὰ μᾶς τὸ διδάξῃ ἡ πείρα ποὺ δίδουν τὰ ἴδια τὰ γεγονότα. **Δ** Πραγματικὰ, κάθε ἡμέραν βλέπομεν νὰ συμβαίνουσι ἀπότομοι καὶ ἀερῶνται μεταβολαί, νὰ ἀνατρέπονται: τὰ πάντα, νὰ καταπίπτῃ αὐτομάτως εἰς τὴν ἐσχάτην δυστυχίαν αὐτάς, πρὸ πρὸ ὀλίγου εὐρίσκετο εἰς τὴν ὀψίστην εὐημερίαν, καὶ πολὺλός νὰ περιέρχεται εἰς τὴν κατάστασιν τῶν καταδικῶν. Ποῖαν ἀνοσίαν φανερῶνται τὸ νὰ ἐπιδιώκωμεν τὴν προστασίαν αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι ἐφρίσκονται εἰς τὴν μεγάλην

αδεδαιότητα και δεν είναι ικανοί ούτε τα ίδια των ζητήματα να τακτοποιήσουν με διαφύλαξιν; Δι' αυτό ως απομακρύνωμεν τους εαυτούς μας από κάθε ανθρωπίνην προστασίαν, ενθυμιομένοι και τους λόγους του προφήτου, ο οποίος λέγει: «Ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν ἐλπίδα αὐτοῦ εἰς ἄλλων ἄνθρώπων.»⁴¹ Βλέπεις ὅτι ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος δὲν εἶναι μόνον ἀνόητος, ἀλλὰ και ἐπικατάρατος, ἐπεὶ ἐγκαταλείπει τὸν Κύριον τῶν θλων. Ἐ και καταφεύγει πρὸς τὸν ἀδόξουλον του, ὁ ὁποῖος δὲν ἠμπορεῖ οὔτε τὸν ἑαυτὸν του νὰ ὑπερασπίσῃ; Συνεπῶς, σὺς παρακαλῶ, νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν κατάραν αὐτὴν και ὡς μεταθέσωμεν κάθε ἐλπίδα μας πρὸς τὸν Θεόν. Διότι οὕτῃ ἡ ἐλπίδα εἶναι σταθερά, ἀμετακίνητος και δὲν ὑφίσταται μεταβολήν, οὖν ἐκείνην πού στηρίζεται εἰς τοὺς ἄνθρώπους. Διότι, ἡ ὁ θάνατος διέκοψεν ἐν προκειμένῳ τὴν προστασίαν και κατέστησε αὐτοὺς, πού εἶχαν καταφύγει εἰς τὴν προστασίαν τοῦ ἀποθανόντος, γυμνοὺς και ἐρήμους, ἡ και, πρὸ τοῦ θανάτου, κάποια μεταβολὴ ἀπότομος τῶν πραγμάτων ἠκόρωσε τὰς ἀμοιδαίας συμφωνίας. Καὶ ἡ ζωὴ εἶναι γεμάτη ἀπὸ παράμοια παραδεγμιατα. Δι' αὐτὸ οὔτε συγγνώμης εἶναι ἄξιοι ἐκεῖνοι πού και ὕστερα ἀπὸ τὴν τόσο μεγάλην πείραν παραμένουν ἀκόμη προσκεκολλημένοι εἰς τὴν προστασίαν τῶν ἀνθρώπων.⁴² Ἐ και πολλάς φορές ἀπὸ τοὺς θεωρωμένους ὡς προστάτας ὑποφέρουν ἀναριθμητα κακά. Διότι τόσο μεγάλη εἶναι ἡ ὑπερβολὴ τῆς κακίας, ὥστε και αὐτοὺς πού τὴν ὑπηρετοῦν τοὺς ἀμείβει μὲ τὰ ἀντίθετα. Ἐνῶ μὲ τὸν Θεόν τοῦ παντός συμβαίνει τελείως διαφορετικὰ. Δηλαδή, ἐνίοτε μᾶς εὐεργετῆ, ἔστω και ἂν ἀποδεικνύωμεθα ἀγνώμονες, και μᾶς προσφέρει τὴν προστασίαν του, χωρὶς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν του τὴν ἰδικὴν μας ἀχαριστίαν, ἀλλὰ ἀποδεικνύει εἰς κάθε περίπτωσιν τὴν ἰδικὴν του φιλανθρωπίαν. Αὐτὴν τὴν φιλανθρωπίαν, μακάρι, ἔλοι μας νὰ ἀπολαύσωμεν, μὲ τὴν χάριν και τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μαζί με τὸν ὄποιον εἰς τὸν Πατέρα και εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα συγχρόνως ἀνῆκει ἡ δόξα, τὸ κράτος και ἡ τιμὴ, τώρα και πάντοτε Ἐ και εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

41. Ψαλ. 17, 5.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΕΒΔΟΜΗ

«ΟΤΑΝ Η ΠΑΧΙΛΑ ΕΠΕΝΗΣΕ ΤΟΝ ΙΩΣΗΦ, Ο ΙΑΚΩΒ ΕΙΠΕΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΑΒΑΝ· ΝΑ ΜΟΥ ΕΠΙΤΡΕΨΗΣ ΤΟΝ ΝΑ ΕΠΙΣΤΡΕΨΩ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΣΙΛΑΝ ΜΟΥ.»¹

Τὰ ὑπόλοιπα ἐκείνων πού σὺς εἶπα χθὲς ἦσαν ἀνάγκη νὰ ἐκθεσῶ σήμερα εἰς τὴν ἀγάπη σας, διὰ νὰ θυγηθώμεν, ἀπὸ γνωρίσωμεν και ἀπὸ τὰ σημερινὰ λόγια τὴν πρόνοιαν, τὴν ὁποῖαν ἐδεικνυν ὁ Θεὸς διὰ τὸν Ἰακώβ,² 548 C και τὴν εὐσέβειαν τοῦ δικαίου ἐκείνου, νὰ ζηλώσωμεν τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀδελφοῦ ἐκείνου. Διότι δὲν ἐπέτρεψεν ἄνευ λόγου ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νὰ μᾶς παραδοθοῦν ἐγγράφως αὐτὰ αἱ ἱστορίαι, ἀλλὰ ἔγινεν αὐτὸ διὰ νὰ διεγερῇ τὸν ζῆλόν μας νὰ μιμηθῶμεν τοὺς ἀναρέτους ἀδελφους. Πραγματικὰ, ὅταν ἀκούσωμεν τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἐνός και τὴν σωφροσύνην τοῦ ἄλλου, τοῦ τρίτου τὴν προθυμίαν τῆς φιλοστονίας, τοῦ καθενὸς τὴν μεγάλην ἀρετὴν και ὅτι ὁ καθεὶς ἔλαμψε και ἔγινε ἕδοςος, μεγαλύνει και ὁ ἰδικὸς μας ζῆλος νὰ τοὺς μιμηθῶμεν.

Ἐλάτε, λοιπὸν, ὡς ἴδωμεν τὴν συνέχισιν τῆς ἱστορίας τοῦ δικαίου πούτου διὰ νὰ ολοκληρώσωμεν τὸν λόγον. Ἐ «Ὅταν δὲ ἡ Ραχὴλ λέγει ἡ Γραφή, ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ, ὁ Ἰακώβ εἶπεν εἰς τὸν Λάβαν· Νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃς τώρα νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα και τὴν χώραν μου. Δὸς μου τὰς γυναῖκάς μου και τὰ παιδιὰ μου, διὰ τὰς ὁποῖας ἐγὼ σοῦ ἔχω δουλεύσει.»² Κύττωζε πόσον καλὴν διάθεσιν ἔδειξεν ὁ δικαῖος, ὁ ὁποῖος, ὅν και ἔδελτε φανεράν τὴν εὐμενὴ διάθεσιν τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτόν, δὲν ὑπερηφανεύθη ἐνώπιον τοῦ Λάβαν, ἀλλὰ μὲ πολλὴν καλωσύνην τοῦ λέγει: «Νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃς νὰ ἐπιστρέψω.» Ἀλήθεια τίποτε δὲν εἶναι πρὸ ἰσχυρὸν ἀπὸ τὴν καλωσύνην

1. Γεν. 30, 26. Ἀληθὴ εἰς τὴν Χριστὸν. Ἡ ἐκκενλιγὴς «τὴν πατρίδα μου και τὴν χώραν μου» φανεροῖν τὴν μεγάλην νοσταλγίαν τοῦ Ἰακώβ διὰ τὴν πατρίδα του.

2. Γεν. 30, 26-28.

και τίποτε δὲν εἶναι πῶς δυνατόν ἀπὸ αὐτῶν. Πρόσεξε λοιπόν, ἐπειδὴ ἐπόρθεε και μετεχειρίσθη τὴν καιλωσύνην, ὅτι και τὸν Λάβαν ἔκαμε, ὥστε μὲ πολλὴν καιρὴν διάθεσιν νὰ ἀποκοιθῆ πρὸς αὐτόν. «Ἀπῆντησε Ἐ δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Λάβαν Ἐἴμαι σύμφωνος. Ἐγὼ θὰ ἠύχομαι δικαῶς και εἰς σκωτικῶς ἀκόμη θὰ κατέφευγον διὰ νὰ ἔχω εἰρημικὰς σχέσεις μαζί σου. Διότι μόλις εἰσῆλθες εἰς τὸν οἶκόν μου μὲ εὐλόγησεν ὁ Θεός, Καθάρσιος,⁶ λοιπόν, τὸν μισθόν σου και ἐγὼ θὰ σοῦ τὸν δώσω».⁷ Δὲν ἄγνοῦ, λέγει, ὅτι μετὰ τὴν ἰδικὴν σου παρουσίαν ἔλαθον πλουσίαν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ λοιπόν αἰσθάνομαι τὴν εὐεργασίαν, τὴν ὁποίαν ἔλαθον χάρις εἰς τὴν ἰδικὴν σου παρουσίαν, πρότεινέ μου τί μισθὸν θέλεις και ἐγὼ προθύμως θὰ σοῦ τὸν δώσω. Σκέψου, τί μεγάλο πρᾶγμα πῶς εἶναι ἡ καιλωσύνη και ἂς μὴ παραπρέξωμεν τὸν λόγον αὐτόν.⁸ Ἄ Συλλογίσου ὅμως ὅτι χωρὶς κόν νὰ ὑπετιμίσῃ τι ὁ Δίκαιος και χωρὶς νὰ ζητήσῃ τὸν μισθὸν τῶν κόπων του, ἀλλὰ, ὅταν τοῦτο μόνον εἶπε: «Νὰ μοῦ δώσῃς πᾶς γυναϊκᾶς μου και τὰ παιδιὰ μου, διὰ τὸς ὅποιος ἐγὼ σοῦ ἔχω δουλεύσει, διὰ νὰ μπορέσω νὰ ἐπιτελέσω εἰς τὴν πατρίδα μου», ἐκεῖνος ἐντραπέσις τὴν μεγάλην καιλωσύνην τοῦ δικαίου λέγει: «Νὰ μοῦ εἶπῃς πῶς εἶναι ὁ μισθός σου θέλεις νὰ πάρῃς και ἐγὼ προθύμως θὰ σοῦ τὸν δώσω. Μήπως, λοιπόν, δὲν ἦσαν μαζί σου αἱ γυναϊκᾶς και τὰ παιδιὰ; Διατί τότε ἔλεγαν: «Ὡς μου πῶς πᾶς γυναϊκᾶς και τὰ παιδιὰ;» Διότι ἤθελε νὰ ἀποδώσῃ εἰς αὐτὸν τὴν πρέπουσαν τιμὴν και νὰ φανερώσῃ μὲ ἄλλα τὸν ἰδικὸν σου χαρακτῆρα και ἐπειδὴ ἤθελε ἐλευθέρως νὰ ἀναχωρήσῃ. Ἐ Πρόσεξε, λοιπόν, πῶς μὲ τὰ λόγια αὐτὰ προσεῖλικε τὴν εὐνοίαν τοῦ Λάβαν, ὡστε νὰ ὑποσχῆθῃ ὅτι δὲ προσθέσῃ μισθόν, και εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀλογίαν. Τί, λοιπόν, ἀπῆντησε ὁ Δίκαιος; Κύτταξε πάλιν τὸ μέγεθος τῆς καιλωσύνης αὐτοῦ και ὅτι ὅστε μὲ τὴν ἀπάντησίν του γίνεται θαρετὸς και φορτικὸς εἰς τὸν Λάβαν. Ἀλλὰ τί κάνει; Πάλιν ἐπικαλεῖται αὐτὸν ὡς μάρτυρας τῆς εὐγνωμοσύνης του

6. Ὁ Λάβαν πιστεύει εἰς αἰωνὸς ὅς εἰδωλολάτρης και εἰς ἕνα Θεόν. Ἦν πίστις του εἶναι, οὐρανοῦ, μετὰ εἰδωλολατρίας και μονοθεϊσμοῦ. Ἐπει μὲ τὰς ἀρετὰς τοῦ γαμβροῦ του και ἔχει ακοῦν νὰ κινή τὸ πᾶν διὰ νὰ τὴν κρατήσῃ κοντὰ του.

7. Παρακαλεῖ νὰ καθορίσῃ τὸν μισθὸν τοῦ εἰς ὅποιον ὄφει ἀποδοθῆ ὁ ἴδιος, ἀρετὴ νὰ μὴ φέρῃ.

8. Γεν. 30, 37-38.

και τῆς ἐπιειθεῖς ἀγάτης καθ' ἑαυτὸν τὸ δόξαγμα τῆς πλησίον αὐτοῦ ἐργασίας. «Ἐἴ γνωρίζεις, λέγει, ὅτι ὁπρᾶσις πῶς σοῦ προσέφερα, ὅπως ἐπίσης και τὰ ζῶα πῶς εἶχες, ὅταν ἐγὼ ἦλαβον κοντὰ σου. Ὀλίγα, θεσάως, ἦσαν τὰ πρόβατά σου, ὅσα παρᾶδωκας εἰς ἐμὲ διὰ νὰ θάσκω. Τώρα ὅμως ἔγνων πολυάριθμα, διότι μόλις ἐπάτησα τὸ πόδι μου εἰς τὸ σπῆτι σου σὲ εὐλόγησεν ὁ Θεός, Τώρα λοιπόν δὲν νομίζεις ὅτι εἶναι καιρὸς νὰ φτιάσω και ἐγὼ τὸ δικὸ μου σπῆτι;»⁶ Ἐ Ἐπικαλοῦμαι: μάρτυρας, λέγει, τῶν κόπων μου. Διότι γνωρίζεις τὴν ἀγάτην τὴν ὁποίαν ἔδειξα, ὅσον ἐξηρτάτο ἀπὸ ἐμὲ και ὅτι: ἐγὼ ἀνέλαβον ὀλιγάριθμα τὰ ζῶα σου, μὲ τὰς φροντίδας μου και τὴν ἀγρυπνίαν μου τὰ ἔκαμα πολυάριθμα τώρα πῶς σοῦ παραδίδω. ἘΠε:τα φανερώων τὴν εὐσεβειάν του λέγει: «Διότι σὲ εὐλόγησε ὁ Κύριος, μόλις ἐπάτησα τὸ πόδι μου εἰς τὸ σπῆτι σου: τώρα λοιπόν δὲν νομίζεις ὅτι εἶναι καιρὸς νὰ φτιάσω και ἐγὼ τὸ δικὸ μου σπῆτι;» Γνωρίζεις και ὁ ἴδιος, ὅτι μετὰ τὴν ἰδικὴν μου παρουσίαν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ σοῦ ἠθέησε τὴν παρουσίαν. Τώρα λοιπόν, ἀφοῦ και ἐγὼ ἔδειξα πάσῃ τὴν ὑπηρεσίαν (τὴν ὁποίαν ἀνέλαβον) και ἔγινε φανερά και ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ, Ἐ εἶναι Δίκαιος νὰ φτιάσω και ἐγὼ τὸ σπῆτικόν μου. Τί δὲ ἐνοεῖ, ὅταν λέγῃ, ἐνὰ φτιάσω και ἐγὼ τὸ ἰδικόν μου σπῆτι; Ἀντὶ νὰ ζῶ τοῦ λοιποῦ ἐλεύθερος, νὰ ἔχω τὴν φροντίδα και τοῦ ἰδικοῦ μου σπῆτιοῦ. Ἀφοῦ ἤκουσε αὐτὰ ὁ Λάβαν «Ἐἶπε εἰς αὐτόν: Τί θὰ σοῦ δώσω;» ἢ τί θέλεις σὺ νὰ σοῦ δώσω; εἰπέ μου, Διότι πὸ παραδέχομαι και ἐγὼ και δὲν ἤμπορῶ νὰ τὸ ἀρηθῶ. Γνωρίζω, λοιπόν, ἐκεῖνα πῶς μοῦ ἔδωσαν ὁ Θεός και ὅτι μὲ εὐλόγησεν ὁ Θεός, μόλις σὺ εἰσῆλθες εἰς τὸ σπῆτι μου. Εἶπε δὲ, λέγει ἡ Γραφή, εἰς αὐτόν ὁ ἰακώβ: «Δὲν θέλω νὰ μοῦ δώσῃς τίποτε.» Ἐάν δεχθῆς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποίαν θὰ σοῦ κάμω, πάλιν ἐγὼ θὰ θάσκω τὰ πρόβατά σου.⁷ Τίποτε, λέγει, δὲν θέλω νὰ πάρω ἀπὸ σὲ διὰ μισθοῦς, ἀλλὰ ταῦτο μόνον νὰ δεχθῆς και τότε Ἐ ἀλλάξω ἐγὼ θὰ θάσκω τὰ πρόβατά σου.» Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον

6. Γεν. 30, 20-30.

7. Γεν. 30, 31.

8. Δὲν ζητεῖ οὐτε χρήματα οὐτε κάποιον ἄλλον μισθὸν ὁ Ἰακώβ. Ἄλλος ζητεῖ νὰ κληρωθῆ εἰς εἶδος, μὲ πρόβατα, ὅπως λέγει εἰς τὸν ἐπόμενον στίχον.

9. Γεν. 30, 31.

θέλω είναι τὸ ἐξῆς: πρόσεξε τὸν δίκαιον, ἐπειδὴ εἶχε πεποιθήσει εἰς τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτόν, τί εἶδους πρόστασιν κάμνει εἰς τὸν Λάβαν; "Ἄς περάσωμεν, λέγει, κατὰ πρόστασιν σου ἀπὸ ἐπιτροπῆς μας σήμερον καὶ ξεχωρίσε ἀπ' αὐτὰ κάθε πρόστασον φωνῶν καὶ ἀπὸ τὰ γέλια κάθε αἶγα λευκὴν ἢ διάστικτον καὶ αὐτὰ θὰ εἶναι ὁ μισθός μου.¹⁰ Ἡ τιμιότης μου πρὸς σε θὰ φανῆ καὶ εἰς τὸ μέλλον, ὅτι δηλαδὴ αὐτὸς θὰ εἶναι μισθός μου ἀπὸ σε. Θὰ εἶμαι δὲ κλέπτης, ἐάν κρατήσω ἀπὸ τὸ κοπάδι σου αἶγα πού δὲν θὰ εἶναι διάστικτος ἢ λευκὴ καὶ πρόστασον πού — δὲν θὰ εἶναι φωνῶν.¹¹

¹⁰ A Πρόσεξε τὴν φρονιμίαν τοῦ δικαίου. Ἐπειδὴ ἐγνώριζε πόσῃ χάριτος ἀξιοῦται ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ καὶ ἐφαίνετο ὅτι σύμφωνος πρὸς τοὺς φυσικοὺς νόμους τοῦτο εἶναι ἢ δύσκολον ἢ ἐντελῶς ἀδύνατον, (διότι ἦτο σπάνιον κάποτε τοῦτο, δηλαδὴ, νὰ εἶναι διαφορετικὸν τὸ χρώμα τῶν γεννημένων),¹² ζητεῖ τοῦτο παρ' αὐτοῦ. Δι' αὐτὸ καὶ παλὺ γρήγορα ὁ Λάβαν συμφώνησε εἰς αὐτὸ πού τοῦ ἐζήτησε καὶ λέγει: «Ἄς γίνῃ ὅπως τὸ εἶπες. Καὶ ἐξεχώρισε [ὁ Λάβαν] κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τοὺς τράγους πού εἴχον διάστικτον χρωματισμὸν καὶ ἐκείνους πού ἦσαν σχεδὸν λευκοὶ καὶ ἔλας τὰς διαστικτοὺς αἶγας καὶ τὰς σχεδὸν λευκάς, καὶ κάθε ἕξον πού ἦτο λευκὸν μεταξὺ αὐτῶν καὶ κάθε πρόστασον πού ἦτο χρωματιστὸ φωνῶν, καὶ τὰ παρεχώρησαν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν παιδῶν του.¹³ Καὶ ἀπηλάκρυνεν τὰ αἶγα αὐτὰ γέλοισιν εἰς ἀπάστασιν τριῶν ἡμερῶν.¹⁴ B ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἐφύλατταν ὁ Ἰακώβ.¹⁵ Ἄφου ἐχώρισε τὰ κοπάδια σύμφωνα μὲ τὴν πρόστασιν τοῦ Ἰακώβ, τὰ παρέδωκεν εἰς τοὺς υἱοὺς του. «Ὁ δὲ Ἰακώβ

10. Ἡ πρόστασις τοῦ Ἰακώβ δὲν περιέχει μεγάλας ἀξιώσεις, διότι εἰς τὴν Πλακτικὴν τὰ πρόστακα καὶ οἱ κτήνη εἶναι συνήθως λευκὰ, σπάνια δὲ σκούρα καὶ διάστικτα, ἐνθ' οἱ αἶγες καὶ οἱ τράγοι εἶναι ἄς ἐπὶ τὰ παλαιότερα μῆτρα ἢ φασί, σπάνια δὲ λευκοὶ. Συνεπῶς, ὁ Ἰακώβ ζητεῖ διὰ τὸν ἑαυτοῦ τὸν διάστικτον καὶ λευκὸν αἶγα ζητεῖ σπάνια πρόστακα καὶ αἶγας καὶ ἄρα θέλει ὡς μισθὸν ἐλαχίστην ποσότητα πρόστακων καὶ αἶγων.

11. Γεν. 30, 32-33.

12. Πρβλ. σφραγίσαν 10 τῆς προόδου.

13. Παράδοξον, δηλαδὴ, εἰς τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἰακώβ Ραββὴν, Σιμεὼν καὶ Λευὶ οἶος τῆς Δείας, οἱ ὅποιοι ἔα ἔσαν ἡλικίας 10-12 ἐτῶν καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῶν δοῦλων ᾤοντο νὰ ποιεῖν αὐτὰ.

14. Ἐ ἀποκρίματα γίνεται διὰ τὸ ἀποκατεῖν ἢ διασπάρειν μεταξὺ τῶν διαφόρων ποιητικῶν τῶν ζώων καὶ μεταξὺν αἱ εὐνοήθητες ἀπειρηχίας καὶ Ἰακώβ.

15. Γεν. 30, 34-36.

ἐξηκολούθει νὰ ποιῆται τὰ ἐνοποιημένα πρόστακα τοῦ Λάβαν.¹⁶ Ποῖα, λοιπὸν, ἦσαν ταῦτα; Ἐκεῖνα τὰ ὅποια οὐδεμίαν διαφοράν παρουσίαζον εἰς τὸν χρωματισμὸν. Ἔγινε δὲ τοῦτο ἀκριδῶς, διὰ νὰ μᾶθῃ καὶ ὁ δίκαιος τὴν μεγάλην φροντίδα τοῦ Θεοῦ παρ' αὐτοῦ καὶ ὁ Λάβαν νὰ ἴδῃ πόσῃ εὐνοίᾳ ἄνωθεν ἀπολαμβάνει ὁ Ἰακώβ. «Ἐπὶ-με τότε, κατὰ τὴν Γραφήν, ὁ Ἰακώβ ράβδους χλωρὰς ἐκ στύρακος,¹⁷ κορυφῆς καὶ πλατάνου καὶ ἐξεφλούδισεν αὐτάς, ὥστε νὰ φαίνονται καὶ τὸ λευκὸν φυλῶδες μέρος αὐτῶν. Ἔ-ται δὲ ἐφαίνοντο αἱ ράβδοι αὐταὶ εἰς ποικίλον χρωματισμὸν, εἰς λευκὸν ἀπὸ τὸ φύλον καὶ εἰς φοιοπράσινον ἀπὸ τῶν ἀπαμεινῶνα φλοιῶν. C Αὐτὰς τὰς ράβδους, τὰς ὅποι-ας ἔτσι εἶχε μισοσποφλοκώσει, τὰς ἐποσθέτησε στὶς γούρ-νες τῶν ποτιστηρίων, ὥστε ὅταν τὰ πρόστακα τοῦ Λάβαν ἔλθουν διὰ πότισμα νὰ ἔχουν ἐνώπιόν των αὐτὰς τὰς ράβδους καὶ κατὰ τὴν ὥραν πού ποτίζονται νὰ γονιμο-ποιῶνται διασπαιρούμενα καθὼς ἔβλεπον τὰς ρά-βδους. Καὶ πράγματι! Τὰ πρόστακα συζευγνύμενα γονι-μοποιῶντο βλέποντα αὐτάς τὰς ράβδους καὶ ἐγεννοῦ-σαν ἄρνα λευκὰ, ποικιλόχρωμα καὶ διάστικτα καὶ σπα-κτιά.¹⁸ Αὐτὰ ἔπραττον ὁ δίκαιος (Ἰακώβ) ἔχι ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας, ἀλλὰ καθοδηγούμενος ὑπὸ τῆς θείας χά-ριτος, ἢ ὅποια τὸν ἀρέτιζε. Διότι αὐτὰ δὲν ἐγίνοντο κα-τὰ τοὺς φυσικοὺς νόμους, ἀλλὰ πολὺ παραδόξως καὶ κα-τὰ τρόπον ὑπερβαίνοντα τὴν φυσικὴν τάξιν τῶν πραγμά-των. «Καὶ ἐξεχώρισε τὰ διάστικτα αὐτὰ ἄρνα, ὁ Ἰακώβ, καὶ ἔθηκε ἐνώπιον αὐτῶν τῶν διαστικτῶν πρόστακων λευ-κῶν ἀρνῶν D καὶ ἔτσι ἐγεννῶντο τὰ περισσότερα πρόστα-κα διάστικτα. Ἐξεχώριζεν ἔπειτα τὰ διάστικτα πρόστακα, τὰ ὅποια κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν συμφωνίαν θὰ ἦσαν ἰδι-κά του καὶ δὲν τὰ ἀνεμίγνυε μὲ τὰ ἄλλα τὰ λευκὰ, πού ἄνηκαν εἰς τὸν Λάβαν.¹⁹ Ἐπειδὴ λοιπὸν τόσον πολλὰ ἦ-

16. Γεν. 30, 36.

17. $2 \tau \epsilon \rho \alpha \xi = 1$) δένδρον παρῶν ἐσθῆς κόμης, 3) ἄρνος μὲ μεγάλη λευκὴ ἀνθὴ καὶ ἄλλα ποικίλ μὲ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν των λευ-κῶν δαυδακίων. Ἐν εἶδος τῶν παρῶν τὴν δεξίαν. Εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶ-ναι ἀνεύροτος ἐνός δένδρου «ἢς καταστάσεως ἕνεος ὁ Σιντακ officinalis, σενῆς οσορνακὴ ἢ ἀγριακομυδία. Ἐξ αὐτοῦ λαμβάνεται ἐσθῆς κόμης, ἢ ἐκ κατασκευάζεται γυνικὸν θομίσμα σπυρακί.

18. Γεν. 30, 37-39. Εἰς τοὺς στίχους αὐτοὺς περιγράφεται ὁ πρῶ-τος τρόπος πλουτισμοῦ τοῦ Ἰακώβ ἀπὸ τῶν θεῶν.

19. Γεν. 30, 40. Ἐὰν ἔχομεν τὸν δεύτερον τρόπον πλουτισμοῦ τοῦ Ἰακώβ.

σαν τὰ ἱδικά σου, τὰ ὅποια κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐγενώμηντο, λέγει, ὅτι διεχώρισε αὐτὰ καὶ ἔκαμε μόνου του ἰδικῶν του κοπάδι. «Κοπάδι δὲ τὴν κατάλληλον ἐποχήν»,²⁰ κατὰ τὴν ὅποιαν ἐγκαταλείπουν τὰ πρόβατα ἐτοιμασθέντων ὁ Ἰακώβ τὰς ποικιλοχρόμους ράβδους εἰς τὰ ποτιστήρια ἐνώπιόν των, ὥστε νὰ γίνετο ἡ γαμμοποίηση των τὴν ἄρρον, ποὺ θὰ ἐβλεπαν τὰς ράβδους. «Ὅταν δὲ ἤρχετο ὁ καιρὸς νὰ γενήσουν καὶ νὰ συλλαβῶν ἐκ νέου δὲν ἐτοιμαθεῖται τὰς ράβδους ἐνώπιόν των. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰ ἀσθανκὰ πρόβατα ἦσαν τοῦ Λάβαν τὰ δὲ εὐρωστὰ τοῦ Ἰακώβ. Ἔγινε δὲ ὁ Ἰακώβ πάρα πολὺ πλούσιος.²¹ Ἐ Τί σημαίνει αὐτὸ τὸ πάρα πολὺ. Φαίνεται τὴν μεγάλην περιουσίαν καὶ ὅτι δὲν ἐπλούτησεν μόνον παλὺ, ἀλλὰ πάρα πολὺ. «Διότι ἔγνων τὰ ζῶσα του πολλὰ καὶ τὰ δόδια καὶ οἱ δοῦλοι καὶ αἱ δοῦλαι του.»²² Πρόσεξε ἡμῶς πάλιν, πόσος φθόνος ἔμελλε τοῦτου ἐγεννήθη διὰ τὸν δίκαιον. «Διότι ἐπληροφορήθη (ὁ Ἰακώβ) τὰ λόγια τῶν παιδῶν τοῦ Λάβαν τοῦ ἔλεγαν· Ἐλθεν ὁ Ἰακώβ εἰς τὰ ὑπάρχοντα τοῦ πατρὸς μας καὶ ἐπὶ αὐτὰ τὰ πράγματα ἐδημιούργησεν δλον αὐτῶν τὸν πλοῦτον.»²³ Πρόσεξε, ὅτι ὁ φθόνος ὠδήγησεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἠνωμασίωσιν, ὅχι δὲ μόνου αὐτοῦ.²⁴ Ἀ ἀλλὰ καὶ τὸν Ἰβιν τὸν Λάβαν. «Διότι», λέγει, «εἶδεν ὁ Ἰακώβ τὸ (σουλφωπὸν) πρόσωπον τοῦ Λάβαν καὶ ὅτι δὲν τὸν ἐβλεπε ὅπως χρεὶς καὶ προχθέρ.²⁵ Διότι τὰ λόγια τῶν παιδῶν του τοῦ μετέβαλον τὴν σκέψιν του καὶ τὸν ἔκαμαν νὰ ἐσχάση ἑαῖνα ποῦ ἔλεγε προηγουμένως, ὅταν συνωμιλοῦσε πρὸς τὸν Ἰακώβ. «Ἦν εὐλόγησεν ὁ Θε-

20. Ἐξο ἔχομεν τὸν τρίτον τρόπον αὐτοκτιστοῦ τοῦ Ἰακώβ, ὁ ὅποιος δὲν ἐπέβλεπε μόνον τὴν ποσότητα, ἀλλὰ καὶ τὴν ποιότητα. Ἡ ἔννοια τῶν στίχων αὐτῶν εἶναι ἡ ἀκρίβεια. Εἰς τὴν ἄνευτὴν τὰ πρόβατα γενήσονται δύο φορές τὸ ἕνα, κατὰ τὴν ἐποχὴν, δια γινώσκονται τὰ συλλεγόμενα κατὰ τὴν ἐποχὴν. Σήμανα μὲ τὰς παρατηρήσεις τῶν ἀρχαίων, αἱ γενήσεις τῶν προβάτων τῆς ἀνοίξεως ἦσαν περισσότερο εὐρωστὰ παρὰ τὸ φθινόπωρον. Συνεπῶς, ὁ Ἰακώβ ἔθεσε τὰς ποικιλοχρόμους ράβδους ἐνώπιον τῶν προβάτων κατὰ τὸ φθινόπωρον, ὥστε ἡ στήλη τῶν διακρίσεων νὰ εἶναι καὶ εὐρωστὰ.

21. Δὲν ἐτοιμαθεῖται, δηλαδὴ, τὰς ποικιλοχρόμους ράβδους κατὰ τὴν ἐποχὴν. Ἐάν ἐγεννητο τὰ εὐρωστὰ, διότι τότε συνωμιλοῦντο τὰ ἀσθανκὰ πρόβατα.

22. Γεν. 30, 41 - 45.

23. Γεν. 30, 43.

24. Γεν. 31, 1.

25. Γεν. 31, 3.

ὁς μόλις αὐ εἰσῆλθες εἰς τὸν οἶκόν μου.»²⁶ Καὶ ἑαίνος ποῦ εὐχαρίστησε τὸν Κύριον, διότι ἡ παρουσία τοῦ δικαίου ἔκαμε ὥστε νὰ αὐξηθῇ ἡ περιουσία του, τῶρα μετέβαλε γνῶμην ἀπὸ τὰ λόγια τῶν παιδῶν του καὶ καταλήφθεις ἀπὸ φθόνου, ἴσως διότι ἐβλεπε τὸν δίκαιον (Ἰακώβ) νὰ ἔχη περισσότερο πλοῦτον, ἢ δὲν ἤθελε πλέον κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον νὰ συμπεριφέρεται πρὸς αὐτόν. «Πραγματικά, εἶδεν», λέγει ἡ Γραφή ὁ Ἰακώβ τὸ πρόσωπον τοῦ Λάβαν καὶ νὰ ποῦ δὲν ἦτο φίλον, ὅπως χρεὶς καὶ προχθέρ». Εἶδες πόσο ἐπιεικὴς ἦτο ὁ δίκαιος, ἐνῷ ἑαῖνος ἐδειχναν ἀχαριστίαν καὶ ὅτι ἀπὸ δὲν ἤμπορούσαν νὰ συγκρατήσουν τὸν φθόνον των μετέβαλαν καὶ τὴν γνῶμην τοῦ πατέρα των; Κύτταξε, καὶ τὴν ἀνάφραστον πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ καὶ πόσῃν συγκρατᾶσθαι ἔχει, ὅταν ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἡμεῖς καταβάλλομεν τὸ κατὰ δύναμιν. Διότι, ὅταν βλέπῃ τὸν δίκαιον νὰ κακολογῆται ἀπὸ αὐτοὺς, λέγει πρὸς τὸν Ἰακώβ «Νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν πατρικὴν σου χώραν καὶ εἰς τοὺς συγγενεῖς σου καὶ ἐγὼ θὰ εἶμαι μαζί σου.»²⁷ Ἐ Σοῦ εἶναι ἀρετὴ ἡ διαμονὴ εἰς τὴν ξενιτιάν. Ἐκεῖνα ποῦ σοῦ ὑπεσχέθη προηγουμένως, ὅταν ἔλεγαν «θὰ σὲ ἐπαναφέρω εἰς τὴν χώραν σου»,²⁸ αὐτὰ τῶρα θέλω νὰ πραγματοποιηθῶν. Νὰ ἐπανέλθῃς λοιπὸν χωρὶς τίποτε νὰ φοβᾶσαι «διότι ἐγὼ θὰ εἶμαι μαζί σου». Διὰ νὰ μὴ γίνετο δὲ ὁ δίκαιος Ἰακώβ πρὸ ἀπολμῶς διὰ τὴν ἐπιστροφήν, ἀλλὰ μὲ θάρρος νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐπάνοδον, διὰ τοῦτο λέγει· «Ἐγὼ θὰ εἶμαι μαζί σου». Ἐγὼ, ὁ ὅποιος ἐφρόντισα διὰ σὲ μέχρι τῶρα καὶ ἔκαμα ὥστε νὰ πληθύνουν οἱ ἀπόγονοί σου, ἐγὼ καὶ εἰς τὸ μέλλον «θὰ εἶμαι μαζί σου».

Ἀφοῦ ἤκουσε, λοιπὸν, αὐτὰ ὁ δίκαιος Ἰακώβ παρὰ τοῦ Θεοῦ, δὲν ἠδιαφόρησεν. Ἐ ἀλλ' ἠμέλειος ἤρχισε νὰ ἐτοιμασθῆται σχετικῶς. Πραγματικά, λέγει ἡ Γραφή· «Ἐστειλε καὶ ἀπέστειλε τὴν Ραχὴλ καὶ τὴν Λείαν νὰ ἐλθῶν εἰς τὴν πατρίδα, ὅπου αὐτὸς ἔβασκε τὰ πρόβατα καὶ εἶπε πρὸς αὐτάς.»²⁹ Θέλει νὰ ἐκθέσῃ εἰς τὰς γυναῖκας του τὴν σκέψιν του περὶ τῆς ἐπιστροφῆς καὶ νὰ γνωστοποιήσῃ εἰς αὐτάς τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ καθὼς καὶ τὸν φθόνον τοῦ πατρὸς των πρὸς αὐτόν. «Ἐἶπε, λοιπὸν, πρὸς αὐτάς» λέ-

26. Γεν. 30, 27.

27. Γεν. 31, 3.

28. Γεν. 28, 16.

29. Γεν. 31, 4 - 5.

γει ἡ Γραφή, «Ἐγὼ θέλω τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς σας ὅτι δὲν δίδασκεται πρὸς ἐμὲ ὅπως γὰρ καὶ προχέει. Ὁ Θεὸς ὅμως τοῦ πατρὸς μου ἦτο μαζί μου. Καὶ οἱ σὺν αἱ ἴδιοι γνωρίζετε καλὰ ὅτι μετ' ἐμοῦ τὴν δύναμιν ἐδούλευσα εἰς τὸν πατέρα σας. Ὁ πατήρ σας ὅμως μετ' ἠπάτησε ἔκ και μετέβαλε τὸν μισθὸν τῶν δέκα ἀνοιῶν ἀλλὰ ὁ Θεὸς δὲν τοῦ ἐπέτρεψε νὰ μοῦ κἀμὴ κἀμὴ κοκκίον. Διότι, ἐάν ἔλεγεν ἔτσι: Τὰ ποικιλόχρωμα πρόβατα θὰ εἶναι ὁ μισθός σου, ἔλα τὰ πρόβατα θὰ ἐγένων ποικιλόχρωμα. Ἐάν δὲ ἔλεγε: Τὰ λευκὰ πρόβατα θὰ εἶναι ὁ μισθός σου, θὰ ἐγένων ἔλα τὰ πρόβατα λευκὰ. Ὁ Θεὸς ἀπήρθεσε ἔλα τὰ ζῆλα τοῦ πατρὸς σας καὶ τὰ ἔδωκεν εἰς ἐμὲ».³⁰

Κύτταξε πὺς διδάσκει εἰς αὐτὰς καὶ τὰ δύο, δηλαδή, καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην τοῦ πατρὸς τῶν ἀπέναντί του καὶ τὴν ἰδικίην του καλὴν διάθεσιν, τὴν ὅποιον κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὑπηρεσίας του ἐπέδειξε. «Διότι γνωρίζετε», λέγει, «ὅτι μετ' ἐμοῦ τὴν δύναμιν ἐδούλευσα εἰς τὸν πατέρα σας». Καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ φανερὰν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν καλλίτερον τρόπον γνωστοποιεῖ, δεκτικῶν δὲ τῆς συμμοχίας τοῦ οὐρανοῦ ἦτο ἐκείνη πού κατώρθωνε τὰ πάντα.³¹ Ἄ καὶ συνετέλει, ὥστε ἡ περιουσία τοῦ Λάβου νὰ μεταδιβάζεται πρὸς αὐτόν. «Διότι», λέγει, «ὁ Θεὸς ἀπήρθεσε τὰ ζῆλα τοῦ πατρὸς σας καὶ τὰ ἔδωκεν εἰς ἐμὲ. Καὶ συνέβη, ὥστε, ὅπου τὰ πρόβατα δικασταυρούμενα ἐμῶν ἔγκυα, εἶδον εἰς τὸν ὄπνον μου μετ' ἡμῶν τὰ μάτια, ὅτι οἱ τράγοι καὶ αἱ κριοὶ πού ἤρχοντο εἰς ἔνωσιν μετὰ τὰ πρόβατα καὶ τὰς αἰγὰς ἦσαν ἔλα λευκοὶ εἰς διάφορα μέρη, παρβαλοὶ καὶ στακτοὶ, διάστικτοι. Καὶ μοῦ εἶπεν ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν ὄπνον μου: Ἰακώβ ἐγὼ δὲ ἀπήνητ' ἄτι εἶσαι; Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος: Σήκωσε τὰ δάμματα σου καὶ κύτταξε ὅτι οἱ τράγοι καὶ τὰ κριάρια πού ἤρχοντο εἰς ἔνωσιν μετὰ τὰ πρόβατα καὶ τὰς αἰγὰς εἶναι λευκοὶ καὶ ποικιλόχρωμοι καὶ στακτοὶ καὶ διάστικτοι, διότι εἶδον τὰς ἀδικίας τὰς ὁποίας σοῦ ἔχει κἀμὴ ἐν συνεχείᾳ ὁ Λάβου».³² Ἐ βλέπει ὅτι ἡ θεία ἐνέργεια ἦτο ἐκείνη πού ἔσασκε τὰ πᾶν καὶ ἡμεῖς τὸν δίκαιον διὰ τοὺς κόπους του; Διότι ἐπειδὴ ἐκείνος (ὁ Λάβου) ἐγίνε ἀχάριστος

30. Γεν. 31, 5-8. Ἐδοῦ ἔχοντες τὰς λέξεις τοῦ Ἰακώβ πρὸς τὰς αἰδέμας του. Ἐκείνη τὴν ἔξιν καὶ ἐγγιστικῶν συμπεριφορὰν τοῦ Λάβου καὶ τὴν ἀνεπίτητον αἰδέαν.

31. Γεν. 31, 9-12. Τὸ ὄπνον αὐτὸ φανερῶναι τῶν εἰδῶν τῶν Θεοῦ πρὸς τὸν Ἰακώβ.

πρὸς τὸν Ἰακώβ, ὁ μεγαλόδωρος Κύριος πλουσιοπαρόχος ἀμείβει τὸν δίκαιον. «Διότι εἶδον», λέγει, «αὐτὰ πού σοῦ ἔχει κἀμὴ ὁ Λάβου». Ἀπὸ αὐτὸ παίρνομε καὶ ἡμεῖς τὸ μάθημα, ὅτι ὅταν ἀδικαίωμε ὑπὸ οἰουδῆτοτε καὶ ὑποφύρομεν μετ' ἐπιείκειαν καὶ πραότητα, τότε ἀπολαμβάνομεν μεγαλιτέραν καὶ πλουσιώτεραν τὴν θέαν σωθῆσαι. Ἄς μὴ ἀντιστεκώμεθα, λοιπὸν, πρὸς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι μᾶς ἐνοχλοῦν, ἀλλὰ ἄς ὑποφύρομεν μετ' ἀνδρείαν, γνωρίζοντες καλῶς ὅτι ὁ Κύριος τῶν ἄλων δὲν θὰ μᾶς παρίβῃ, ἀρκεῖ μόνον ἡμεῖς νὰ δειξώμεν τὴν ἰδικίην μας εὐγνωμοσύνην πρὸς ἐκείνους. Ἐ Διότι ἐγὼ εἶμαι ἐκείνος, πού θὰ ἐκδικηθῶ, ἐγὼ εἶμαι ἐκείνος πού θὰ ἀνταποδώσω, λέγει ὁ Κύριος.³³ Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰακώβ ἔλεγεν: «Δὲν ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὸν ὁ Θεὸς διὰ νὰ μετ' ἐνοχληθῶ». Διότι λέγει, ἐπειδὴ αὐτὸς ἠθέλησε νὰ μετ' ἀποστερήσῃ ἀπὸ τοὺς μισθοὺς τῶν κόπων μου, ὁ Κύριος τόσον πλουσιοπάροχα ἐβείξε τὴν φροντίδα του δι' ἡμᾶς, ὥστε ἔλα τὴν περιουσίαν τοῦ Λάβου νὰ μεταδιβῶσθαι εἰς ἡμᾶς. Καὶ ἐπειδὴ ἐγκύριζε ὅτι ἐγὼ μὲν μετ' ἐμοῦ διάθεσιν ἀνέλαθον νὰ δουλεύω εἰς αὐτόν, ἐκείνος ὅμως δὲν ἐπέτρεψε κατὰ τὸν ἀμύρονον τρόπον, διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς τόσον πολὺ ἐπρονοήσῃ δι' ἡμᾶς. Καὶ ὅτι δὲν λέγω ταῦτα ἔτσι, οὔτε ὅτι ἀνευ λόγου καὶ ματαίως θέλω νὰ κατηγορῶ αὐτόν ἢ ἔγω ὡς μάρτυρα τῶν Θεῶν δι' ὅσα ἐγίνοντο εἰς ἐμὲ ἐκ μέρους τοῦ πατρὸς σας. «Διότι εἶδον», λέγει, «ὅσα σοῦ κἀμὴ ὁ Λάβου». Ὅχι μόνον δὲ αὐτὸς ἐπὶ τὸν ὄπνον σου, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν δεκτικῶς πρὸς σὲ τὴν ἴδιαν διάθεσιν, τὴν ὅποιον ἐβείκνυε καὶ προηγουμένως ἀλλὰ ἔχει μεταβάλλει τὴν γνώμην του πρὸς τὸ χειρότερον. «Ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεός, ὁ ὅποιος ἐφανερώθη εἰς σὲ εἰς τὸν ἱερὸν ἐκείνον τόπον,³⁴ ὅπου οὐ μοῦ ἐσπάρει στήλην, τὴν ὅποιαν ἐχρῖσας μετ' ἐλαίον».³⁵ Θέλει νὰ τὸν κἀμὴ νὰ ἐπιβιμηθῇ ἐκεῖνα τὰ ὅποια τότε τοῦ ὑπεσχέθη μετὰ τὸ λόγον θὰ αὐτῶν εἰς μέγα πλῆθος καὶ ὅτι θὰ αὐτῶν ἀνταποδώσω, ἐκείνα πού τότε ὑπεσχέ-

33. Ρωμ. 12, 19.

34. Πράξ. Γεν. 28, 18.

35. Γεν. 31, 18.

36. Πράξ. Γεν. 28, 14-15.

θην πραγματοποιώ και σε διατάσσω να επανέλθης εις την πατρίδα σου χωρίς να αγωνιῆς. «Διότι θά εἶμαι μαζί σου. Ἐγώ εἶμαι ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἐφανερώθην εἰς σέ εἰς τὸν ἱερόν ἕκείνον τόπον, ὅπου δοξαρεῖς στήλην, τὴν ὅποιον ἔχρισας με ἔλαιον καὶ ἔκανες τάμα». 36 Ὑπενθυμίζει εἰς αὐτὸν τὸ τάξιμον καὶ τὴν ὑπόσχεσιν τὴν ὅποιαν ἔκαμε τότε. Ποῖον δὲ ἦτο τὸ τάξιμον; Ὅτι «Ἄπ' ὅλα τὰ ἀγαθὰ, ὅσα θά σοῦ δώσῃς, ἐγώ θά σοῦ προσφέρω τὸ ἕν δέκατον». 37 Διότι τότε (ὅταν ἔλεγον αὐτὰ), τίποτε δὲν εἶχε καὶ σὺν πρόσφω ἀδοιπορούσε διὰ τοῦτο λέγει. Ὅταν ἐνεφανίσθην εἰς σέ ἔκαμε τάξιμο λέγων 38 Ἄ «Ἄπ' ὅλα τὰ ἀγαθὰ ὅσα θά σοῦ δώσῃς, ἐγώ θά σοῦ προσφέρω τὸ ἕν δέκατον». Με τὸ τάξιμον αὐτὸ καὶ τὴν ὑπόσχεσιν προσηλωμένος καὶ τὴν ἰσκήν μου δόνομιν, διότι με τοὺς δαδασμαῶς τῆς πίστεως προέβλεπες τὸν μελλουτικὸν πλοῦτον ποῦ θά σοῦ συνέβαινε· τώρα δὲ ποῦ πρέπει νὰ πραγματοποιηθῶν ἕκείνα ποῦ σοῦ εἶπα, ἦλθε ὁ καιρὸς ποῦ σέ καλεῖ νὰ ἀκτινωθῆς καὶ σὺ τὸ τάξιμόν σου. Ἐπίστρεψε τώρα λοιπὸν, λέγει ἡ Γραφή, «Σίγη καὶ φύγε ἀπὸ τὴν χώραν αὐτὴν καὶ πῆγαινε εἰς τὸν τόπον ὅπου ἐγεννήθης, ἐγώ δὲ θά εἶμαι μαζί σου». 39 Ἐγώ παντοῦ θά εἶμαι μαζί σου καὶ ἐγώ θά σοῦ κάμνω τὴν δόδοριαν ἀνετον καὶ κανεὶς δὲν θά σὲ δλώφῃ εἰς τίποτα, διότι ἡ θεξιὰ μου θά γίνεται διὰ σέ ἀκέπῃ.

Ὅταν ἦκουσαν αὐτὰ ἡ Ραχὴλ καὶ αἱ περὶ αὐτὴν γυναῖκες εἶπον εἰς αὐτὸν Ἰ ἀλλήτως καὶ ἔχωμεν τάχα ἡμεῖς μερῖδιον ἢ κληρονομίαν εἰς τὸ πατρικὸν μας σπήτι; Δὲν μᾶς ἐθεσώρησεν ὡς ἕνας; Ἀλλ' ὅς μᾶς ἐπόλησε καὶ κατέφαγε ἀδικίαν καὶ παρανομίαν τὰ χρηματὰ μας. Ὅλον τὸν πλοῦτον καὶ τὴν τιμὴν, ποῦ ἀφήρσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν πατέρα μας, ἔδωκεν σέ σένα. 40 Πρόξεν λοιπὸν τώρα, ὅσα σοῦ εἶπεν ὁ Θεός. 41 Παρατήρησε ὅτι καὶ αὐταὶ ἀκολουθοῦν τὴν γνώμην τοῦ Θεοῦ καὶ προσάγουσιν ἐπιχειρήματα ἀναντιρρήτα. Διότι, λέγει, μήτις ὑπάρχει ἀκάμῃ τι τὸ κοινὸν μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ πατρὸς μας; Διότι μίαν φορὰν μᾶς ἐπόλη-

36. Γεν. 31, 13.

37. Γεν. 28, 22.

38. Γεν. 31, 12.

39. Σημειώθη ὅτι εἰς τὴν Π. Διαθήκην ὅσον τὸν Ὁ δαον καὶ εἰς τὸ Ἐβραϊκὸν τὸ ἅγιον λέγει: «ἔδωκαν εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τὰ τέκνα μας» («ἡμῖν ἔσται καὶ τοῖς ἑταίροις ἡμῶν»).

40. Γεν. 31, 14-16.

σε. Τὸν πλοῦτον λοιπὸν καὶ τὴν τιμὴν, ποῦ ἀφήρσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν πατέρα μας καὶ ἔδωκεν σέ σένα, ἡμεῖς θά τὸν ἔχωμεν καὶ τὰ τέκνα μας. Ἐ Μὴ ἀργοπορῆς λοιπὸν αὐτὸ νὰ ἀναβάλλῃς, ἀλλὰ νὰ κώμης ἕκείνα τὰ ὅποια σὲ διετάξεν ὁ Θεός. Ἐ Τώρα, λοιπὸν, πράξε ὅσα σοῦ εἶπεν ὁ Θεός. Ἐ Αὐφοῦ ἦκουσε αὐτὰ ὁ Ἰακώβ δοκῶθη, ἔπῃρε τὰς γυναῖκας του καὶ τὰ παῖδιά του, τὰ ἐφόρτισεν εἰς τὰς καμήλους καὶ ἔπῃρε ὅλα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ καὶ ὅλα τὰ πράγματά του, τὰ ὅποια ἀπέκτισεν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν πατέρα του Ἰσάακ. 42

Πρόσξε τὴν ἀνδρείαν τῆς ψυχῆς τοῦ δσκαίου, τῶς, ἀφοῦ ἔδωξε κάθε φόβον καὶ ἀγωνίαν, ὀπίσκει εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Κυρίου. Διότι ὅταν εἶδεν, ὅτι ἡ ἀπάρασις τοῦ Λάβαν δὲν ἦτο σωστὴ δὲν κατεδέχθη πλέον, ὅπως καὶ προηγουμένως, νὰ ἐρωτήσῃ αὐτόν, Ἰ Ἄλλα ἐπραγματοποιεῖ ἕκείνο τὸ ὅποῖον προσεπέταχῃ ὑπὸ τοῦ Κυρίου. Ἐ Αὐφοῦ εἶλας λοιπὸν τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παῖδιά του ἐξέκλινε!

Ἐ Ὁ Λάβαν δὲν, λέγει ἡ Γραφή, «εἶχε μεταδῆ διὰ νὰ κωροῦσῃ 43 τὰ πρόβατα αὐτοῦ. Ἡ Ραχὴλ δὲ ἔκλεψε τὰ εἰδωλολατρικὰ ἀγαλμάτια 44 τοῦ πατρὸς τῆς». 45 Τοῦτο δὲ δὲν ἀναφέρεται ἀπλῶς (ὅπὸ τῆς Γραφῆς) ἀλλὰ διὰ νὰ γνωρίσωμεν ὅτι ἀκόμη ἠκολούθουν τὰ πατρικὰ ἔθιμα καὶ διὰ τοῦτο ὀρθολοκὴν ἐθεσώσαν λατρείαν πρὸς τὰ εἰδωλα. Διότι σκέψου, ποῖαν ἐπιμέλειαν αὐτὴ εἶδειν, ὥστε κανένα ἄλλο ἀπὸ τὰ πατρικὰ πράγματα νὰ μὴ ἀναφῆσῃ, ἀλλὰ τὰ εἰδωλολατρικὰ ἀγαλμάτια μόνον καὶ τοῖτο τὸ ἔκανε κρυφὰ ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς, διότι ἕκείνος δὲν θά ἐπέτρεπε νὰ συμβῆ αὐτὸ. Ἐ Ἐπέκρυψε δὲν, λέγει ἡ Γραφή, ὁ Ἰακώβ τὴν ἀναχώρησίν του· καὶ ἀπέφυγε νὰ ἀναγγείλῃ εἰς τὸν Λάβαν τὸν Σύρον ὅτι φεύγει ἀπὸ ἐκεῖ διὰ τὴν πατρίδα του. Καὶ ἔφυγε κρυφίως καὶ αὐτὸς καὶ ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του καὶ διέβη τὸν Ἐυφράτην ποταμὸν καὶ κατηνύθη ταχέως εἰς τὸ ἔρος Γαλαὰδ. 46 Κῦτταξε καὶ ἔ-

41. Γεν. 31, 17-18.

42. Ἡ κοῦρά τὸν προσέβαν ἄγιντο καθ' ἑρασμένον χρόνον καὶ τὸν κων. Ἡ ἀνοσίαν τοῦ Λάβαν παραίτη τὴν ἀδικίαν εἰς τὸν Ἰακώβ νὰ φῆγῃ.

43. Πράγματι οἱ ἑρασίαι θεοῖς, οἱ ὅποιοι ἀπεμάκρυνον τὰ εἰδωλολατρικὰ ἔθιμα ἀνθρωπίνην μορφήν καὶ ἦσαν μικροὶ σχηματισμοί.

44. Γεν. 31, 19-20.

45. Γεν. 31, 20-21. Τὸ ἔρος Ἰακώβ ἐθρίσκειται πρὸς τὰ ἑρασιὰ τὰς Ἰορδάνου, ἐκτενόμενον δυνάμει καὶ νοσίαι τοῦ παρακαταμῆ αὐτοῦ Ἰακώβ.

δω την μεγάλην πρόνοιαν του Θεού, πώς μέχρις ουτου απομακρύνθη ο δικαίος δέν επέτρεψεν εις τον Λάβαν να γνωρίση την αναχώρησιν του Ιακώβ. Διότι μετά από παρέλευσιν τριών ημερών άνηγγέλη εις τον Λάβαν ή αναχώρησις του Ιακώβ.⁴⁴ 44 Α «Και άφου παρέλασε μαζί του δλους τούς συγγενείς του κατεδίωξεν αυτών επί επτά ημέρας και τον έπράραθεν εις τό όρος Γαλαάδ». 44 Κύτταξε πάλιν την άνάφραστον του Θεού φροντίδα. Διότι εκείνος ό όποιος ήπεν «Νά επιστρέψης εις την πατρίδα σου, και εά εμοι μαζί σου». Αύτός και πάλιν δεκνύει την πρόνοιαν του. Διότι όταν ειπε ότι ο Λάβαν κατεδίωκε τον δικαίον με πολλήν άγανάκτησιν και ότι ήβλεπε τρόπον τινα να τον τιμαρήση δια την αναχώρησιν του φανερώνεται την νύκτα εις τον Λάβαν ενώ όκοιμάτο. «Ενεφανίσθη δε ο Θεός, λέγει ή Γραφή, «την νύκτα εις τον Λάβαν τον Σύρου και ήπτε προς αυτόν». 44 Πρόσεξε την συγκοτάδασιν του Θεού Β ότι ένκα της φροντίδος του δια τον δικαίον και με τον Λάβαν ουχητέ δια να τον καθηρυχάση και τον απομακρύνη από την εναντίον του Ιακώβ έχθρικήν διάθεσιν. «Πρόσεξε, να μη ήπης κάτι τό άπειλητικόν κατά του Ιακώβ». 44 Πόσον μεγάλη είναι ή καλωσύνη του Κυρίου. 44 Επειδή ήβλεπε αυτόν να σπεύδη να φιλονικήση και να θέλη να άγνωσθή κατά του δικαίου με τά λόγια του στοματός σχεδόν την σκέψιν και λέγει «Πρόσεξε να μη ήπης κάτι τό άπειλητικόν κατά του Ιακώβ». Ούτε με λόγια, λέγει, να επηρεήσης να λυπήσης τον Ιακώβ, C άλλα πρόσεξε, συγκράτησε την κακήν σου διάθεσιν, παύσε την όργην σου, έμπέδισε την παρωργισμένην σου σκέψιν και ούτε με ένα λόγον να μη πολήσης να λυπήσης αυτόν. Παρατήρησε πάλιν την φιλανθρωπίαν του Θεού. Δέν διέταξε τον Λάβαν να επιστρέψη εις τό σπίτι του, αλλά μόνον τον προέτρεψε να μη ήπτη τίποτε τό φορτικόν, τίποτε τό διασάρεστον εις τον δικαίον.

Δια ποίου πράγματος και διατί; Διά να μάθη και δια των πράξεων αυτών ο δικαίος και δια των πραγμάτων πόσης προστασίας άξιούται από τον Θεόν. Διότι, εάν έπείστρεψεν ο Λάβαν, από πού θα ήμπορούσε να καταλάβη αυτό,

46. Ηβ.ά. Γεν. 31, 22.
47. Γεν. 31, 23.
48. Γεν. 31, 24.
49. Γεν. 31, 24.

(δηλαδή την προστασίαν του Θεού) ο Ιακώβ ή οι γυναίκες του; Και δια τούτο έπείτρεπε εις αυτόν να προχωρήση D και με την ιδικήν του γλώσσαν να άμολογήση τά όσα του Θεού λεχθέντα εις αυτόν δια να γίνη περισσότερον πρόβμιος και ο δικαίος δια την άποδημίαν και να λάβη βάρος, και άφου μάθουν και οι γυναίκες του πόσης προστασίας άξιούται ο Ιακώβ από τον Κύριον των όλων, αποδιώξουν την πατρικήν πλάνην και θαυμάσουν τον δικαίον, και ένκα τούτου διδαχθούν αρκετά τό θέλημα του Θεού. Διότι δέν ήσαν άλιγότερον πιστευτά τά λόγια του Ιακώβ από τά λόγια του Λάβαν, ό όποιος ακόμη έσέβετο τά είδωλα. Διότι οι άμολογία των άπίστον και των έχθρών της εύσεβειας E πάντοτε έχουν πολλήν άξιωσιάν.

Βάβαια και τούτο είναι αποτέλεσμα της επανοητικής σοφίας του Θεού, όταν και τούς έχθρους της άληθείας τούς μετατρέπει και αυτούς εις μάρτυρας της άληθείας και με την ιδικήν των γλώσσαν τά ίδια ύποστηρίζουν.

«Κατέβραθεν δε ο Λάβαν τον Ιακώβ. O Ιακώβ ειχε σπήσει την σκηνήν του εις τό όρος Γαλαάδ και ο Λάβαν κατεσκήνωσε τούς συγγενείς του εις τό ίδιον όρος. Και ειπεν ο Λάβαν εις τον Ιακώβ: Τί είναι αυτό που έκαμες;» 44 Κύτταξε, ότι ή άκ μέρος του Θεού διαταγή κατεπράνε τον πολύν έρεθισμόν αυτου και την όργην του έχωλυμαύγησε. Δι' αυτό με πολλήν ήρεμίαν διμύει προς αυτόν, και σχεδόν άπολογούμενος δεκνύει προς αυτόν και πατρικήν σπαργήν. Διότι όταν απολαμβάνωμεν της άκ μέρος του Θεού φροντίδας 44 Α όχι μόνον μπορούμε να αποφύγωμεν τούς μηχαναρραφίας των κακών ανθρώπων, αλλά και εις άνήμερα θηρία ένν πέσωμεν δέν εά ύποστώμεν κανένα κακόν.

Πραγματικά, ο Κύριος των όλων δεκνύων την όπεροχήν της ιδικής του δυνάμεως μετατρέπει και των θηρίων την φύσιν και μεταβάλλει αυτά εις ήμερα πρόβατα χωρίς να τά απομακρύνη από την άγρίαν ζωήν, άλλα ενώ τά άφημι να διατηρήσουν την φύσιν των, τά κάνει να δεκνύουν συμπεριφοράν προβάτων. Και όχι μόνον εις τά θηρία δύναται να ήδη κανείς αυτό, άλλα και εις αυτά τά στοιχείο της φύσεως. Διότι όταν αυτός βέλη και τά στοιχία λησμοούν την ιδικήν των ένέργειαν και' ούτε ή φωτιά τας

60. Γεν. 31, 26 - 26.

Ιδιότητάς της επιδεικνύει. **Β** Και αὐτὸ ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ μῶθῃ καλὰ καὶ ἀπὸ τὸ περιστοτικὸν τῶν τριῶν παιδῶν καὶ ἀπὸ τὸν Δανιὴλ. Ὁ μὲν Δανιὴλ ἀπὸ τοὺς λέοντας περιστοιχισμένος, ὡς νὰ εἶχε κυκλωθῆ ἀπὸ πρόβατα, τίποτε τὸ δυσάρεστον δὲν ἔπαθε, διότι ἡ ἐξ ἰθὺς δύναμις ἀνεχαίτιζε τὴν ἀγριότητά των. Διότι τὸ ἔτι, ἂν καὶ ἦσαν θηρία καὶ ἔμενον εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν, χωρὶς ὁμῶς νὰ ἐπιδεικνύουν τὴν θηριωδίαν των, ἀντελήθησαν ἐξ αὐτῶν τῶν γεγονότων καὶ ἐκείνοι οἱ ὁποῖοι ἦσαν καὶ ἀπὸ τὰ ἔλα-
γα θηρία ἀγριώτεροι.

Καὶ αὐτὸ ἔγινε διὰ μογαλυτέραν ἐνοχλῆν ἐκείνων, διότι ἐκείνοι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τιμηθῆ διὰ τῆς λογικῆς, ὑπερέβη-
σαν ὡς πρὸς τὴν οὐκλήρητά καὶ τὰ ἀγρία θηρία. Καὶ ἐ-
βιδάσκοντο ἀπὸ τὰ γεγονότα ὅτι ἔνεκα τῆς προνοίας τοῦ
Θεοῦ, τὸν δίκαιον τὰ θηρία ἐσεβάσθησαν **Κ** καὶ δὲν ἐτόλ-
μησαν νὰ τοῦ ἐγγίξουν τὸ σῶμα, ἐνῶ αὐτοὶ συμπεριφέρ-
θησαν χειρότεροι ἀπὸ τὰ θηρία. Καὶ διὰ νὰ μὴ νομίσουν
ὅτι κατὰ τὸ φονταστικόν ἔγινε, ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἠρ-
ρίστησαν κατόπιν εἰς τὸν λάκκον ἀντελήθησαν ὅτι, διὰ
μὲν τὸν δίκαιον ἔμμουτο τὴν ἡμερότητα τῶν προβάτων
καὶ ἐξεγνοῦσαν τὴν φρίκην των ἐνῶ δι' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι
κατόπιν ἠρρίστησαν ἔδειχον τὰς ἰδιότητας τῆς ἀγριότη-
τός των. Ἔτσι καὶ εἰς τὴν κἀμινον τοῦ πυρὸς συνέβη. Ἐ-
κείνους μὲν οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐντὸς καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς φω-
τιάς τοὺς ἐσέβετο ἡ φυσικὴ αὐτῆ δύναμις καὶ δὲν ἐνεργού-
σαν ὡσαν φωτιά· ἀλλὰ ὡς νὰ ἔδεκαμύθη ἡ ἐνέργειά του. Ἐ-
τοὶ ἄφηνε χωρὶς εὐλάβη τὰ σώματα αὐτῶν τῶν παιδῶν **Δ**
καὶ οὔτε τὰς τρίχας των ἐτόλμησε νὰ ἐγγίξῃ, ὡσαν ἀπὸ
κάποιον διατογῆν νὰ ἐμποδίζετο τὸ στοιχείον νὰ δεῖχῃ τὴν
ἐνέργειάν του. Ἐκείνους δέ, οἱ ὁποῖοι ἔξω ἀπὸ τὴν κἀμι-
νον ἔμενον κατέστρεψε, καὶ μὲ τὰ δύο ἀποδεικνύων τὸ πε-
ρίσσευμα τῆς θεϊκῆς δυνάμεως, θηλαθῆ, καὶ μὲ τὸ ὅτι τοὺς
ἐντὸς τῆς κἀμίνου διαφύλλατε ἀδολοβεῖς καὶ μὲ τὸ ὅτι ἐ-
κείνους τοὺς ἐκτὸς τῆς κἀμίνου κατέστρεφεν. Ἔτσι συμ-
θαίνει· ὅταν ἀπολαμβάνωμεν τὴν ἐξ ἰθὺς προστασίαν, ὀ-
χι μόνον ἐκείνων οἱ ὁποῖοι διακινεῖται ἐχθρικός ἀπέναντί-
μας, διαφεύγομεν τὰς μηχανορραφίας, ἀλλὰ, καὶ ἂν, ἀκό-
μη πάσωμεν εἰς αὐτὰ τὰ θηρία τίποτε τὸ κοκόν δὲν θὰ πά-
θωμεν. Διότι τὸ χεῖρ τοῦ Θεοῦ τὸ ὅποιον εἶναι ἰσχυρότε-
ρον ἀπὸ ὅλα, **Ε** αὐτὸ ἀπὸ παντοῦ μᾶς περιβάλλει μὲ πολ-
λὴν ἀσφάλειαν καὶ μᾶς κοθιστῆ ἀκαταβλήτους.
Αὐτὸ ἀκριδῶς συνέβη καὶ μὲ τὸν δίκαιον αὐτῶν. Πρα-

γματικά, ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος μὲ τόση μεγάλην ὀρμὴν, ἤθε-
λε νὰ συλλάβῃ τὸν Ἰακώβ, καὶ νὰ ζητήσῃ ἱκανοποίησιν
διὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ, ἔχι μόνον τίποτε τὸ θαρρὸ καὶ
δυσάρεστον δὲν λέγει, ἀλλὰ, ὅπως ἀκριδῶς ὁ πατήρ, συ-
νομολοεῖ, μὲ τὸ παιδί του, ἔτσι καὶ αὐτὸς μὲ μεγάλην ἐπιεί-
κειαν τοῦ ἀπευθύνει τὸν λόγον καὶ τὸν ἐρωτᾷ· «Διατί τὸ
ἔκανες αὐτό; Διατί κρυφὰ ἐφυγες;»⁵¹ 556 Ἀ Παρατήρησε, πό-
σον μεγάλη ὑπέρβην ἡ ἀλλαγὴ. Παρατήρησε πῶς ἐκεῖνος ὁ
ὁποῖος ὅπως ἀκριδῶς τὸ θηρίον εἶχεν ὀργισθῆ μμεῖται τὴν
γλυκύτητα τῶν προβάτων. «Διατί κρυφίως ἐβραπέτευες
καὶ μὲ ἐκλείψες καὶ ἀπήγαγες μαζί σου τὰς θυγατέρας μου
ὡς νὰ συνέλαβες αὐτὰς αἰχμαλώτους εἰς πόλεμον;»⁵² Ἐ-
νεκα τίνος εἶπε τὸ ἔκανες αὐτό; Τί ἐνόμισες; Διατί τόσον
κρυφὰ ἀπεδήμησες; Διότι, ἐάν μοῦ ἔλεγες ὅτι εἶχες ἀπο-
φασίσει νὰ φύγῃς, θὰ σὲ προέπειμα μὲ πολλὴν συνουδί-
αν καὶ χαρὰν. Διότι ἐάν αὐτὸ ἐγκρίξῃς, εἶπαν, θὰ σὲ προ-
έπειμα μὲ μουσικὰ ὄργανα, μὲ τύμπανα καὶ κithάρας.⁵³
«Δὲν ἀξιώθηκα νὰ ὠποασθῶ τὰς θυγατέρας μου. Ἐνήργη-
σες λοιπὸν κατὰ ἕνα τρόπον ἀπερισκεπτον καὶ προσβλη-
τικὸν δι' ἐμέ.»⁵⁴ Βλέπεις, λοιπὸν, κατὰ ποῖον τρόπον ἐλέγ-
χει τὸν ἑαυτὸν τοῦ **Β** καὶ ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ ὅτι αὐτὸς μὲν
κακῶς προετοιμάζετο νὰ ἀμπεριφερθῆ εἰς τὸν δίκαιον, ἢ
δὲ πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἠμπόδιε αὐτὸν ἀπὸ τὴν ὀργητικὴν
διάθεσιν. «Ἐχὼ τὴν δύναμιν», εἶπεν, «καὶ σὲ τιμωρήσω.
Δὲν σοῦ κἀμυνῶ ὅμως κανέναν κακόν, διότι ὁ Θεὸς τοῦ πα-
τρός μου μοῦ ὤμιλλεσε χάρις λέγων· Φυλάξου, μήπως τυ-
χόν, εἴπῃς λόγια ἐχθρικά καὶ ἀπειλητικά ἐναντίον τοῦ Ἰ-
ακώβ.»⁵⁵ Κατάλαβε πόσον παροργιστὴν ἐπροξένησαν εἰς
τὸν δίκαιον αὐτὰ τὰ λόγια καὶ ἀκείνου πῶς αὐτὸς⁵⁶ ἐκείνα
τὰ ὁποῖα ἐοκέπτετο ἐναντίον του ἐξέφρασε, καὶ διὰ ποῖον
σκοπὸν ἐοκέπτετο νὰ τὸν συλλάβῃ καὶ ἐπὶ τὸ φρόδος τοῦ
Θεοῦ ἠμπόδιον αὐτῶν νὰ κῆρ πράξει ἐκείνα τὰ ὁποῖα
ἐοκέπτετο ἐναντίον αὐτοῦ. Ὁ δὲ Θεὸς τοῦ πατρός σου,
λέγει, **Κ** Βλέπε ὅτι καὶ ὁ Θεὸς ὁ Λάβαν δὲν ἀφελήθη ὀλι-
γον ἀπὸ τὰ γεγονότα αὐτὰ, διότι ἔλαβε μεγάλην ἀπόδει-
ξιν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα τοῦ ἐλέ-

51. Γεν. 31, 26.

52. Γεν. 31, 26.

53. Ἡβρ. Γεν. 31, 27.

54. Γεν. 31, 28.

55. Γεν. 31, 29.

56. Ἀηλὲθ, δ Ἀδελφ.

γώσαν. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ σὺ εἶπεν, τοῦτο ἀπεφάσιες καὶ ὁ Θεὸς εἶναι ἕκαστος ὁ ὅποιος τόσον σὲ ἐπροσπάτευσε, καὶ τώρα ἔχεις πλὴν ἀναχωρήσει, διότι σφοδρῶς ἐπεθύμησες νὰ ἐπιτρέψῃς εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς σου. Διὰ τί ὁμῶς ἐκλεψες τὰ ἀγαθὰ τῶν θεῶν μου;» Ἄς εἶναι εἶπεν αὐτὸ ἐσὺ ἀπεφάσιες καὶ θάρρους νὰ ξαναγορηθῆς εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς σου; διὰ τί ὁμῶς, μοῦ ἐκλεψες τὰ ἀγαθὰ τῶν θεῶν μου; Πόσην ὑπερβολικὴν ἀπεισκευσὶαν δαίχνει. Τέτοιοι λοιπὸν εἶναι οἱ θεοὶ σου, ὥστε νὰ ζῆναι δυνατόν νὰ κλαποῦν. Δὲν ἐντρέπεται νὰ λέγῃς; «Διὰ τί ἐκλεψες τοὺς θεοὺς μου;» Ἐκείνη μεγάλη ἦταν ἡ πλάνη ἐκεῖνο: οἱ ὅποιοι ἔχουν τμηθῆ διὰ τῆς λογικῆς νὰ λατρεύουν ξύλα καὶ λίθους. Καὶ οἱ μὲν θεοὶ σου, ὦ Λάβαν, οὔτε ὅταν ἐπρόκειτο νὰ κλαποῦν ἠδυνήθησαν νὰ ἀμυνοῦν. Διότι πῶς ἦταν δυνατόν νὰ ἀμυνοῦν αὐτοὶ οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦνται ἀπὸ λίθου. Ὁ δὲ Θεὸς τοῦ δικαίου, καὶ χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ ὁ θεὸς σου, τὴν ἰδικήν σου ὁρμὴν ἀνεγείλεις. Καὶ δὲν καταλαβαίνεις τὸ μέγεθος τῆς πλάνης, ἀλλὰ καὶ κατηγορεῖς τὸν θεόν διὰ κλοπῆν; Διότι διὰ ποῖον λόγον θὰ κατεδέχτο ὁ θεὸς νὰ κλέψῃ τὰ ἀγαθὰ τῶν θεῶν, τὰ ὅποια ἀποστέλλεται, ἀκόμη δὲ ἀφοῦ ἐγνώρισεν ὅτι ἦσαν ἀναλόγηται λίθοι; Ἄλλὰ αὐτὰ ἀφοῦ ἤκουσεν ὁ Ἰωκὼβ. Ἐ μὲ πολλὴν ἐστεκεῖαν, πρῶτον μὲν ἀπολογεῖται διὰ τὰ ἀνωτέρω ἐγκλήματα καὶ κατόπιν δοκιμάζει νὰ ἐρρημύσῃ διὰ τοὺς κλαπέντας θεοὺς. «Διότι ἐκείθῃ» λέγει, «ἐπὶ, ἐάν σοῦ ἀνεκοίνωσιν τὴν ἀναχωρήσιν μου, ἴσως σὺ θὰ μοῦ κεραιοῦσες τὰς θυγατέρας σου καὶ ὅλα τὰ ὑπάρχοντά μου.»⁵⁷ Ἐπεὶ δὲ, λέγει, σὲ ἐβλάστην νὰ μὴ διδάσῃς φιλικῶς πρὸς ἐμὲ, εὐρισκόμην εἰς ἀγωνίαν μήπως ἐπιχειρήσῃς νὰ μοῦ πάρῃς τὰς θυγατέρας σου καὶ τὰ ὑπάρχοντά μου καὶ νὰ μοῦ στερήσῃς τὰ ἱδικά μου, ὅπως ἀκριδῶς καὶ προηγουμένως εἶχες κάνει. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ αἰτιατικὴ ὁ φόβος, μὲ ἔκανεν νὰ φύγω κρυφά. «Εἰς ὅπου οὖν λοιπὸν θὰ εὐρίσῃς τοὺς θεοὺς σου, δὲν θὰ ζήσῃ, ἀλλὰ ὁ Ἰωκὼβ ἠγάπησεν τὸν ἀδελφὸν μαρ.»⁵⁸ Βλέπει, ὅτι ὁ Ἰωκὼβ ἠγάπησεν τὴν κλοπῆν, ἡ ὅποια ἐγίνετο ἀπὸ τὴν Ραχὴλ.⁵⁹ Ἀ Διότι πρόσεξε μὲ πόσην σφοδρότητι ὁρίζει τὴν τιμιότητα δι' ἐκείνου, ὁ ὅποιος ἔκανε τὴν κλοπῆν. «Εἰς ὅπου οὖν θὰ θρῆθῶν, εἶπεν, δὲν θὰ:

57. Γεν. 31, 30.
58. Γεν. 31, 31.
59. Γεν. 31, 32.

ζήσῃ, ἀλλὰ θὰ φουεθῆ ἐνώπιον ὄλων ἡμῶν». Ὅχι μόνον εἶπεν, ἐπειδὴ ἐκλεψε, ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ τῆς κλοπῆς ἀποδεικνύει τὴν πλάνην του. «Ψάξε, λοιπὸν, τί ἀπὸ τὰ ἱδικά σου πράγματα ὑπάρχει εἰς τὰ ἱδικά μου καὶ πάρε τον.»⁶⁰ Ἐρῶντος, λέγει, ἐάν ἐπίρα κάτι ἀπὸ ἐκείνα ποὺ δὲν ἐπρότερε νὰ πάρω. Διὰ τίποτε ἄλλο δὲν ἠμπορεῖς νὰ με κατηγορήσῃς, παρὰ μόνον ὅτι κρυφὰ θύρωσας καὶ αὐτὸ τὸ ἔκανες, ὅχι μὲ τὴν θέλησίν μου, ἀλλὰ ἐπειδὴ θέλωσας τὴν δικίαν ἔ και ἀφοδίσθην μήπως θελήσῃς, ὅταν μάθῃς τοῦτο, νὰ μοῦ πάρῃς καὶ τὰς θυγατέρας σου καὶ τὴν ἄλλην περιουσίαν. καὶ δὲν ἀνεκάλυψε τίποτα εἰς αὐτόν. Δὲν ἐγνώρισεν ὅτι ἡ αὐζυγός του ἡ Ραχὴλ εἶχε κλέψει τὰ εἰδωλολατρικά ἀγαθὰ τῶν θεῶν. Εἰσῆλθε δὲ ὁ Λάβαν εἰς τὴν σκηνὴν τῆς Λίας ἠρώνησε καὶ δὲν εὐρίσκει τίποτα. Εἰσῆλθε δὲ καὶ εἰς τὴν σκηνὴν τῆς Ραχὴλ. Ἡ Ραχὴλ ὁμῶς ἐπῆρε τὰ εἰδωλολατρικά ἀγαθὰ τῶν θεῶν, τὰ ἐποποδίσθησεν εἰς τὰ σάγματα τῶν καμήλων καὶ ἐκόθησεν ἐπάνω εἰς αὐτὰ καὶ εἶπεν εἰς τὸν πατέρα τῆς. Μὴ ὀργισθῆς ἐναντίον μου, κύριε, ποὺ κάθουμαι. Δὲν ἠμπορῶ νὰ σηκωθῶ ἐπάνω, διότι μοῦ συμβαίνει τὸ οὐκίθη εἰς τὰς γυναικῶς φαινόμενα.⁶¹ Ὁ Λάβαν ἠρώνησε δὲ τὴν σκηνὴν καὶ δὲν εὐρίσκει τὰ εἰδωλα.⁶²

Μεγάλη ἡ σύστασις τῆς Ραχὴλ διὰ τῆς ὁποίας ἠμῶρες νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Λάβαν. Ἄς τὸ ἀκούσουν αὐτὸ ἐκείνοι οἱ ὅποιοι ἐπιμένουν εἰς τὴν πλάνην ἀκόμη καὶ λατρεύουν τὰ εἰδωλα. «Ἐποποδίσθησε τοὺς θεοὺς», λέγει, «ἐκείνα ἀπὸ τὰ σάγματα τῶν καμήλων καὶ ἐκόθησεν ἐπάνω εἰς αὐτούς». Τί πῶς γελῶν ἀπὸ τὰ γεγονότα αὐτὰ ὑπάρχει; Ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι ἐπιμήθησαν διὰ τῆς λογικῆς καὶ οἱ ὅποιοι ἠξιώθησαν τόσον μεγάλῃς ὑπολήψως ἐκ τῆς φιλευθροπίας τοῦ Θεοῦ, καταδέχονται νὰ λατρεύουν ἀναίσθητα λιθάρια, καὶ δὲν ἀποκρύπτουν τὰ αἰσθηματῶν, οὔτε ἐννοοῦν τὴν τόσον μεγάλην ἀνοησίαν, ἀλλὰ, ὅπως τὰ ζῶα, ἔτσι δὴ γινώσκονται ἀπὸ τὴν συνήθειαν;

Ἐ Δι' αὐτὸν τὸν λόγον καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγεν, ὅταν ἐγραφε εἰς τοὺς Κορινθίους: «Γνωρίζετε ὅτι ὅταν ἦσθε ἐθνικοὶ παρεσύρασθε πρὸς τὰ εἰδωλα τὰ ἄφωνα, σὺν νὰ σὰς τραβοῦσας κανεῖς, χωρὶς νὰ ἔχετε ἰδικὴν σας βούλησιν.»⁶³

60. Γεν. 31, 32.

61. Σήμερον μὲ τὸ λευτεῶν 15, 16-24 ἡ εὐρισκόμενη εἰς τὴν ἐπιμνημον ρῶν ἀνεκρίθη ἀλλάρατος καὶ οὐδεὶς ἐπικράτει νὰ τὴν ἐπίση.

62. Γεν. 31, 32-35.

63. Α' Κορινθ. 12, 2.

Και καλά άνόμασε τὰ εἰδῶλα «άφωνα». Σεις, οἱ ὅποιοι ἔχετε φωνήν και δέν στερεοθεε άκοῆς και λογικῆς, άδηγεῖσθε πρὸς τὰ εἰδῶλα, τὰ ὅποια οὐδεμίαν αἰσθήσων ἔχουν, σάν νά εἴθε βακτηπτα όντα. Και ποίως συγγνώμης έκ μέρους τοῦ Θεοῦ εἶναι δυνατόν νά τύχουν οἱ παράνομοι άνθρωποι;

Ἄλλ' ὡς ἴδωμεν τί εἶπεν ὁ Δίκαιος, άφού ἔπηρε θάρρος άπό έκείνα που άμιολόγησεν ὁ Λάβαν και εἰς τὰ ὅποια δέν εὐρέσκε καμμίαν λογικήν αἰτίαν τῆς άναντίου του κατηγορίας. «Ἐθώμασε δέ ὁ Ἰακώβ και άπήρθευσε δραμείας παρατηρήσεις εἰς τόν Λάβαν και εἶπεν».⁶⁴ Παρατήρησε ὅτι και μέ τήν διαμάχην άποκαλύπτει τήν άρετήν του Ἐ «Ποῖον εἶναι τὸ άδικήμά μου;», λέγει, «και ποῖον τὸ σφάλμα μου, δῖά τὸ ὅποιον μέ κατεδίωξες έρχόμενος ὀπισθεν μου;»⁶⁵ Διὰ ποῖον πράγμα, λέγει, μέ τὴν τὴν δύναμιν μέ κατεδίωξες; Δῖά ποῖον άδικημα μέ κατηγορεῖς; Ποῖον τὸ άμάρτημά μου; Και δχι, μόνον αυτό, αλλά και τὴν προσβολήν μές ἑαυτες, ὡστε νά έρευνησης ὅλα ὅσα ὑπάρχουν εἰς τήν σκηνήν μου. «Τί εὐρήσκεις εἰς τὰ πράγματά μου άπό ὅλα τὰ σκεύη τοῦ οἴκου σου; Ἄνάφερε ἔδῶ ενάτιον τῶν ἰδικῶν μου και τῶν ἰδικῶν σου τὰ παράπονά σου και ὡς κριόνουν αὐτά μεταξύ μας».⁶⁶ Τάσον μεγάλην, λέγει, έρευνησά, εἰνῶ ἔκανες μήπως ἡμπίρσεις νά εὐρήσκεις κάτι νά μη εἶναι ἰδικόν μου ἢ νά άνήκει εἰς σε; Ἐάν πράγματι εὐρήσκεις κάτι άνάμεσά μας παρουσιάσε το ⁶⁷ 58 Ἄ δῖά νά δυνηθῶν νά τὸ εἰσχωρῶσῶν οἱ ἰσικοί μου σύντραφοι και ἰσικοί σου άκόλουθοι. Ἐπειδή εἶδε δτι δῖ' ὅλα αὐτὰ ἦτο άνεύθυνος μέ μεγάλην παρηγοσίαν εξιστορεῖ τήν εὐνοικήν διάθεσιν, τήν ὅποιαν καθ' ἑαυτὸν τὸν χρόνον, τῆς έκεί διαμονῆς του εἶπεν και λέγει «Ἐβκοισιν ἔτη σέ εδούλευσας».⁶⁸ Ὑστερα άπό τόν κόπον τῶσων πολλῶν εἰτῶν ἦσαν αξίως τέτοιας προσδλητικῆς συμπεριφοράς; «Ἐβκοισιν ἔτη σέ εδούλευσας». Σήμερα ἔχω εἰκοσι ὀκτάχρονα ἔτη εἰς τὸ σπίτι σου. «Τὰ πρόβατά σου, και οἱ αἰγες σου ἠλόγηθησαν και ἔπαλλατῶσαιάσθησαν, διότι δέν ἔμεναν στεῖρα. Κριούς άπό τὰ

64. Γεν. 31, 36.

65. Γεν. 31, 36.

66. Γεν. 31, 37.

67. Γεν. 31, 38.

68. Ὁ Ἰακώβ άμνησθεῖς ένταθρα τῶν βαστῶν του ὡς κιστόν έπιμελετήν τῶν κομμένων τῶν ἰδίων, πού έπρόσθετε τὰ άποκοσῆ καθε εἰκόνην ἢ και νά έντακοσῆ τῶν γενεμένων.

πρόβατά σου δέν έφραγον. Δέν σοῦ προσκόμισα ποτε πρόβατον σπαρχθέν άπό θηρίον λόγω άμελείας μου. Σοῦ έπέστρεφα εἰς θάρος μου δτι έκλείπυτο έκ τῶν προβάτων σου ἡμέραν ἢ νύκτα. Β Διὰ τήν φύλαξιν τῶν προβάτων σου κατά τήν ἡμέραν ἔκοίμην άπό τήν ζέστην και τήν νύκτα ὑπέφερα άπό τήν παγωνιά. Ἦτο αδύνατον νά κλείσω μάτι τήν νύκτα».⁶⁹ Ἐξέλασες λέγει τούς κόπους τούς ὁποίους ὑπέφερα θύσκων τὰ πρόβατά σου και τὰς αἰγας σου; Μήπως μπορεῖς νά μέ κατηγορήσης ὅτι κάποτε τὰ πρόβατά σου ἢ αἱ αἰγες σου δέν έτεκνοποίησαν; Κύριε, πόσην εὐλογίαν έλαθε τὸ σπίτι τοῦ Λάβαν ἔνεκα τῆς εἰς αὐτὸ παρουσίας τοῦ Ἰακώβ. Αὐτὸ θε εἶναι έκείνο τὸ ὅποιον έννοοῦσας, σταν ἔλεγεν άνωτέρω «Σὲ εὐλόγησεν ὁ Θεός μόλις επάτησα τὸ πόδι μου εἰς τὸ σπίτι σου» Διότι αὐτὸ κανένας δέν δύναται νά τὸ άποιήσῃ άπό θεσκόν. Διότι ὅτε τῆς ποιμαντικῆς τέχνης εἶναι αὐτὸ έργον εἶναι έργον τῆς φύσεως. Γ Διὰ τούτο πρῖν άπό ὅλα, αὐτὸ προτάσει, και άποδεικνύει μεγάλην τήν φροντίδα ἢ ὅποια εἶναι έκ μέρους τοῦ Θεοῦ ὡσὸν άφορᾷ τὰ κοπάδια. «Κριούς άπό τὰ πρόβατά σου δέν έφραγον». Μήπως μπορεῖς νά εἴπης ὅτι σοῦ έφρασα ποτε, εἶστω και ἕνα κριόν άπό τὰ πρόβατά σου, πράγμα τὸ ὅποιον δῖά πολλούς άπό τούς ποικένιας εἶναι συνηθισμένους; «Δέν σοῦ προσκόμισα ποτε πρόβατον σπαρχθέν άπό θηρίον λόγω άμελείας μου». Οὕτε ὁ ἴδιος λέγει, ποτε σοῦ έφρασα κριόν άπό τὰ πρόβατά σου ὅτε κάποιον θηρίον ἡμπίρσεις ποτε νά άφαιρέσῃ ἕνα πρόβατον. Μήπως σοῦ έφρασα κανένα πρόβατον σπαρχθέν ὑπό θηρίου; Ἦ μήπως δέν δλέπεις κάθε ἡμέραν αὐτούς, οἱ ὅποιοι διαχειρίζονται τὰ κοπάδια ὅτι προσκομίζουν εἰς τούς κυρίους των ζῶα σπαρχθέντα άπό τὰ θηρία; Ἄλλά οὐ δῖά τίποτε τέτοιο δέν θά ἡμπίρσεις νά μέ κατηγορήσης ἢ νά άποδείξης ὅτι εἶναι μέσα σέ εἰκοσι χρόνια. Και τί λέγω σπαρχθέν ὑπό θηρίου; Δ Ἄλλά ὅτε και ὄν έκλόγη κάτι ποτε, ὅπως συμβαίνει συνήθως, άφρασα νά πέσῃ εἰς τήν αντίληψίν σου, αλλά εἶδῶ σοῦ έπλήρωσα έκείνα τὰ ὅποια έκλείπυτο και κατά τήν ἡμέραν και κατά τήν νύκτα. Και συνεχῶς ὑπέφερα μέ γεννοϊσθήματα και τόν καύσωνα άπό τήν ὑπερβολικήν ζέστην και τὸ ψύχος τῆς νύκτας δῖά νά διαφυλάξω άδολογῆ τὰ κοπάδια σου. Και δχι μόνον αὐτὸ αλλά και αὐτὸς ὁ

69. Γεν. 31, 38-40.

πνος ἕνεκα τῆς ὑπερφυλικῆς φροντίδος τὴν ὅποιαν εἰδεί-
κνουν ἀπεμακρύνετο ἀπὸ ἡμῶν.

Εἶδες πόσον ἀγρυπνίαν ὑποφέρει ὁ δοσικός; Εἶδες τὴν
συνεχῆ φροντίδα τοῦ; Ποῖαν λοιπὸν ἀπολογίαν εἶναι δυ-
νατὸν νὰ ἔχουν ἐκεῖνοι εἰς τοὺς ὁποίους ἔχει ἀνατεθῆ ἡ
φροντίς τῶν λογικῶν προβάτων καὶ βεικνύουν παλλήν α-
μέλειαν καὶ ἐνῷ καθὲς ἡμέραν, Ἐ ὅπως λέγει ὁ προφήτης,
ἀλλὰ μὲν τὰ σφάζουν, ἀλλὰ δὲ τὰ ἐλείπουν νὰ τὰ τρώγουν
τὰ θηρία, καὶ ἄλλα νὰ κλέπτονται ἀπὸ ἄλλους, δὲν θέλουν
κοιμῶν φροντίδα νὰ δείξουν περὶ αὐτῶν;⁷⁰ Ἄν καὶ εἰς
τὴν προκειμένην περίπτωσιν εἶναι ὀλιγώτερος ὁ κόπος καὶ
εὐκόλος ἡ φροντίδα. Διότι ὅταν ἀπαιδεῖται ἡ ψυχὴ, τό-
τε ἀπαιτεῖται μεγάλως σωματικὸς καὶ ψυχικὸς κόπος.

Διότι πρόσεξε τί λέγει! «Διὰ νὰ φιλάσσω τὰ πρό-
δατὰ σου ἐφλαγνίζομαι κατὰ τὸ δίδωσθαι τῆς ἡμέρας ἀ-
πὸ τοῦ καύμα τοῦ ἡλίου κατὰ τὴν νύκτα ἐξεπάγαισα ἀπὸ
τὸ ψυχρὸς καὶ θερυγνὸν ὁ ὕπνος ἀπὸ τὰ μάτια μου». Ποῖος
τώρα θὰ δυναθῆ νὰ εἴπῃ, ὅτι διὰ τὴν σωτηρίαν ἐκείνων
ποῦ ποιμαίνει;⁷¹ Ἄ ἀνέλασε τὸσον μεγάλους κινδύνους
καὶ ταλαιπωρίας; Ἐκ τῶν σημερινῶν κανεὶς δὲν θὰ ἐπά-
λα νὰ τὸ εἴπῃ. Εἰς τὸν Παῦλον δὲ μόνον, τὸν διδάσκα-
λον τῆς οἰκουμένης ἐπιτρέπεται νὰ λέγῃ τοῦτο μὲ παρ-
ρησίαν καὶ ἀκόμη περισσώτερον τοῦτου. Καὶ ποῦ λέγει ἡ
Γραφὴ ὅτι ὁ Παῦλος ὑπέμεινον αὐτά; Ἄκουε τὸν ἴδιον
ποῦ λέγει! «Ποῖος ὄσθενει καὶ δὲν ὄσθενῶ καὶ ἐγὼ; ποῖος
σκοινάπτει ἢ πέφτει καὶ δὲν κοίκομαι καὶ ἐγὼ μέσα εἰς αὐ-
τὴν τὴν θλίψιν;»⁷² Νὰ πόση εἶναι ἡ φιλοταργία τοῦ ποι-
μένου. Αἱ πτώσεις τῶν ἄλλων, λέγει, μεγαλύνουν τοὺς
πόνους μου· τὰ σκάνδαλα τῶν ἄλλων ἀνάπτουν σὲ μέν
τὸ καμίνι τῆς λύπης. Αὐτὸν πρέπει νὰ ζηλεύουν ὅλοι ὅσοι
ἔχουν ἀναλάβει τὴν προστασίαν λογικῶν προβάτων Ἐ καὶ ἄς
μὴ γίνωνται χειρότεροι ἐκείνου ποῦ τὸσον μεγάλο ξαγρύπνη-
μα ἔδειξε διὰ τὴν φροντίδα τῶν ἀλόγων καὶ μάλωτα ἐπὶ τό-
σο πολλὰ ἔτη. Διότι ἐκεῖ, εἰς τὰ ἄλογα δηλαδὴ, καὶ ἂν συμ-
βῇ κάποιος ἀπερσεκφίω δὲν ὑπάρχει βλάβη· ἐνῷ δὲ καὶ ἂν
ἀκόμη ἐν λογικῶν προβάτων χάσῃ ἡ πέση εἰς τὰ νόκια τῶν
θηρίων, μεγάλη εἶναι ἡ ζημία, περισσώτερος ἡ βλάβη, ἀνυπο-
λόγητος ἡ τιμωρία. Διότι ἐάν ὁ Δεσπότης ἡμῶν Χριστὸς δὲν
ἠρηθῆ νὰ χύσῃ τὸ αἷμα τοῦ ὑπὲρ αὐτοῦ, πῶς θὰ ἠμπο-

70. Πρβλ. Ἰεζ. 84, 3-6.
71. Β' Κορινθ. 11, 29.

ρήσῃ νὰ κριθῆ ἕξις συγγνώμης ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ ἠμεί-
χετο νὰ περιφρονῆται ὁ τὸσον πολὺ τιμηθεὶς ἀπὸ τὸν Κύ-
ριον καὶ δὲν θὰ ἐπρωπτεν ὀτιδήποτε ἐξηργάτο ἐξ αὐτοῦ
διὰ τὴν φροντίδα τοῦ προβάτου; Ἄς γυρισωμεν ὅμως εἰς
τὴν συνέχειαν τοῦ λόγου. «Ἄς γυρισωμεν ὅμως εἰς
τὴν συνέχειαν τοῦ λόγου. «Ὅλα αὐτὰ τὰ ἔκασον ἔτη, λέ-
γει ἐγὼ μέσα εἰς τὴν οἰκίαν σου. C Σὺ ἐβούλευσα δεκατέσα-
ρα ἔτη διὰ τὰς δύο θυγατέρας καὶ ἔξ ἔτη διὰ τὰ πρό-
δατὰ σου. Καὶ παρ' ὅλα αὐτὰ διὰ τὸν μισθὸν μου μὲ ἠπά-
τησες εἰς τὸν λογαριασμὸν καὶ μοῦ ἔδωκες κομμίδια δεκα-
τριῶν προβάτων. Ἐάν δὲ δὲν ἦτο μαζί μου ὁ Θεὸς τοῦ προ-
γόνου μου Ἀβραάμ καὶ τοῦ πατρὸς μου Ἰσαάκ, τώρα θὰ
μὲ ἔδωκνες μὲ ἀδειανά χεῖρα. Τὴν ταπεινώσιν μου ἔμας
ταύτην (ἐκ τῆς ἀδικίας σου) καὶ τὸν κόπον μου εἶδεν ὁ
Θεὸς καὶ διὰ τοῦτο σὲ ἤλεγξε χθές». Πρόσεξε πῶς αὐτὰ
τὰ ὁποῖα ὁμολόγησε ὁ Λάβων ἔδωκαν θάρρος εἰς τὸν δι-
καιον καὶ ἐλέγχε φανερά (τὸν Λάβων). Γνωρίζεις, τοῦ λέ-
γει, ὅτι ἐπὶ ἑκάστῃ ἔτη ἐν συνόλῳ σοῦ ἐβούλευσα διὰ τὰς
θυγατέρας σου δέκα τέσσαρα, τὰ δὲ ὑπόλοιπα διὰ τὰ πρό-
δατα. D Καὶ ὅμως κατεδέχθης νὰ μοῦ κατακρατήσῃς τὸν
μισθὸν μου καὶ καθόλου διὰ τοῦτο δὲν ἐκ καταγάρησαι;
Τοῦτο δὲ γνωρίζω, ἀπ' ὅσα αὐὸ ὁ ἴδιος ὁμολόγησε, ὅτι
ἐάν δὲν μὲ ἐβούλευε ὁ Θεός, τὸν ὁποῖον ἐλάτρευον ὁ Ἀβρα-
άμ καὶ ὁ Ἰσαάκ, τώρα θὰ μὲ ἔδωκνες μὲ ἀδειανά χεῖρα,
ἐρημν, καὶ ὅλα ἠμπορούσης νὰ μοῦ τὰ ἀπαίρησῃς, καὶ
τὴν ἀδικίαν τὴν ὅποιαν εἶχες τὴν πρόθεσιν νὰ κάμῃς διὰ
τὴν ἐπιπραματοποιήσῃς. Ἄλλ' ὁ Θεὸς ὁ γνωρίζων «τὴν τα-
πεινώσιν μου καὶ τὸν κόπον τῶν χειρῶν μου». Τί σημαί-
νει «τὴν ταπεινώσιν μου καὶ τὸν κόπον τῶν χειρῶν μου»;
Ἐπειδὴ ἐγνώριζεν ὁ Θεός, ὅτι ἐγὼ μὲ πολλὴν ἐνδοκίαν
διάθεσιν ἔκαμα τὴν δουλείαν μου καὶ πόσον ἐκοπίασα ἐδ-
σκων τὰ πρόδατα Ἐ καὶ ὅτι ἐφρόντιζα καὶ κατὰ τὴν ἡμέ-
ραν καὶ κατὰ τὴν νύκτα, αὐτὰ ἐπειδὴ εἶδε ὁ φιλόνηθρωπος
Κύριος χθές σὲ ἐμάλωσε καὶ σὲ συνεκράτησε ἀπὸ τὴν ἐ-
ναντιῶν μου ἀδικίαν καὶ τὸ παράλογον πάθος. Ἀρκετὰ
ἔβριζε μὲ ἕνα εἶδος ἀπολογίας τὸν Λάβων καὶ ἀρῶ ἤλεγ-
ξε τὴν πρὸς αὐτὸν (γενόμενῃ) ἀδικίαν, ἀπηρτίμωσε καὶ
τὰς ἐκ μέρους του γενομένας πρὸς αὐτὸν ἐδεργείας. Διὰ
τοῦτο ἀπὸ ἐντροπὴν ἐκεῖνος δι' ὅσα τοῦ εἶπεν, δειλιάζει
καὶ θέλει νὰ ζητήσῃ συμφωνίαν ἀπὸ τὸν δικαῖον. Πρόσε-
ξε τὴν πρῶτον τὸν Θεοῦ. Ἐκεῖνος ποῦ εἶχε τὸσον προ-

72. Γεν. 31, 41-42.

ετοιμασθή και με τόσην ὀρμήν ἤρχετο πρὸς καταβίωσιν του 580 Α τόσον πολλὴν βδελύσασθε, ὥστε νὰ ζητήῃ ἐκ μέρους του τήν τήρησιν τῶν συμφωνιῶν. Πραγματικῶς, «ὁ Λάδων ἀποκριθεὶς εἶπεν εἰς τὸν Ἰακώβ· Αἱ θυγατέρες σου εἶναι θυγατέρες μου καὶ οἱ υἱοὶ σου υἱοὶ μου καὶ τὰ κτήνη σου κτήνη μου καὶ ὅλα ὅσα σὺ ἐλέπεις εἶναι ἰδικά μου καὶ τῶν θυγατέρων μου. Τί ἰσχυρὸν μπορῶ νὰ κάμω σήμερον εἰς αὐτάς καὶ εἰς τὰ παῖδιά, τὰ ὅποια αὐτοὶ ἐγέννησαν;»⁷³ Γνωρίζω, λέγει, ὅτι καὶ αἱ θυγατέρες σου εἶναι ἰσχυροὶ μου καὶ ὅλα ὅσα ἔχεις ἀπὸ τὰ ἰδικά μου ὑπάρχοντα τὰ ἀπέκτησας. «Τί ἠμπορῶ λοιπὸν νὰ κάμω σήμερον εἰς αὐτάς καὶ εἰς τὰ παῖδιά τὰ ὅποια ἐγέννησαν;»⁷⁴ Ἐλα λοιπὸν καὶ ἄς κάμωμαι ἐγὼ καὶ σὺ μίαν συμφωνίαν, ἣ ὅποια θὰ εἶναι μία μαρτυρία φιλίας μεταξύ μας.⁷⁵ Συνθήκας, λέγει, ἄς κάμωμαι. «Καὶ ἄς εἶναι ὡς μία μαρτυρία μεταξύ μας» σημείον ἐλέγχου καὶ ἀποδείξεως τῆς φιλίας μας. Β «Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ἔν ὧν καλεῖς ἐπιχειρήσῃ τῶρα νὰ παρασθῇ τὴν μεταξύ μας συμφωνίαν ἢ αἱ καλεῖς μάρτυς δὲν ὑπάρχει μεταξύ μας, ὑπάρχει ὅμως ἀνάμεσά μας ὁ Θεός.»⁷⁶

Κύτταξε, ὅτι ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ Λάδων ὀδηγεῖται εἰς τὴν θεωρητικὴν. Διότι ἐνῷ προηγουμένως ἀπέδιδε εἰς τὸν δίκαιον τὴν κλοπὴν τῶν θεῶν του καὶ τὴν ἐκτεταμένην βρῆκα ἔκαμε σχετικῶς, τώρα λέγει· Ἐπειδὴ καλεῖς δὲν εὐρίσκειται μεταξύ μας πού θὰ δύναται ἐὰν γίνῃ κάτι μεταξύ μας νὰ μαρτυρῇ ὁ Θεός ἄς εἶναι μάρτυς ἀνάμεσα ἐμοῦ καὶ σοῦ. Ἐκείνος εἶναι παρών, ὅστις ἐλέπει τὰ πάντα, ἀπὸ τῶν ὁποίων οὐδὲν εἶναι δυνατόν νὰ διακρύψῃ, ὁ καλῶς γνωρίζων τὴν γνώμην ἐκάστου. Γ «Ἀφοῦ δὲ ἔλαθον, λέγει, ὁ Ἰακώβ ἔνα λιθὸν καὶ τὸν ἔστησεν ὡς ἀναμνηστικὴν στήλην... καὶ ἔκαμον σωρὸν καὶ ἔβαλον ὁ Ἰακώβ καὶ ὁ Λάδων ἐπάνω εἰς τὸν σωρὸν. Ἐπειτα εἶπεν εἰς αὐτὸν ὁ Λάδων· Ὁ σωρὸς αὐτὸς τῶν λίθων εἶναι μάρτυς τῆς συμφωνίας, ἣ ὅποια συνήθησεν μεταξύ ἐμοῦ καὶ σοῦ.»⁷⁷ Τί σημαίνει ἡ φράσις κατὰς ὁ σωρὸς; Ἀπὸ τὴν ἐπισημῶν τῶν λέγων ἐλέγχθησαν ἐπὶ τοῦ σωροῦ τούτου θὰ ὑπευθυμίζουσαν εἰς ἡμᾶς πάντοτε. «Καὶ ἐκάλεσε (ὁ Λάδων) τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου σωρὸν μαρτυρίας.»⁷⁸ Ἐπειτα εἶ-

73. Γεν. 31, 43.

74. Γεν. 31, 43-44.

75. Γεν. 31, 44.

76. Γεν. 31, 45-47.

77. Γεν. 31, 48.

πεν· «Εἶθε νὰ ἴδῃ καὶ νὰ κρίνῃ ὁ Θεός τὴν διαγωγὴν πού θὰ δεῖξωμεν μεταξύ μας, διότι μετ' ὀλίγον θὰ χωρισθῶμεν ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον.»⁷⁹ Τώρα λέγει θὰ χωρισθῶμεν καὶ σὺ μὲν θὰ ἐπανέλθῃς εἰς τὴν πατρίδα σου, Ἐγὼ δὲ θὰ ἐπιπέσω εἰς τὸν οἶκόν μου. «Ἐὰν κατοικησῶμεν τὰς θυγατέρας μου, ἐὰν τυχόν πάρῃς καὶ ἄλλας συζύγους ἐκτός τῶν θυγατέρων μου, πρόσξείλῃς καλεῖς δὲν ὑπάρχει μεταξύ μας ὡς μάρτυς, ὁ ὅποιος μᾶς ἐλέπει. Ὁ Θεός μόνον εἶναι μάρτυς.»⁸⁰ Σκόφου ὅτι ἔχει μόνον μίαν φορὰν ἀλλὰ καὶ δευτέραν καὶ πολλὰς φορές καλεῖ ὡς μάρτυρα τὸν Θεόν. Διότι ἡ περὶ τοῦ Ἰακώβ πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἐξέδειξε αὐτὸν πῶς εἶναι ἡ δύναμις τοῦ Κυρίου καὶ ὅτι ἐν ἧτῳ δυνατόν κάτι νὰ διακρύψῃ τῆς προσοχῆς τοῦ ἀγρόπνου οφθαλμοῦ του. Διὰ τοῦτο λέγει· Καὶ ἂν χωρισθῶμεν, καὶ ἂν καλεῖς ἄλλος δὲν θὰ δύναται νὰ μαρτυρήσῃ, αὐτὸς θὰ εἶναι μάρτυς ὁ πανταχοῦ παρών. Ε Μὲ κάθε μίαν ἀπὸ τὰς λέξεις αὐτάς κατέστησε φανερόν ὅτι ὁ Κύριος ἐξουσιάζει ὅλην τὴν γῆν. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰακώβ· «Ἰσθὺ ἡ στήλη εὐθεῖα εἶναι μάρτυς τῆς συμφωνίας.»⁸¹ «Ἐπειτα πάλιν εἶπεν ὁ Λάδων· Διότι ἐὰν ἐγὼ δὲν διαβῶ πρὸς τὸ μέρος σου καὶ σὺ δὲν περάσῃς τὸν σωρὸν αὐτὸν πρὸς τὸ μέρος μου μὲ ἑθρικός διαθήσεις, ὁ Θεός τοῦ Ἀβραάμ καὶ ὁ Θεός τοῦ Νοχῶρ θὰ εἶναι κριτὴς μεταξύ μας.»⁸² Κύτταξε πῶς μαζί με τὸν πατέρα του καὶ τὸν ἰδικόν του πάππον προσέθεσε, ὁ ὅποιος ἦτο ἀδελφὸς μὲν τοῦ πατριάρχου, ἰδικὸς του δὲ πάππος. «Ὁ Θεός τοῦ Ἀβραάμ καὶ ὁ Θεός τοῦ Νοχῶρ ἄς εἶναι κριτὴς μεταξύ μας. Καὶ ὠκίσθη ὁ Ἰακώβ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, τὸν ὅποιον ἐπίστευε καὶ ἐσέβετο ὁ πατήρ του Ἰσαὰκ.⁸³ Α καὶ προσέθηκε βυσίαν εἰς τὸ βρος ἐκεῖνο καὶ προσέκαλεσε τοὺς ἰσχυροὺς του καὶ βροχῶν καὶ ἔπιον καὶ ἐκοιμήθησαν εἰς τὸ βρος ἐκεῖνο. Καὶ ἐπιστρέψας ὁ Λάδων ἐπανήλθεν εἰς τὸν οἶκόν.»⁸⁴ Εἶδες ἀγαπητέ, πῶς εἶναι ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, πῶς με αὐτὸ τὸ γεγονός ἐδείξε καὶ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ περὶ τοῦ δικαίου καὶ ἐκείνου ἀπαράκριτε τῆς πρὸς αὐτὸν ἀδικίας καὶ δι' ὧν παρήγγειλε εἰς

78. 81, 49.

79. Γεν. 31, 50.

80. Γεν. 31, 51. Εἰς τοὺς ὁ ἕνα ἔστιν ὁ Λάδων ἀπὸ τοῦ Ἰακώβ. ἀποκαλεῖται ἡμᾶς τὰ λόγια ταῦτα καλλίστα νὰ ἐλέγχθησαν εἰς τὸν ἕνα ἕνα τοῦ ἄλλου.

81. Γεν. 31, 51-52.

82. Γεν. 31, 53-55.

ζι των παρόντα τὸν Κύριον τῶν ὄλων, ὅστις ἀνεκαύριζε τοὺς κόπους τῆς ὁδοπορίας των, δύναται κανεὶς καὶ μόνον ἀπὸ τὴν ὁδοπορίαν των πολλὴν τὴν ὠφέλειαν νὰ κερδίσῃ. Ἄφου ἐπέστρεψεν ὁ Λάβαν, λέγει λοιπὸν ἡ Γραφή, εἰς τὴν οἰκίαν του «καὶ ὁ Ἰακώβ ἐπῆρε τὸν ἄρομον του, ὅταν εἰς μίαν στιγμὴν ἐσῆκωσε τὰ ἔλκεματά του εἰςδε παρατεταγμένον ἕνα θεῖον στράτευμα, ποῦ ἀποτελεῖτο ἀπὸ ἀγγέλους, οἱ ὅποιοι καὶ συνήνεσαν αὐτόν. Ἐπειδὴ δέ, ὅταν ἔπαυσε καὶ ἐτελείωσε ὁ φόβος τοῦ Λάβαν καὶ ἤρχισε σὺν συνέσει δι' αὐτὸν ὁ φόβος τοῦ ἀδελφοῦ του, διὰ τοῦτο ὁ φιλόφρωντος Δεσπότης ποῦ ἤθελε νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸν δικαίον C καὶ νὰ διώξῃ ἀπὸ ἐπάνω του κάθε φόβον ἔκαμεν αὐτὸν νὰ ἴδῃ τὸ στρατόπεδον τῶν ἀγγέλων. Λέγει λοιπὸν, «ἔτι τὸν συνήνεσαν οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰακώβ· αὐτὸ εἶναι στρατόπεδον τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο ὠνόμασε τὸ μέρος τοῦ τόπου ἐκεῖνου Παρεμβολαὶ δημοτὴ στρατόπεδου», ὡστε καὶ ἀπὸ τὴν ὀνομασίαν νὰ ἐνθυμηθῆται συνεχῶς τὴν ὄπτασίαν ταύτην, «Ἀπέστειλε», λέγει, «ἄμπροσθεν τοῦ ἀγγελιοφόρου πρὸς τὸν ἀδελφόν του τὸν Ἰσαὺ καὶ παρήγγειλεν εἰς αὐτὸς τὰ ἑξῆς· Ἔτσι θὰ ἀμιλήσῃτε εἰς τὸν κύριόν μου τὸν Ἰσαὺ. Ἐκτύπησε πάσας ἀκόμη φόβος ὑπῆρχεν εἰς τὸν δικαίον καὶ μετὰ τὴν ὄπτασίαν. Διότι ἔπαυε τὴν ὀργὴν τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ ἀγωνιοῦσε, μίμησις ἢ ἐνθύμησις τῶν πρᾶχθέντων ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ παρελθόν τὸν παρακινήσῃ εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ ἐπίθεσιν. Εἶπατε, λέγει, εἰς τὸν κύριόν μου τὸν Ἰσαὺ· «Ὁ βοῦλός σου ὁ Ἰακώβ λέγει τὰ ἑξῆς· Μέχρι τώρα παρέμεινα προσωρινῶς πλησίον τοῦ Λάβαν καὶ ἐκεῖ ἐπέρασάν τὰ χρόνια. Ἀπέκτησα βόδια, βίκους καὶ πρόβατα καὶ δούλους καὶ δούλας· Ἐστειλά δὲ ἀγγελιοφόρους νὰ ἀναγγεῖλαιον τοῦτο εἰς τὸν κύριόν μου τὸν Ἰσαὺ, διὰ νὰ εἰρω ἐγὼ, ὁ βοῦλός σου, χάριν ἐπιτίμου σου καὶ νὰ γίνω εὐμενῶς δεκτός ἀπὸ σέ. Παρατήρησε πᾶσαν ἀφοβίαν τὸν ἀδελφόν σου, καὶ διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ ἐξευμενίσῃ αὐτόν, ἀπέλει πρὸ αὐτοῦ ἀγγελιοφόρους νὰ ἀναγγεῖλαιον εἰς αὐτόν καὶ τὴν ἰσκήν του ἐπιταροφῆν, καὶ τὴν περιουσίαν ποῦ ἀπέκτησε Ἐ καὶ ποῦ ἐπέρασε ὄλον αὐτόν τὸν

4. Γεν. 32, 4-5. Δι' ὅσον λέγει ἐπιπέθη ὁ Ἰακώβ γνωστοποιεῖ εἰς τὸν ἀδελφόν του Ἰσαὺ τὴν οικονομίαν του ἀνεπαρτησίαν καὶ ἐπαρμένης τῶν δηλῶναι ἐμμέσως θι εἰς τὸν δὲ τὸν γῆν ὄρος.

καρδίαν, διὰ νὰ καταπραύνη τὴν διάθεσίν του καὶ ἠμπορέσῃ νὰ τὸν κάμῃ ἡμερον πρὸς αὐτόν· πράγμα τὸ ὅποιον καὶ ἔγινε, διότι ὁ Θεὸς ἐμαλόκωσε τὴν καρδίαν του καὶ ἐσῆσε τὴν ὀργὴν του καὶ ἔκαμε αὐτόν ἡμερον. Διότι ἐάν τὸν Λάβαν, ὁ ὅποιος μὲ τὸσση ἄρμην τὸν κατεδίωξε, ἔκαμε ὡστε τὸσον παλὸ νὰ φοβηθῇ, μὲ τὰ λόγια, τὰ ὅποια εἶπε πρὸς αὐτόν, παλὸ περισσότερον ἔκαμε τὸν ἀδελφόν, ὡστε νὰ δειχθῇ μαλακώτερος πρὸς τὸν δικαίον. «Καὶ ἐπέστρεψαν οἱ ἀγγελιοφόροι», λέγει ἡ Γραφή, «καὶ εἶπον Μετέδωκεν πρὸς τὸν ἀδελφόν σου καὶ νὰ αὐτὸς ἔρχεται εἰς συνάντησίν σου μαζί με τετρακοσίους ἀνδράς». Ἐπρόσεξε ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ἀναγγελία 363 A ἠρῆσε τὸν φόβον τοῦ δικαίου Ἰακώβ. Διότι δὲν ἐγνωρίσε ἀκριβῶς τὸν σκοπόν, διὰ τὸν ὅποιον ἤρχετο ὁ ἀδελφός του, ἀλλὰ ἀφού ἐμοσε τὸ πλῆθος τῶν συντρόφων του ἐφοβείτο, ὑποπετυούμενος μήπως ἐταμαζέται διὰ μάχην καὶ ἔτσι θέλει νὰ γίνῃ ἡ συνάντησις των. «διότι ἐφοβήθη», λέγει, «ὁ Ἰακώβ καὶ εὐρίσκειτο εἰς ἀμηχανίαν». Ὁ φόβος ἐτάραξε τὸ μυαλὸ του καὶ δὲν ἤξερε τί νὰ πράξῃ, διὰ τοῦτο εὐρίσκειτο εἰς ἀμηχανίαν φοβούμενος λοιπὸν δι' ἑα καὶ ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν θάνατον. «Διακρίει εἰς δύο στρατόπεδα τοὺς ἀνθρώπους ποῦ εἶχε μαζί του. Διὰ τὴν ἐσκέφθη», λέγει ἡ Γραφή «ἔτι ἐάν ἔλθῃ εἰς τὸ ἕνα στρατόπεδον καὶ καταστρέψῃ αὐτὸ θὰ εἶναι δυνατόν νὰ σωθῇ τὸ δεύτερον στρατόπεδον». Αὐτὸ μὲν τοῦ ὑπεγγύρεως ὁ πολὺς φόβος καὶ ἡ πολλὴ δουλία. Ἐ βλέπων δὲ τὸν ἐαυτόν του νὰ εἶναι πικραμένον ὅπως μέσῃ εἰς δίχτυον καταφεύγει εἰς τὸν ἀκαταμάχητον Κύριον καὶ ζητεῖ ἀπ' αὐτόν τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποσχέσεων, ποῦ ἔδωσε εἰς αὐτόν ὁ Θεὸς τῶν ὄλων, καὶ σχεδὸν λέγει πρὸς αὐτόν· Τώρα ἦλθεν ὁ καιρὸς κατὰ τὸν ὅποιον καὶ διὰ τὰς ἀρετὰς τῶν προγόνων μου καὶ διὰ τὴν ὑπόσχεσιν ποῦ μοῦ ἔδωκες θὰ ἐδικαιολογηίτο νὰ λάβω τὴν δαθήειάν σου. Διότι εἶπε, λέγει ὁ Ἰακώβ· «Ὁ Θεὸς τοῦ πάππου μου Ἀβραάμ καὶ ὁ Θεὸς τοῦ πατρὸς μου Ἰσαάκ, σὺ ὁ Θεὸς ὁ ὅποιος μοῦ εἶπες· γύρισε γρήγορα εἰς τὴν χώραν ὅπου ἐγεννήθησ' σὺ ὁ ὅποιος μὲ ἐξοσῆκωσες, λέγει, ἀπὸ τὴν ξενιτειάν καὶ προσέταξες νὰ ἐπαυέλῶ εἰς τὸν πατέρα μου καὶ εἰς τὴν χώραν ὅπου ἐγεννήθη· C «Ἐγὼ

5. Γεν. 32, 6.
6. Γεν. 32, 7.
7. Γεν. 32, 7-8.
8. Γεν. 32, 9.

πολύ εύχαριστημένος από όλους τὰς εὐεργεσίας καὶ διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀξιοπιστίαν τῶν λόγων σου, τὰς ὁποίας ἐβείξες πρὸς ἐμὲ τὸν δούλον σου». ⁹ Ἄς εἶναι ἀρκετὴ, λέγει, ἡ μέχρι τοῦ παρόντος χρόνου βοήθεια. Διότι θεῖνος ὁ ὁποῖός μεχρι τὴν στιγμὴν αὐτὴν βείξεις τέτοια δι' ἐμὲ φροντίδα εἶναι δυνατός καὶ τώρα νὰ μὲ ἀρπάξῃ καὶ νὰ μὲ ἐξαγάγῃ ἀπὸ τοὺς κινδύνους ποὺ μὲ ἀπειλοῦν. Διότι δὲν ἀγνοῶ ὅτι «Μὲ μόνον αὐτὸ τὸ ραβδί μου ἔπερσα ταῦτον τὸν Ἰορδάνην τότε». ¹⁰ Τώρα δὲ χάρις εἰς Ἰσάκην σου πρόνοιαν δι' ἐμὲ, ἐγὼ ὁ ὁποῖός μόνον τὴν θακτηρίαν μου ἔφερον, ὅταν ἐπῆγαινα εἰς τὴν ξενιτειάν, τώρα ἐρχομαι μὲ δύο στρατόπεδα. Σὺ, λοιπόν, Κύριε, σὺ ποὺ μοῦ ἐχάρησες αὐτὸν τὸν πλοῦτον **D** καὶ μὲ ἔκοιες τόσοσιν πολὺ νὰ αὐξήθῃ, σὺ τώρα «Γλύτωσέ με ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἰσοῦ, διότι τὸν φοβοῦμαι μήπως μὲ κτυπήσῃ καὶ ἐμὲ καὶ τὰς μητέρας καὶ τὰ τέκνα μου. Ἄλλως τε σὺ μοῦ ὑπεσχέθης: Ἐγὼ θὰ σὲ εὐλογῶ καὶ θὰ αὐξήσω τοὺς ἀπογόνους σου ὡσάν τὴν ἄμμοσιν τῆς θαλάσσης, ἢ ὅποια λόγῳ τοῦ πλήθους τῆς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀριθμηθῇ». ¹¹

Πρόσεξε τὴν ἀσέβειαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μεγάλην του εὐγνωμοσύνην, ὅτι κοιμῶν ἄλλην ἀξίωσιν δὲν ἔχει ἀπὸ τὸν Κύριον παρὰ μόνον νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποσχέσεις του. Καὶ διὰ τὰ προηγούμενα, ἀφοῦ ἠυχάρησεν καὶ ὠμολόγησε **E** ὅτι ἐνῶ ἦτο γυμνὸς καὶ περιφρουρημένος τοῦ ἔθους τόσοσιν πολλὴν παρουσίαν, τοῦτο παρακαλεῖ νὰ τὸν ἐξαγάγῃ ἀπὸ τὸν κίνδυνον. Διότι λέγει, «Εἶπες ὅτι θὰ αὐξήσω τοὺς ἀπογόνους σου ὡσάν τὴν ἄμμοσιν τῆς θαλάσσης, ἢ ὅποια δὲν δύναται νὰ ἀριθμηθῇ». Ἀφοῦ δὲ παρακάλεσε τὸν Κύριον καὶ προσρηχθῆναι πρὸς αὐτὸν κάνει καὶ ἐκεῖνα ποὺ ἐξηρτῶντο ἀπὸ αὐτὸν. Καὶ ἀφοῦ ἔλαβε, λέγει, δῶρα, ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ἔφερε μαζί του, ἀπέστειλεν εἰς τὸν ἀδελφόν του, καὶ, ἀφοῦ διήρπασε τὰ ἀποσταλέντα, ἔδωκε ἐντολάς, ¹² ὥστε καὶ μὲ τὰ λόγια νὰ ἐξεμνησίῃ αὐτὸν καὶ νὰ ἀναγγελῆ τὴν παρουσίαν του. Διότι λέγει: ¹³ **A** «Ἐπαπατε ὅτι νὰ ὁ δούλος σου ἐρχεται: πίσω μου» ὥστε ἀφοῦ πρότερον ἐξεμνησίῃ αὐτὸν τότε νὰ συναντήσῃ αὐτὸν κατὰ πρόσωπον. «Μετὰ ταῦτα, λέγει, θὰ ἀντικρούσω τὸ πρό-

9. Γεν. 32, 10.
10. Γεν. 32, 1.
11. Γεν. 32, 11 - 12.
12. Ἠρβλ. Γεν. 32, 13 - 1D.
13. Γεν. 32, 20.

σωπὸν του' διότι ἴσως τότε ἀνεχθῆ καὶ δεχθῆ τὴν παρουσίαν μου. Καὶ προεπορεύοντο τὰ δῶρα πρὸ αὐτοῦ». ¹⁴

Ἄλλὰ κῦρταξ καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ πάλιν τὴν ἀνάφραστον φιλοφροσίναν τοῦ Θεοῦ καὶ πῶς πάντοτε μὲ τὸν κατάλληλον τρόπον φανερῶναι τὴν πρόνοιαν του. Προκειμένου μὲν περὶ τοῦ Λάδαν, ἐπειδὴ ὁ δίκαιος δὲν εἶχε κοιμῶν τέτοιαν ὑπόψιν, οὔτε ἐγνώριζεν ὅτι ὅπως ἔποτε θὰ προλάβῃ αὐτὸν ὁ Λάδαν μὲ πολλὴν τὴν ἀρετὴν, **B** διὰ νὰ προστατεύσῃ τὸν δίκαιον ἕνεκα τῆς κρυφῆς γενομένης ἀναχωρήσεώς του, ἀφανερῶθαι εἰς τὸν Λάδαν καὶ ἀνχαίτῃς τὴν ἀρετὴν του, μὲ τὴν ἐντολήν του τοῦ ἔδωκε, ὥστε καθόλου οὔτε μὲ λόγια προκαλοῦντα λύπην νὰ ἀπαντήσῃ εἰς αὐτόν. Διότι λέγει: «Μὴ εἴπῃς κατὰ τὸ ἀπειλητικὸν κατὰ τοῦ Ἰακώβ» ¹⁵ καὶ ἔκοιες τοῦτο κατ' ἐκνομίαν, ὥστε νὰ γκωρῆσῃ ὁ δίκαιος διὰ μέσου τῆς γλώσσης ἐκείνου καὶ νὰ λάθῃ περισσότερον θάρρος, ὅταν πληροφροσῆ τὴν πρὸς χάριν του πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ. Τώρα δὲ, ὅποτε ὁ ἀδελφὸς ἀπὸ τὸ μῆκος τοῦ χρόνου κατεπραυνῆ καὶ ἔπαυσε τὸν θυμὸν καὶ τὴν ἀνανδύτησιν κατὰ τοῦ Ἰακώβ, αὐτὸς δὲ ἦτο γεμῆτος ἀγωνία, ὀδυρόμενος καὶ τρέμων τὴν συνάντησιν τοῦ ἀδελφοῦ του. **C** ὁ ἀγαθὸς Κύριος δὲν εἶδει πάλιν ἐντολήν εἰς τὸν Ἰσοῦ, διότι αὐτὸς δὲν ἐσκέπτετο κατὰ τὸν ἀδελφὸν του, ἀλλὰ παρηγορεῖ τὸν δίκαιον. Διότι λέγει, ὅτι ἀφοῦ ἔστειλε τοὺς ἀπεσταλμένους του ποὺ ἔφερον τὰ δῶρα, ἐκοιμήθη καὶ «Ἄφοῦ ἐσηκώθη κατὰ τὴν νύκτος ἐπήρσε τὰς δύο θυγατέρας του καὶ τὰ παῖδιά του καὶ διέθη τὴν διδασίαν τοῦ παραποτάμου τοῦ Ἰορδάνου, τοῦ Ἰαδὸκ καὶ ἐπήρσε αὐτοὺς καὶ τοὺς διεδίδασκε» ¹⁶ εἰς τὴν ἀντιπερὸν ὄχθην τοῦ Ἰαδὸκ. Ὁ μόνος δὲ ποὺ ἔμεινε ὅπισω ἦτο ὁ Ἰακώβ καὶ ἐπάλασε ἐναντίον του ἕνας ἀνθρώπος. ¹⁷ Μεγάλῃ ἡ φιλοφροσίναν ἀγαθότης τοῦ Δεσπότη. Διότι ὅταν ἐπρόκειτο νὰ συναντήσῃ τὸν ἀδελφόν του, διὰ νὰ μάθῃ ὅτι τίποτε τὸ κακὸν δὲν θὰ πάθῃ καταδέχεται ὅπῃ τὴν μορφήν ἀνθρώπου νὰ παλοίσῃ μετὰ τοῦ δικαίου. **D** Ἐπειτα ἐλέπων ὁ Ἰακώβ ὅτι ἐνικῶσ, «Ἐκράτησα», λέγει, «τὸ πλάτῃ ὄνω μέρος

14. Γεν. 32, 20 - 21.
15. Γεν. 31, 24.
16. Φαίνεται εἶς ὁ Ἰακώβ ἐπιστάτησιν εἰς τὴν διδασίαν τοῦ Ἰαδὸκ ἐνῶ ὁ Ἰσοῦ δὲν εἶδεν τὸν Ἰαδὸκ.
17. Γεν. 32, 22 - 24.

τοῦ μητροῦ τοῦ Ἰακώβ.¹⁸ Ὅλον δὲ αὐτὸ ἐγένετο χάριν συγκαταβάσεως, διὰ τὴν ἀφαιρέσιν τὴν δευτέραν ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ δικαίου καὶ τὴν πείσιν αὐτῶν χωρὶς καμψίου ἀγωνίαν νὰ συναντήσῃ τὸν ἀδελφὸν του, διότι λέγει, ὅταν ἐκράτησε τὸ πλοῦτῶ ἀνω μέρος τοῦ μητροῦ τοῦ Ἰακώβ, «καθὼς ἐπάλευε αὐτὸς με τὸν Ἰακώβ ἐνάρκωσε τὸ πλοῦτῶ ἀνω μέρος τοῦ μητροῦ αὐτοῦ».¹⁹ Ἐπειτα διὰ τὴν μάθη ὁ Ἰακώβ τὴν δύναμιν ἐκείνου ποῦ ἐνομιζέτο ὅτι ἐπάλευε μετ' αὐτοῦ, λέγει πρὸς αὐτὸν «Ἄφητέ με τώρα νὰ φύγω, διότι ἐξημέρωσα».²⁰ Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀντελήθη ὁ δικαίος τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως του εἰπόντος αὐτὰ λέγει «Δὲν θὰ σὲ ἀφήσω νὰ φύγῃς ἐάν πρῶτον θέν με εὐλογήσῃς».²¹ Ἡξιώθη μεγάλη τιμῆς καὶ ὑπεράνω τῆς ἰσχύος μου ἀξίας. Δὲν θὰ σὲ ἀφήσω λοιπὸν προηγουμένως, ἐάν θέν πάρω τὴν εὐλογίαν σου. Ἐπειτα λέγει «ποῖον εἶναι τὸ ὄνομά σου»;²² Κύτταξε πάλιν τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Θεοῦ. Διότι, ἐάν θέν ἐρωτοῦσε θέν θὰ ἤξερε τὴν ὀνομασίαν τοῦ δικαίου; Ὅπως δήποτε τὴν ἤξερε, ἀλλὰ ἐπιθυμῆι νὰ δώσει εἰς αὐτὸν καιρὸν²³ Ἄ καὶ νὰ διδάξῃ ποῖος εἶναι ὁ συνομιλῶν μετ' αὐτοῦ. Καὶ ὅταν ἐκείνος ἀπήντησεν, Ἰακώβ, λέγει «Δὲν θὰ ὀνομάξῃσαι πλέον Ἰακώβ, ἀλλὰ θὰ λέγεσαι Ἰσραήλ, διότι ἐφάνης ἰσχυρὸς ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. Ἐπομένως θὰ εἶσαι ἰσχυρὸς καὶ ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων».²⁴ Εἶδες πὼς ἐφανέρωσεν ὀλην τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὅποιαν ἐδειξεν αὐτὴν τὴν συγκατάθεσιν καὶ συγχρόνως διδάσκει τὸν δικαίον διὰ τοῦ ὀνόματος, ποῦ ἔδωκε εἰς αὐτὸν, ποῖος εἶναι αὐτὸς τὸν ὅποιον εἶδε καὶ ἠξιώθη νὰ πείσῃ. «διότι θέν θὰ ὀνομάξῃσαι πλέον Ἰακώβ, ἀλλὰ Ἰσραήλ». Ἰσραήλ δὲ σημαίνει ὁ ἐλέπων τὸν Θεόν. Ἐπειδὴ, ὅσον εἶναι δυνατόν εἰς τὸν ἀνθρώπον νὰ ἴδῃ, ἢ ἠξιώθης νὰ ἴδῃς τὸν Θεόν, διὰ ταῦτο σοῦ εἶδα καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα, ἵνα εἰς ὄλους τοὺς μετέπειτα γίνῃ φανερόν ὅποιον ὅπτασιον ἠξιώθης νὰ ἴδῃς. Καὶ συνέχισεν «διότι ἐφάνης ἰσχυρὸς ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ, τοῦτο συνεπάγεται ὅτι θὰ εἶσαι ἰσχυρὸς καὶ ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων». Μὴ λοιπὸν φοβείσαι, οὔτε νὰ περιμῆνης ὅτι θὰ σὲ βλάψῃ κανεὶς. Διότι ἐ-

18. Γεν. 32, 26.
19. Γεν. 32, 20.
20. Γεν. 32, 26.
21. Γεν. 32, 26.
22. Γεν. 32, 27.
23. Γεν. 33, 24.

κέινος ποῦ ἔλαβε τὴσιν δυνάμιν καὶ ἠδυνήθη νὰ παλαίῃ μετὰ τοῦ Θεοῦ, πολὺ περισσότερον θὰ ὑπερισχίση τῶν ἀνθρώπων καὶ θὰ γίνῃ εἰς ἔλα ἀκατανίκητος.

Ἐπειτα ἵκουσε αὐτὰ ὁ δικαίος καὶ ἔμεινε κατὰπληκτος διὰ τὸ πῶσον μέγας ἦτο ἐκείνος με τὸν ὅποιον συνομιλεῖ λέγει «Πές μου τὸ ὄνομά σου». Καὶ ἐκείνος τοῦ ἀπήντησε διότι ἐρωτῆς τὸ ὄνομά μου; Καὶ ἠλόγησε αὐτόν.²⁴ Μένε, λέγει, εἰς τὰ φυσικά σου ὄρια καὶ μὴ ὑπερβαίης τὰ μέτρα σου. Θέλεις νὰ λάθῃς τὴν εὐλογίαν μου; Νάί σου τὴν χαρίζω. «διότι τὸν ἠλόγησε», λέγει ἡ Γραφή. «Καὶ ἔκαλεσε ὁ Ἰακώβ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου «εὐφάνισιν τοῦ Θεοῦ». Διότι εἶδον τὸν Θεόν κατὰ πρόσωπον καὶ ἐσώθη ἡ ζωὴ μου καὶ θέν ἀπέθανον».²⁵ Ἐ βλέπεις πῶσον θάρρος ἔλαβε ἀπὸ τὴν ὀπτασίον ποῦ εἶδε; «διότι ἐσώθη», λέγει, ἡ ψυχὴ μου ποῦ εἶχε σχεδὸν ἀποθάνει ἀπὸ τὸν φόβον. Ἐπειδὴ ἠξιώθη νὰ ἴδῃ κατὰ πρόσωπον τὸν Θεόν. «Ἐσώθη ἡ ψυχὴ μου. Ὅταν δὲ ἀπῆλθε ἡ θεία ἐμφάνισις ἀνέτευκε ὁ ἥλιος».²⁶ Εἶδες ποῖαν συγκατάθεσιν θεκνύει εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν ὁ Δεσπότης καὶ κάθε τρόπον εὐρίσκει καὶ πραγματεύεται, ὥστε νὰ δεῖξῃ τὴν φιλοφροσίαν του; Καὶ μὴ παρενευθῆς, ἀγαπήτέ ἀπὸ τὸ μέγεθος τῆς θείας συγκαταβάσεως, ἀλλὰ κατάλαβε ὅτι συνέδη καὶ ἐπὶ τοῦ πατριάρχου (Ἀβραάμ), ὅταν ἔμεινε παρὰ τὴν ἐρῶν (τοῦ Μουρῆ), ὡς ἀνθρώπος μετὰ τῶν ἀγγέλων ἐφιλοξενήθη ἀπὸ τοῦ δικαίου, ἔ προσεγγέλων εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἐξ ἀρχῆς ἐκ τῶν ἀνω ὅτι πρόκειται νὰ λάθῃ ἀνθρωπίνην μορφήν καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἀπὸ τὴν τυραννίδα τοῦ διαβόλου καὶ νὰ τὴν ὀδηγήσῃ εἰς τὴν σωτηρίαν. Ἄλλὰ τότε μὲν, ἐπειδὴ ἦτο ἀρχὴ καὶ προομίον τῆς θείας ἀποκαλύψεως, κατὰ τὸ σχῆμα τῆς φαντασίας ἐκάστου ἐπαρουσιάζετο, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ ἴδιος λέγει ἐπὶ τοῦ προφήτου Ὀσηέ. «Ἐγὼ ἐπολλαπλασίασα τὰ ὄραματα καὶ ἔγινον ὁμοιοὶ μετὰ τὴν μορφήν τῶν προφητῶν».²⁷ Ὅταν δὲ καταδέχῃ νὰ λάθῃ καὶ τὴν μορφήν τοῦ δαύλου, καὶ τὴν ἰδούσιν μίας φύσιν νὰ ἀναδοχῆ, θέν ἐνεδύθη τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα κατὰ φαντασίαν ἢ φαινομενικῶς, ἀλλὰ ἀληθινῶς καὶ

24. Γεν. 32, 29.
25. Γεν. 32, 30.
26. Γεν. 32, 30-31.
27. Ὀσηέ 12, 10.

πραγματικώς. Καὶ διὰ τοῦτο κατεδέχθη νὰ πάρῃ ὅλα τὰ ἴδικά μας καὶ νὰ γεννηθῇ ἀπὸ γυναῖκα καὶ νὰ γίνῃ βρέφος.²⁸ Ἄ καὶ νὰ σπαργανωθῇ καὶ νὰ τραφῇ μὲ γάλα καὶ ὅλα τὰ ἄλλα νὰ ὑποστῇ, διὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀλήθειαν τῆς οἰκονομίας καὶ κλέισιν κατὰ τὸν τελειότερον τρόπον τὰ στάματα τῶν αἰρετικῶν.²⁹ Διὰ τὸν ἴδιον λόγον καὶ κοιμᾶται ἐπὶ τοῦ πλοῦ, καὶ ὁδοπορεῖ καὶ κοπιᾷ καὶ πάντα τὰ ἀνθρώπινα ὑπομένει, διὰ νὰ μπορῆσθαι πάντας ἀμπράκτως νὰ πληροφορηθῇ σχετικῶς. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον παρίσταται εἰς τὸ δικαστήριον καὶ σταυροῦται καὶ ὑπομένει θάνατον, ὅστις ἐβρωεῖτο ἐπονείδιστος, καὶ θάπτεται εἰς τὸ μνημεῖον ὅπως εἶ' ὄλων αὐτῶν γίνουσι φανερά τὰ ἔργα τῆς θείας οἰκονομίας. Διότι ἐὰν δὲν ἔπαινε ὡληθῆναι τὴν ἰδικήν μας σάρκα, τότε οὔτε θὰ ἔσταυρώνητο, οὔτε θὰ ἀπέθνησκεν, οὔτε θὰ ἐθάπτετο, οὔτε θὰ ἀνίστατο. Ἐάν δὲ δὲν ἀνίστατο, ὅλος ὁ λόγος τῆς θείας οἰκονομίας θὰ ἀνετρέπετο. Ἐλπίζεις εἰς τί ἔσπονον συμπέρασμα φθάσων ἐκεῖνοι: οἱ ὅποιοι δὲν θέλουσι νὰ ἀκολουθεῖν τὸν κανόνα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, καὶ ἐπιτρέπουσι τὰ πάντα εἰς τὰς ἰδικὰς τῶν ἀκρίβειαι;

Ἄλλ' ὅπως ἀκριβῶς εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι φανερά ἡ ἀλήθεια, ἔπει καὶ εἰς τὴν περιπέσειν τοῦ δικαίου τούτου ἦτο κάποιο δράμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἔπρεπε νὰ πληροφορηθῇ ὁ δικαίος, πόσῃ προστασίαν ἔχει ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι εἶναι ἀκατανίκητος ἕνεστι ἐκείνων ποὺ σκέπτονται κακὰ κατ' αὐτοῦ. Ἐπειτα, διὰ νὰ μὴ ἀποκρυβῇ ἡ ὁπτασία ἀπὸ κανέναν τῶν μεταγενεστέρων, «Ἐκούσαντες», λέγει, εἰς τὸν μηρὸν του». ³⁰ Ἐὰν τοῦτο οἱ Ἰουδαῖοι δὲν τρώγουσι μέχρι σήμερον τὸ νύκρον ἀπὸ τῶν μηρῶν τῶν ζώων, εἰς ἐκεῖνο τὸ σημεῖον τὸ ὁποῖον ἐναρκώθη κατὰ τὴν πάλιν καὶ τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς τὸ πλάτυ μέρους τοῦ μηροῦ, διότι ὁ Θεὸς ἤγγισεν τὸ νύκρον εἰς τὸ πλάτυ μέρος τοῦ μηροῦ τοῦ Ἰακώβ, τὸ ὁποῖον καὶ ἐναρκώθη.³¹ Διότι, ὅταν ὁ δικαίος, ἀφοῦ ἀνεπλήρωσε τὰ χροῖμα τῆς ζωῆς του, ἐπράκετο νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτὴν, ἔπρεπε δὲ τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπιειχθεῖσαν φροντίδα καὶ τὴν μεγάλην συγκατάθεσιν τοῦ Θεοῦ νὰ καταστήσῃ

28. Ἡμεῖς ἡμεῖς τοὺς θεολόγους, οἱ ὅποιοι εἰν ἰδιόμοροι τὴν πραγματικὴν ἐναρκώσιν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ μόνον τὴν φαινομενικὴν τοιαύτην.

29. Ἰβν. 32, 81.

30. Ἰβν. 33, 33.

γνωστὴν εἰς ὅλον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοῦτο λέγει «Ἡμεῖς μὴ τρώγουσι οἱ Ἰσραηλιῖται τὸ νύκρον ἀπὸ τοῦ πλάτους τοῦ μηροῦ, τὸ ὁποῖον ἐναρκώθη». Διότι ἐγκρίριζε τὴν μεγάλην ἀγκυμωσύνην καὶ ὅτι ληρονοῦσι τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν δὲν τοῦτο, διὰ νὰ ἐνθυμούνηται συνεισὶ τὰς πορ' αὐτοῦ γενομένης εὐεργεσίας, ἐπενόησε διὰ μέσου ταιούτων παρατηρήσεων νὰ ὑπενθυμῆθῃ εἰς αὐτούς. Καὶ αὐτὸ τὸ πράγμα τὸ συναντῆ κανεὶς εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἁγίαν Γραφήν. Διότι αὐτὴ εἶναι ἄλλως τε ἡ αἰτία τῶν περιεσσοτέρων παρατηρήσεων, τὸ νὰ θέλῃ αὐτὸς νὰ μελετῶν οἱ μεταγενεστέροι διαρκῶς τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μὴ ληρονοῦσι αὐτὰς καὶ ἐπιστρέφουσι πάλιν εἰς τὴν πλάνην των. Πραγματικῶς, αὐτὴ ἡ συνθήκη ὑπῆρχε κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸ γένος τῶν Ἰουδαίων. Ἐ διότι, ἐὰν ἐκείνοι, οἱ ὅποιοι παρὰ τὰς εὐεργεσίας πολλὰς φορές ἐβείβον τὴν ἀχαριστίαν των, πολὺ περισσότερον, ἐὰν δὲν συνέβαινε τοῦτο, ὅλα ὅσα ὁ Θεὸς ἔκαμε εἰς αὐτούς θὰ τὰ ἐλησμονοῦσαν.

Ἄλλ' ὅς ἴδωμεν, λοιπόν, πὺς ἔγινε ἡ συνάντησις τοῦ Ἰακώβ μετὰ τὸν ἀδελφὸν του. Δηλαδή, ἀφοῦ ἔλαβεν ἀρκετὴν πορηγερσίαν ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ἔγινον καὶ ἔλαβε τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι θὰ εἶναι ἰσχυρὸς καὶ δυνατὸς ἐναντι τῶν ἀνθρώπων, ἀφοῦ ἐσῆκωσε τὰ μάτια του, λέγει, «εἶδε καὶ νὰ ὁ Ἠσαὺ ὁ ἀδελφὸς του ἄρχοντα καὶ μαζί με αὐτὸν τεσσάρους ἀδελφούς. Καὶ ἐμοῦράσαν ὁ Ἰακώβ τὰ παῖδιά του εἰς τρεῖς ομάδας, τὴν μίαν μετὰ τὴν Λείαν, τὴν ἄλλην μετὰ τὴν Ραχὴλ καὶ τὴν τρίτην μετὰ τὰς δύο βούλας. Καὶ ἔβαλε τὰς δύο βούλας μετὰ τὰ παῖδιά ποὺ εἶχεν ἀποκτήσει ἀπὸ αὐτὰς εἰς τὴν πρώτην σειράν, καὶ τὴν Λείαν καὶ τὰ παῖδιά της ὀπίσω ἀπὸ αὐτὴν, τὴν δὲ Ραχὴλ μετὰ τὸν Ἰωσήφ τελευταίους. ³² Ἄ Ὁ Ἰσὺς δὲ ὁ Ἰακώβ ἐπροχώρησεν ἐμπρὸς ἀπὸ αὐτοῦ, ἔπειτα φορές ἐπροσκύνησε μέχρις ἐδάφους, ἕως ὅτου πλησίασεν τὸν ἐρχόμενον ἀδελφὸν του». ³³ Κύπτει, ὅτι ἀφοῦ αὐτὸς προσάγει τὴν διαίτησιν, αὐτὸς πρὸ πάντων σπεύδει εἰς τὴν συνάντησιν. «Κεῖ ἐπροσκύνησε», λέγει, «ἔπειτα φορές μέχρις ἐδάφους ἕως ὅτου πλησίασεν τὸν ἀδελφὸν του». Προσπαθῶν νὰ ἐπισύρῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ μετὰ τὰ στήματα καὶ μετὰ τὴν προσκύνησιν πράγμα τὸ ὁποῖον καὶ ἔγινε. «Διότι, ὅπως λέγει ἡ Γραφή, ἀφοῦ ὁ Ἠσαὺ ἔπρεπε, ἐνηγκαλιόθη αὐτὸν καὶ τὸν ἔ-

31. Γεν. 32, 1-8.

φίλησε και έπεσε εις τον τράχηλον αυτού και έκλαυσαν και οι δύο.⁸²

Πρόσεξε την οικονομίαν του Θεού· έκείνο το όποιον και χθές έλεγον τούτο και τώρα θα είπω· Β' ότι όταν θέλη ο Δεσπότης των όλων να δείξη την φρονίδα του ει' ημάς και έκείνους οι οποίοι έχουν αγρίας προς ημάς διαθέσεις τούς κάνει να γίνουν υπό ημεροι και από τα πρόβατα. Σκέψου λοιπόν, πόσην μεταβολήν δεκνύει ο 'Ιησού «Έτρεψεν», λέγει, εις συνάντησιν αυτού και αφού τον ένηγκαλίωσθη τον φίλησε' και έκλαυσαν και οι δύο». Μόλις τότε ανέπνευσεν ο δικαίος και απήλλαγή από τον φόβον και ήλευθερώθη από την δειλίαν και έπηρε περισσώτερον θάρρος. «Εσήκωσε τότε», λέγει, «ο 'Ιησού τα μάτια του και είδε τας γυναίκας και τα παιδιά του και τον ήρώτησε· Τι σου είναι αυτά;»⁸³ Διότι θέλω την περιουσίαν του αδελφού του παρενεύεσθαι και θθαύμαζε! Διά τούτο και ήθελε να τον έρωτηση. Τι έκαμε λοιπόν ο δικαίος 'Ιακώβ; «Αυτά είναι τα παιδιά», λέγει, «τα όποια ο Θεός ήλθερε τον δουλόν σου να αποκτήση».⁸⁴ C Βλέπε πόση είναι ή δύναμις τής έπιεικείας και πώς με λόγια ταπεινά ήμαλάκωσε τον θυμόν έκείνου «Και έπλησίασαν τον 'Ιησού οι δοῦλοι και τα τέκνα των και τον προσεκύνησαν και ή Λεζα και ή Ραχηλ. Και είπε· Τι είναι όλα αυτά; όλα αυτά τα κοπάδια των ζώων τα όποια συνήτησας; Αυτός δέ απήντησε· Σου τα προσφέρω εγώ ο δουλος σου, δια να εύρω χάριν ενώπιόν σου και να γίνω εμμενός δεκτός».⁸⁵ Κότταζε πώς με την παλλήν του ταπεινωφροσύνην υπέταξε τον άδελφόν του, και έκείνον τον όποιο ένόμιζεν ότι θα έχη αγρίας προς αυτόν διαθέσεις, τον εώρηκε τώσων ημερων. Ωστε να θέλη προς εξυπηρέτησιν αυτού να βέση εις την διάθεσιν του όλα τα ιδικά του. Διότι λέγει· «Αδελφέ μου εγώ έχω πολλά, κράτησε τα ιδικά σου».⁸⁶ D 'Αλλά δεν ήρκέσθη εις αυτά ο 'Ιακώβ, αλλά αποδεικνύων πόσον εφρόντιζε ώστε να κάμη αυτόν να έχη εμμενείς διαθέσεις λέγει· «Επειδή εύρον εμμενή υποδοχήν εκ μέρους σου, δέξου τα δώρα που με τα ίδια μου τα χέρια σοδ προσφέρω· Διά την εμμενή αυτήν υποδοχήν που μου έκαμες είδα το πρόσω-

82. Γεν. 33, 4.
83. Γεν. 33, 5.
84. Γεν. 33, 6.
85. Γεν. 33, 8-9.
86. Γεν. 33, 9.

πόν σου, όπως βλέπει καιεις το πρόσωπον του Θεού. Δέξου, λέγει, τα δώρα που σοδ προσφέρω».⁸⁷ Διότι με τώσην χαράν είδον το πρόσωπον σου, με δσην θα έδλεπε καιεις το πρόσωπον του Θεού. Ε Τούτο έλεγχθη από τον δικαίον 'Ιακώβ από μεγάλην υποχρέωσιν, ώστε να μαλακώση αυτόν και να τον οδηγήση εις την αδελφικήν αγάπην. «Και θα λάθης την καλωσύνην να δεχθής τα δώρα αυτά»⁸⁸ τού λέγει αντί να του είπη· Και θα μου κάμης την χάριν. «Λάβε λοιπόν τα δώρα ταυτα τής αγάπης μου, τα όποια σου έχω φέρει, διότι ο Θεός με ήλθεσε και έχω πλούσια τα πάντα».⁸⁹ Μη θελήσης, λέγει, να μη τα λάθης. Διότι όλα αυτά μου έχουν δωρηθη από τον Θεόν και αυτός είναι εκείνος, ο όποιος μου έδωκεν όλα αυτά. Με τα λόγια αυτά και έκείνον έδίδασκε με ήμερον τρόπον, δια την μεγάλην προστάσιαν που ήξιώθη εκ μέρους του Θεού και τον προετοιμάζε να δείξη προς αυτόν πολλήν σιτισασίαν. «Επίμεινε, λοιπόν, εις αυτόν και αυτός έλαβε τα δώρα».⁹⁰ Κότταζε, λοιπόν, την μεταβολήν. «Και είπεν ο 'Ιησού· Άς σηκώσωμεν τώρα και άς βαδίσωμεν μαζί επί τής εσθίας ταυτης οδοῦ».⁹¹ 66 Α αντί να είπη· Λοιπόν από κοινοῦ άς κάμωμεν την οδοιπορίαν. 'Ο δέ 'Ιακώβ παρακαλεί, αφού εύρηκε μίαν εύλογον πρόφασιν· «'Ο κύριός μου», λέγει, «γνωρίζει ότι τα παιδιά μου είναι μικρά και τρυφερά, τα πρόβατα και τα βόδια μου μόλις έχουν γεννησει' εάν λοιπόν τα εξαναγκάσω να βαδίσουν, έστω και μίαν ήμέραν θα αποθάνουν όλα τα ζώα μου από κόπωσης».⁹² Δεν δύναμαι, λέγει, να κάμω συντομώτερον τον δρόμον, αλλά αναγκάζομαι να βαδίσω σιγά - σιγά και δια μικρόν διάστημα δια τα παιδιά και δια τα κοπάδια, ώστε να μη θλασθούν από τον μεγαλύτερον κόπον. Πήγαινε λοιπόν, λέγει, σύ, εγώ δέ φροντίξω να όλησοστέω την κούρασιν των παιδιών και των κοπαδιών θα σε συναντήσω εις την περασχήν τής Σηείρ.⁹³ *Όταν ήκουσε ταυτα ο αδελφός του, λέγει· 'Εάν θέλης να άρησω μαρκούς Β από τούς υπηρέτας

87. Γεν. 33, 10.
88. Γεν. 33, 10.
89. Γεν. 33, 11.
90. Γεν. 33, 11.
91. Γεν. 33, 13.
92. Γεν. 33, 13.
93. Πρβλ. Γεν. 28, 14. Σηείρ· τόπος όπου ήμενοι ο 'Ιησού, λόγω τουδ ότι εκ των πλησίον μερών κατοήγουν οι γυναίκες του.

μου μαζί σου,⁴⁴ δεκνύων και με αυτό την μεγάλην του τιμήν και εξυπρέτησιν πρὸς τὸν ἀδελφόν του. Ὁ Ἰακώβ ἄλλως οὔτε ταῦτα καταδέχεται. «Μοῦ ἄρκει», λέγει, «ὅτι ἔγινε εὐμενῶς δεσπὸς ἀπὸ σέ». ⁴⁵ Αὐτὸ ἴητο δι' ἡμῶν τὸ πλῆθος σπουδαίων νὰ σὲ εὖρα εὐνοϊκόν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐπέτυχον ταῦτα, δὲν ἔχω καμμίαν ἄλλην ἀνάγκην. Καὶ ἀφοῦ ἐσηκώθη, λέγει ἡ Γραφή, ὁ Ἰακώβ ἔκομε διὰ τὸν ἑαυτόν του ἀκηνάς και διὰ τὰ ἴψα του. Καὶ διὰ ταῦτο ἀνώμασε τὴν τοποθεσίαν ταύτην «Σκηναί».⁴⁶

Καὶ ἡμεῖς ποῦ ἀκούομεν τὴν ἱστορίαν ταύτην ἅς μιμούμεθα αὐτὸν τὸν δίκαιον Ἰακώβ και ἅς δεκνύομεν και ἡμεῖς τὴσιν μεγάλῃν ταπεινοφροσύνην. Καὶ ὅταν ὄντομεν μερικαὶ οἱ ὅποιοι δυσσεβῶς δικάσονται πρὸς ἡμᾶς, ὅς μὴ ἐξάπτωμεν ἐπὶ πλῆθος τὸν θυμὸν των, ἀλλὰ μετὰ πολλὴν καλωσύνην και ταπεινοφροσύνην και εἰς τὰ λόγια και εἰς τὰς πράξεις ἅς παύομεν τὴν ἔχθραν των και ἅς θεραπεύομεν τὴν τραυματισμένην ψυχὴν των. Διότι κούταξε τὴν σοφίαν τοῦ θεοῦ, πᾶς μετὰ τὴν δύναμιν τῶν λόγων του τῶσιν πολλὴ κατεπράνε τὸν Ἰησοῦ, ὥστε νὰ σπεύδῃ και πρὸς ἐξυπρέτησιν αὐτοῦ, και τὰ πάντα νὰ βέλῃ νὰ κάμῃ πρὸς τιμὴν τούτου. Αὐτὸ εἶναι πραγματικὸν χαρακτηριστικόν τῆς μεγάλης ἀρετῆς, ὅχι ὅταν σπεύδωμεν νὰ ἀγαπῶμεν ἐκεῖνους ποῦ πραγματικὰ μετὰ γνήσια αἰσθησιμὰ δικάσονται ἀπέναντι μας, ἀλλ' ὅταν και ἐκεῖνους ποῦ θέλου νὰ φέρωμεν ἐχθρῶς Δ μετὰ τὸν πολὺ καλὸν μας τρόπον τοῦσ φέρωμεν πρὸς τὸ μέρος μας. Διότι δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερον πρᾶγμα ἀπὸ τὴν καλωσύνην. Ὅπως ἀκριβῶς λοιπὸν πολλὰς φορές τὴν πολὺ δυνατὰ και οὐσαν φωτιάν τὸν ριπτόμενον ὕδωρ ἐντελῶς σβήνει, τοιοῦτοτρόπως και τὸν θυμὸν, ποῦ ἀνάθει δυνατώτερα και ἀπὸ τὸ κομίν, ὁ λόγος ποῦ λέγεται μετὰ καλωσύνην κατασιγᾶται. Καὶ διπλῆ γίνεται ἡ ὠφέλεια, και δι' ἡμᾶς ποῦ δεκνύομεν τὴν καλωσύνην και διὰ τὸν ἀδελφόν μας, τοῦ ὁποῦ παύομεν τὸν θυμὸν καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐλευθερώομεν τὴν σκῆψιν του ἀπὸ τὴν ταραχὴν. Διότι πρὸς μου, δὲν κατακρίνεις και δὲν κατηγορεῖς τὸν ἀδελφόν σου, δ-

44. Πρὸς Ρωμ. 83, 15.

45. Ρωμ. 88, 16.

46. Ρωμ. 88, 17. *Σκηναί*: Ἡ καταβολὴ αὐτῆ εὐρίσκειται νότιος τοῦ Ἰακώβ, πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ Ἰερδάνου και εἰς τὴν κοιλάδα, τὴν ὀνομασθεῖσαν οὕτως. Ὁ τόπος αὐτῆς ἀνομοσθῆ και Σαχάθθ (πρὸς Ἰηρ. Ν 18, 27 και Ἐρμ. 8, 4-5).

των θυμῶν και ἐξῆ ἐχθρῶς διαθέσεις ἀπέναντι σου; Διότι λοιπὸν, δὲν προσπαθεῖς νὰ μάθῃς και ἀπὸ τὰ ἀντίθετα, Ἐ ἀλλὰ θέλεις και σὺ ὁ ἴδιος νὰ θυμῶνῃς ἀκόμη περισσότερο; Μήπως ἡ δυνατὴ φωτιὰ μετὰ τὴν φωτιάν σβήνει; Αὐτὸ εἶναι ἀντίθετον πρὸς τοὺς νόμους τῆς φύσεως. Τοιοῦτοτρόπως και τὸν θυμὸν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καταπρῶνῃς μετὰ ἄλλων θυμῶν. Ἐκεῖνο δὲ ποῦ εἶναι διὰ τὴν φωτιὰ τὸ νερὸ, αὐτὸ εἶναι διὰ τὸν θυμὸν ἡ καλωσύνη και ἡ πραότης. Διὰ ταῦτο και ὁ Χριστὸς ἔλεγεν εἰς τοὺς μαθητάς του, «ἐάν ἀγαπᾶτε ἐκεῖνους ποῦ σᾶς ἀγαποῦν, ποῖον μισθὸν ἔχετε»; ⁴⁷ Ἐπειτα, ἐπιθυμῶν νὰ προτρέψῃ παραδειγματικῶς και διὰ τὰ ἄλλα εἰς ἐκεῖνους ποῦ δὲν ἤθελον νὰ τὸ παραμελήσωσιν προσέθετε «και οἱ τελῶναι τοῦ ἴδιο δὲν κἀνοῦν»; ⁴⁸ Ὅποιον και ἂν πάρῃς ἀπὸ τῶς ἀμελείς, τὸ ἴδιο δὲν κἀνει; ⁴⁹ Α και αὐτοὶ οἱ τελῶναι δὲν προσπαθοῦν διὰ τὸ ἴδιον πρᾶγμα; Ποῖος δὲ εἶναι χειρότερος ἀπὸ τὸν τελῶνην; Καὶ ἄλλως ταῦτο τὸ πρᾶγμα θὰ εὐρῆς μετὰ κάθε τρόπον νὰ γίνετο εἰς αὐτοὺς και δὲν εἶναι δυνατὸν εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ ἀγαποῦν ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος τοὺς ἀγαπᾷ. Ἐγὼ δὲ, ἐπειδὴ ἐπιθυμῶ σεις νὰ εἰσθε ἀντίτροποι και νὰ ἔχετε μεγαλωτέραν ἀρετὴν, δὲν σᾶς προτρέπω ἀπλῶς ταῦτο, ἀλλὰ και τοὺς ἐχθρούς σας νὰ ἀγαπᾶτε. Πρᾶγμα τὸ ὅποῖον ὁ εὐτυχισμένος ἐκεῖνος ἀδελφὸς και πρὸ τοῦ νόμου και πρὸ τῆς διδασκαλίας τῶν ἄλλων, ἀπὸ ἰδικὴν του δόξαν παρακινουόμενος, μετὰ τὴν μεγάλην του καλωσύνην προηγουμένως μετὰ ἐνίκησεν τὸν Λάβον, τώρα δὲ και τὸν ἀδελφόν του. Διότι, ἂν και εἶχε τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ, και ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἐξηρῶντο ἐξ αὐτοῦ πρώτα ἀπὸ αὐτοῦ ἐρανερώοντο. Ἐ τοιοῦτοτρόπως, λοιπὸν, και ἡμεῖς ἅς πείσομεν τοὺς ἑαυτοὺς μας, ὅτι και ἂν μωροὶς φορές προσπαθῶμεν ποτέ τίποτε δὲν θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ ἐπιτύχωμεν, ἐάν δὲν ἔχωμεν τὴν ἄνωθεν εὐλογίαν. Διότι ὅπως ἀκριβῶς, ἐάν δὲν ἔχωμεν τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ ποτέ τίποτε δὲν θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ ἐπιτύχωμεν τοιοῦτοτρόπως πάλιν ἐάν δὲν προσφέρωμεν και τὴν ἰδικὴν μας προσπάθειαν δὲν θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ ἀξιώσωμεν τῆς ἀνωθεν εὐλογίας. Διὰ ταῦτο πρέπει νὰ προσπαθῶμεν και τὴν ἰδικὴν μας συμβολὴν νὰ προσφέρωμεν και τὴν ἀνωθεν εὐλογίαν νὰ ἐπισύρωμεν, ὥστε και μετὰ τὴν ἰδικὴν μας

47. Ματθ. 5, 46.

48. Ματθ. 5, 46.

προσπάθειαν καὶ μετὰ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ ἡ ἀρετὴ μας νὰ προσδεῖται καθὲς ἡμέραν καὶ νὰ κερδίζωμεν πλουσίαν τὴν βίαν χάριν. Ὁ τὴν ὁποῖον εἶθε νὰ ἔχωμεν ἄλλοι μας διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μαζί μετὰ τὸν ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ δόξα, ἡ δύναμις καὶ ἡ τιμὴ εἰς τὸν Πατέρα καὶ συγχρόνως εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τῶρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΕΝΑΤΗ

·ΚΑΙ ΗΘΕΝ Ο ΙΑΩΩ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΑΛΗΜ ΠΑΡΗΣΙΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΤΩΝ ΣΙΚΙΜΩΝ ΚΑΙ ΗΓΟΡΑΣΕΝ ΑΝΤΙ ΤΟΥ ΠΟΛΟΥ ΤΩΝ ΕΚΑΤΩΝ ΑΡΝΙΩΝ ΤΟ ΎΜΝΗΜΑ ΤΟΥ ΛΙΤΡΟΥ ΤΟΥ ΕΜΩΡ. ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΤΟΥ ΣΥΧΧΩ. ΚΑΙ ΕΚΤΙΣΕΝ ΕΚΕΙ ΘΥΣΙΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΕΝΙΧΘΗΝ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΩΝ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ··

Εἶδατε χθὲς καὶ τὴν ὑπερβολικὴν ἀγάπην τοῦ κοινου Κυρίου ἔλαμψε πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, 369 Α καὶ τὴν φιλοσοφίαν τῶν μαθητῶν, καὶ τὴν ἀγαθότητα τῶν Ἰουδαίων. Εἶδατε μετὰ πόσῃ ἀνεξικακίᾳ ἐπιτάμησε τὴν ἀναίσχυντον πόλιν αὐτῶν, λαμβάνων τὰ μέτρα τῶν μαθητῶν καὶ ἀποδεικνύων, ὅτι αὐτοὶ ποῦ ἤθελαν νὰ λάβουν ἐπίκλησιν διὰ τὴν παραβίασιν τοῦ νόμου, ἀγνοοῦν τὴν βέλγησιν τοῦ νόμου καὶ ὅτι, ἐνὶ ἐφάνῃ ἡ ἀλήθεια, αὐτοὶ ἤθελαν νὰ μένουσιν ὑπὸ τὴν κυριαρχίᾳ τῆς σκιάς. Εἶδατε πῶς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς προσεπάθει νὰ ἀφαιρέσῃ τὰς ἐκ τοῦ νόμου παρατηρήσεις, διδάσκων αὐτοὺς ὅτι τῶρα ποῦ ἐφάνη ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης δὲν ἤμπορει νὰ φωτίσῃ τὸ φῶς τοῦ λύχνου, διότι μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλιακοῦ φωτός Ε γίνεταί ἡ ἀνάγκη τῆς χρησιμοποίησως τούτου. Ἐμάθητε πῶς εἶναι δυνατόν πάντοτε νὰ περῶτε ἑορταστικῶς καὶ ὅτι ἐλυτρώθητε ἀπὸ τὴν παρατήρησιν τῶν διαφόρων καιρῶν. Διὰ τοῦτο ἄλλως τε ἦλθεν ὁ Δεσπότης μας, διὰ νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν ἀναγκαιότητα τῶν ὀρισμένων καιρῶν, καὶ νὰ μᾶς προσεμάθησῃ νὰ πετώμεν ὀψηλότερα καὶ ἡ πολιτεία μας νὰ εἶναι αὐράνιος· 370 Α καὶ μολοντί εἰμεθα ἀνθρώποι νὰ μιμούμεθα τὴν ζωὴν τῶν ἀγγέλων καὶ νὰ προκρινόμεν ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. Ἐλάτε λοιπὸν, ἐάν σᾶς φαίνεται καλόν, νὰ συνεχίσωμεν ἐκεῖνα ποῦ ἔπαυον προηγουμένως ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ μακαρίου Μωσῆως καὶ ἀπὸ ἐκεῖ νὰ παραθέσωμεν τὴν σημερινὴν πνευματικὴν τρόπον.

Γνωρίζετε, λοιπὸν, ὅτι ἀφοῦ ἐπαυθλθεν ὁ Ἰακώβ ἐκ

1. Γεν. 28, 18-20.

2. Πράξ. 7, 20.

της Μεσοποταμίας συντηρήθη μετά του αδελφού του και μετά την συνάντησιν διεχωρίσθησαν και εκείνος μὲν διηγήθη εἰς τὴν Σηεῖρ, ὁ δὲ Ἰακώβ ἔστησε τὰς σκημάς του και ἀπὸ τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἀνάμειξε τὴν τοποθεσίαν «Σκημάς», εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἐδογματίσαμεν τὸν λόγον, διὰ τοῦτο πρέπει ἀφοῦ διηγηθῶ τὰ ὑπόλοιπα δεῶν τὸ ἐπιπρέπειον αἱ δυνάμεις μου νὰ εἶς παραβῶ τὴν πνευματικὴν διδασκαλίαν.

¶ Ὅταν, λοιπὸν, ἔπαυσε νὰ φοβῆται ὁ δίκαιος Ἰακώβ και ἠλευθερώθη ἀπὸ κάθε ἀγωνίου· «Ἦλθε», λέγει, «εἰς τὴν πόλιν τῶν Σκίμων και ἀπέκτησε δι' ἀγορᾶς ἐντὶ τοῦ ποσού τῶν ἑκατῶν ἀρνίων τὸ μέρος τοῦ ἀγροῦ τοῦ Ἐμῶρ τοῦ πατρὸς τοῦ Συχῆ. Καὶ ἔκτισεν ἐκεῖ θυσιαστήριον και προσμυχήθη πρὸς τὸν Θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ».⁴ Ἄς μὴ περνῶμεν γρήγορα τὰ λεγόμενα εἰς τὰς θείας Γραφάς. Διότι, ἐὰν ἐκείνοι οἱ ἄποιοι ἐγάζουν ἀπὸ τὴν γῆν ψήγματα χρυσοῦ, κάθε κόπον ὑπομένουν και δὶλας τὰς δυσκολίας ἀνέχονται, διὰ νὰ ἠμπορέσουν νὰ χωρίσουν ἀπὸ τὸ χῶμα τὸν χρυσόν, ὁ πολὺ περισσότερον ἡμεῖς πρέπει νὰ ἐρευνώμεν μετὰ προσοχῆς τὰ λόγια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος και λαμβάνοντες ἀπὸ αὐτὰ τὴν ἀφελίαν ποῦ ἔχουν, ἔτσι νὰ φύγωμεν ἀπὸ δεῶν.

Σκέψου, λοιπὸν, τὴν φιλοσοφίαν τοῦ θαυμαστοῦ τοῦτου ἀνδρός, ὁ ὁποῖος μολοντί εἶχεν τόσην τὴν θεϊκὴν εὐλογίαν και ἐβλεπε τὴν περιουσίαν του νὰ αὐξάνη, ἐνωῶ τὰ ζῆα, και νὰ τὸν περιτριγυρῆ τὸσος ἀριθμὸς παιδιῶν, δὲν ἠσχολήθη μὲ λαμπρὰς οικοδομάς, οὔτε προσεπάθησε νὰ ἀγοράσῃ ἀγροῦς και χωριά ποῦ δὲ ἀρκεῖσαν νὰ διανεμηθοῦν εἰς τὰ παιδιά του. Διότι αὐτὰ και τὰ παρόμοια λαχρῖζονται και οἱ σύγχρονοί μας και ἕνας ποῦ ἔχει ἕνα μόνον υἱόν ἢ προσπαθεῖ νὰ συλλέξῃ μύρια τάλαντα χρυσοῦ και νὰ ἀγοράσῃ ἀγροῦς και νὰ οικοδομήσῃ λαμπρά κτίρια. Καὶ εἶπε ἀπὸ δικαίους κόπους και χωρὶς ἀδικίαν νὰ ἐμάζευε τὴν περιουσίαν δι' αὐτοῦ, ἀλλὰ ἐκεῖνο ποῦ εἶναι θαρὸν και πρὸ φοβερόν ἀπ' ὅλα, εἶναι ὅτι μὲ ἀρπαγὰς και πλεονεξίας και βολοπλοκίας, ἔτσι οὐκιοποιεῖται τὰς περιουσίας τῶν ἄλλων. Καὶ ἐὰν κάποιος ἐρωτήσῃ διὰ ποῖον σκοπὸν ὑπάρχει τόση μακία τῶν χρημάτων; Ἀμέως θὰ φέρῃ ὡς πρόφασιν τὸ παιδί και λέγει, ὅτι δεῖ αὐτὰ τὰ κάνει λόγῳ τῆς πρὸς αὐτὸ ἀγάπης του. Καὶ αὐτὸς μὲν, ἐ-

8. Γεν. 38, 18-20.

ὰν ἀφοσιούται εἰς αὐτὰ, διότι προβάλλει τὸ παιδί του κάκει κατὰ τὸ ἐντελὸς ἀκαφελὲς και μάταιον. Ὑπάρχουν βέβαιως και ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι μολοντί δὲν ἔχουν παιδιά, βέβαιως ἔχουν μακίαν διὰ νὰ συλλέξουν χρῆματα, Ἐ και χιλιάδες φορές θὰ προτιμοῦσαν νὰ πάθουν τὰ ἀνεπαρόδοντα παρὰ νὰ παραχωρήσουν ἕνα ὄβολόν εἰς κάποιον ποῦ ἔχει ἀνάγκη. Ἀλλὰ ὁ δίκαιος οὗτος (ὁ Ἰακώβ) δὲν ἐσκέπη κάτι τέτοιο, οὔτε ἐλογάριασε, ἀλλὰ και ἔταν ἐπρόκειτο νὰ ἀγοράσῃ ἕνα μικρὸν ἀγρὸν, ἀφοῦ βέβαιος ἑκατῶν ἀρνία ἠγόρασε τὸ τμήμα τοῦ ἀγροῦ τοῦ Ἐμῶρ τοῦ πατρὸς τοῦ Συχῆ.⁵ Καὶ πρόειξε τοῦ ἀνδρός τὴν εὐσεβείαν, και διὰ ποῖον σκοπὸν προσεπάθησε νὰ πάρῃ τὸν ἀγρὸν. «Καὶ ἔκτισε ἐκεῖ», λέγει, «θυσιαστήριον και προσμυχήθη εἰς τὸν Θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ» Τὸ τμήμα τοῦ ἀγροῦ, λοιπὸν, δὲν ἠγόρασε διὰ κανένα ἄλλον σκοπὸν.⁶ Ἀ παρὰ μόνον διὰ νὰ ἀναπέμῃ τὰς ἀχαριστίας του πρὸς τὸν κοινὸν Δεσπότην ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Αὐτὸν (τὸν Ἰακώβ) τὸν ἄνθρωπον ποῦ ἔβησε πρὸ τοῦ νόμου, ἔπρεπε δεῖν, ποῦ ζοῦν εἰς τὸν καιρὸν τῆς χάριτος, νὰ ἠλεῦνται και νὰ μὴ τρελλοῦνται τόσον πολὺ μὲ τὰ σχετικά πρὸς τὴν συλλογὴν χρημάτων ζητήματα. Διότι διὰ ποῖον σκοπὸν, πῆς μου, και διὰ τὸν εαυτὸν σου μαζεύεις τόσα φορτὰ ἀκαθῶν και δὲν ἀντιλαμβάνεσαι ὅτι και εἰς τὰ παιδιά σου ἀφήνεις ὄλκον και ἐκακίαν κακίας; Δὲν γνωρίζεις, ὅτι αὐτὸς περισσότερον φροντίζει διὰ τὸ παιδί σου ἀπὸ σέ, ἐνῶ οὐ μὲ τὴν περισσότερον φροντίζεις, ποῦ δεκτικὸς δι' αὐτὸ, προσπαθεῖς νὰ ἀρῆσῃς εἰς αὐτὸ ἀφορμὰς ποῦ μποροῦν νὰ ναυαγήσουν τὴν ψυχὴν του;

¶ Ἦ δὲν γνωρίζεις ὅτι ἡ νεότης και ὡς ἐκ τῆς φύσεώς της εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἐπιθυμὴ εἰς πτώσεις και ἔχει μεγάλην τὴν πρὸς τὴν κακίαν ροπήν; Ὅταν δὲ λάθῃ ἀκομή και περιουσίαν χρημάτων, τότε πολὺν περισσότερον κλίνει πρὸς τὸ κακόν. Ὅπως ἀκριδὸς λοιπὸν ἢ φωτιά, ποῦ τῆς ρίχνει κανεὶς εἰς ἕνα, ἀνάπτει μεγαλύτερον φλόγα, τοιούτοτρόπως και ἡ νεότης, ὡσὰν φωτιά ποῦ ἐδέχθη τὸ ὄλκον τῶν χρημάτων, ἀνάπτει τόσον πολὺ τὸ καμίνι τῶν παθῶν, ὥστε

4. Ἐνταῦθα πρόκειται διὰ τὴν δευτέραν γαστριαν τῆς πατρισταρῆς εὐλογίας ἐν Ἡλαικιστῆ. Περὶ τῆς πρώτης ἰδὲ 28, 11.

5. Ὁ ἀγρὸς οὗτος ἐκωρῆθη ἐρωδότερον ὑπὸ τοῦ Ἰακώβ εἰς τὸν Ἰσραὴλ (Γεν. 48, 21) και εἰς αὐτὸν ἐπέβη ὁ Ἰακώβ (48, 22). Εἰς τὸν ἀγρὸν ποῦτον εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ παρὰ τὴν ὁποῖαν ἔβη ὁ δακρυολογὸς τοῦ Ἰσραὴλ μετὰ τῆς Σαρραπίδος (Γεν. 48, 1).

νά δύναται νά κοίση ὀλόκληρον τήν ψυχὴν τοῦ νέου. Διότι τότε ὁ νέος αὐτός θά ἠμπορέσῃ νά φροντίσῃ διὰ τήν σωφροσύνην του καί νά ἀποφύγῃ τήν ἀσκολασίαν καί νά ἀρχίσῃ ἀγώνα ὑπέρ τῆς ἀρετῆς ἢ δι' οἰοδότησε ἄλλο πνευματικόν ζήτημα;

Ο Ἦ δὲν ἀκούεις τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, ὅτι «ἡ ἀγωνιώδης φροντίς τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ τὸ ἀπατηλὸν τοῦ πλοῦτου συμπιγνύου τὸν λογισμὸν καὶ ἔτσι ὁ ἄνθρωπος γίνεται ἄκαρπος».⁸ Πράγματα τὰ ὅποια ἠνόμασεν «ἀκόνθας».⁹ Διότι ὅταν εἶπες, ὅτι τὸ ἐν μέρος τοῦ σπόρου ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκόνθας, ἔπειτα ἐρμηνεύου εἰς τοὺς μαθητὰς ποῖοι εἶναι αἱ ἀκόνθαι; λέγει· «Ἡ ἀγωνιώδης φροντίς τοῦ κόσμου τούτου καὶ τὸ ἀπατηλὸν τοῦ πλοῦτου συμπιγνύου τὸν λογισμὸν καὶ γίνεται ἄκαρπος». Καὶ πολὺ σωστά παραμοίασε τὴν ἀγωνιώδη φροντίδα διὰ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου μὲ ἀγκάθια. Διότι ὅπως ἀκριβῶς τὰ ἀγκάθια Ἦ δὲν ἀφήνουν τὸν σπῆρον νὰ βλαστήσῃ, ἀλλὰ μὲ τὴν πυκνότητά τους συμπιγνύου ἄκείνο ποῦ ἔπασσε καὶ ἀρρίζωσεν, ἔτσι καὶ αἱ ἀγωνιώδεις φροντίδες διὰ τὰ βιωτικά, τὸν πνευματικὸν σπῆρον, ὅταν ριζοβολήσῃ εἰς τὴν ψυχὴν, δὲν ἀφήνουν νὰ φέρῃ καρπὸν, ἀλλὰ τὸν συγκαίουν καὶ τὸν συμπιγνύου, ὅπως ἀκριβῶς τὰ ἀγκάθια δὲν ἀφήνουν νὰ βλαστήσῃ ὁ πνευματικὸς σπῆρος. «Καὶ τὸ ἀπατηλὸν, λέγει, τοῦ πλοῦτου». Καλῶς τὴν ἠνόμασεν ἀπάτην τοῦ πλοῦτου διότι πράγματι περὶ ἀπάτης πράκεται. Διότι ποῖα ἢ ὠφέλεια τῶν τῶσαν ταλάντων καὶ τοῦ τῶσαν μεγάλου ποσοῦ τῶν χρημάτων; Ναι, θὰ εἶπῃ, τὸ νὰ προσπαθῆς νὰ ἀποκτήσῃς χρήματα οὐδὲν προξενεῖ μεγάλην εὐχαρίστησιν. Ποῖαν εὐχαρίστησιν; Καὶ διατί τὴν ἀνομάζω εὐχαρίστησιν; Εἰ αὐτὸ δὲν εἶναι ποῦ προξενεῖ τὰς χωρὶς τὴν ὄραν των λύπαις καὶ προστομιάς; νὰ γενῶνται πολλὰι ἀρδίαι; Καὶ δὲν λέγω ἀκριβῶς καὶ διὰ τὴν κόλασιν, ἢ ὅποια συνοδεύει αὐτά, ἀλλὰ μόνον ἀπλῶς διὰ τὸν παρόντα βίον, ὅτι οὔτε εὐχαρίστησιν ἠμπορεῖ νὰ προξενήσῃ τὸ πρᾶγμα ταῦτο, ἀλλὰ καθημερινὰς ταραχὰς καὶ δυσφορείας. Καὶ τῶσαν ταραχὴν δὲν δύναται τις νὰ ἴδῃ τὴν θάλασσαν, ὅταν σηκώνονται τὰ κύματα, ὅσον τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου ποῦ ἐδρικεῖται εἰς ταυτήν κατάστασιν καὶ πολλορκεῖται ἀπὸ τὰς ἀκρίβεις καὶ τὰ πάθη καὶ φέρεται μὲ ἀ-

8. Ματθ. 13, 22.
9. Ματθ. 13, 22.

πέχθειαν καὶ πρὸς τοὺς συγγενεῖς του καὶ πρὸς τοὺς ξένους. Καὶ ἐὰν κάποτε ἀφαιρέσῃ κανεὶς μικρὸν τι μέρος (διότι πολλὰ μποροῦν νὰ συμβοῦν, καὶ πολλοὶ οἱ κατακακοῦντες τὴν εὐκαιρίαν, καὶ ὑπάρχουσι πονηροὶ τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν κυρίων εὐλαβεῖαι ἐνεργεῖαι), τότε ἀκριβῶς θὰ εὐρησῇ, ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ νομίζουσι ὅτι εἶναι ἀτυχετοὶ ἢ ἄνθρωποι αὐτοὶ, οἱ ὅποιοι ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ τῶν ὅλα προσπαθοῦν νὰ κάμωσι, καὶ πρὸς ἐλάθην τῆς ψυχῆς των ἐπιθυμοῦν νὰ συλλέγωσι ὅπως ὀρθοῦντε αὐτά, θελαβή, τὰ χρήματα;

Ἄλλὰ, ἐὰν σὰς φαίνεται καλὸν, ἄς τοὺς ἀφήσωμεν αὐτοὺς καὶ ἄς γυρίσωμεν καὶ πάλιν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ δικαίου Ἰακώβ διὰ νὰ ἴδωμεν τὴν συνέχειαν τῶν ὁμοιοτήτων. «Καὶ ἔκτισεν ἐκεῖ, λέγει, «θεμισαστήριον εἰς τὸ τρίτην τοῦ ἀγροῦ καὶ προσσηκῆθῃ πρὸς τὸν θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ» καὶ ἐσκέψθη νὰ κατοικήσῃ πλέον εἰς τὴν πόλιν τῶν Σικιμίων. Ἄλλὰ πρόσεξε, πάλιν, πῶς ὁ δικαῖος καὶ ἐκεῖ φανερώσει τὴν γνωστὴν του καλωσύνην. Β Διότι τί λέγει; Ἐβῆλθεν ἐκ τοῦ πατρικοῦ οἴκου ἡ Δείνα, ἡ θυγάτηρ τῆς Λείας, διὰ νὰ ἴδῃ καὶ νὰ γνωρίσῃ τὰς γυναῖκας τῶν κατοικῶν τῆς χώρας. Καὶ εἶδεν αὐτὴν ὁ Συχὲμ¹⁰ ὁ υἱὸς τοῦ Ἐμώρ καὶ ἐκοιμήθη μετ' ἧς καὶ κατέκτησε, λέγει, τὴν παρθένον καὶ ὠμίλησε πρὸς αὐτὴν κατὰ τὴν καρδίαν τῆς. Ἐἶδες τί κακὸν πρᾶγμα εἶναι ἡ νεότης, ὅταν δὲν ἔχη σὺν ἁλιθάρη τὴν εὐσεβῆ ἀκρίβειαν; Διότι εἶδε τὴν κόρην καὶ μὲ τὸ νὰ τὴν ἴδῃ ἐφούντωσε ἀπὸ ἐρωτα καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν μετέβαλε εἰς πρᾶξιν. Καὶ ὠμίλησε πρὸς αὐτὴν κατὰ τὴν καρδίαν τῆς παρθένου. Τί σημαίνει, κατὰ τὴν καρδίαν τῆς παρθένου; Ἐπειδὴ ἦτο νεὰ ἡ κόρη,¹¹ ἐκεῖνα, λέγει, τῆς εἶπε, τὰ ὅποια ἦσαν ἰκανὰ νὰ τὴν παρασύρουσι νὰ τὴν καταστήσῃ. Ο Καὶ λέγει ὁ Συχὲμ πρὸς τὸν πατέρα του· «Ἐβρόντισε νὰ λάβω τὴν κόρην ταύτην ὡς οὐζυγόν μου».¹² Ἦκουσε δὲ καὶ ὁ Ἰακώβ τὸ γεγονός, καὶ κατ' ἀρχὴν ἐδέχθη αὐτὸ μὲ πραότητα, περιμένων νὰ ἔλθουσι τὰ ἀδελφία

8. Ἀπὸ τῶν οὐν εὐαν δὲκαθεν ἢ πάλιν τὰ ὄνομα Συχὲμ, ὅπως συνέθετο γ'·
ναται μὲ πρὸς οἰκὸς τῶν ἀγγέλων.
9. Πρῶτ. ἱαν. 34, 1-8.
10. Ἄσκη ἴστο ἡλιτίας 14-15 ἀπὸν.
11. ἱαν. 34, 1.

της. Διότι ἦσαν εἰς τὰ ποίμνιά των. «Καὶ δὲν εἶπε τίποτε ὁ Ἰακώβ, μέχρις ὅτου ἔλθουν τὰ παιδιά του».¹² Ἐνῶ δὲ ἤλθεν ὁ Ἐμῶρ πρὸς τὸν Ἰακώβ, ἐπάστραψαν καὶ οἱ ἀδελφοὶ τῆς Δείνας. Καὶ ὅταν ἤκουσαν τὸ τί ἐπαθεν ἡ ἀδελφή των ἐπληρώθησαν. Τί δὲ σημαίνει ἐπληρώθησαν; Ἐλυπήθησαν, δὲν τοὺς ἐφάνη ἀνεκτὸν, ἀλλὰ πολὺ φοβερὸν καὶ ἐγίνεν εἰς αὐτοὺς ἀντικείμενον λύτης. «Διότι», λέγει, «τοὺς ἐφάνη πολὺ ὀδυνηρὸν, ἵδιον προσέβαλε τοὺς Ἰσραηλίτας ὁ Συχεὶ κοιμηθεὶς μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰακώβ».¹³ Βλέπει τὴν αἰφροσύνην τῶν παιδιῶν; Ἐθεώρησαν τὸ γεγονός ὡς μεγάλην προσβολήν. Εἶδες πῶς ὁ δίκαιος ἀνέβριθεν τὰ παιδιά του μετ' Ἰσραὴλ τὴν ἀρετήν; Πῶς δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Ἐμῶρ μὲ τὸ νὰ πραγματοποιήσῃ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐπεθύμησε, γίνεται ἀφορμὴ καταστροφῆς καὶ εἰς τὸν πατέρα του καὶ εἰς ἄλλην τὴν πόλιν; Ἄλλ' ἄς ἀκούσωμεν πρῶτον, τί εἶπε ὁ Ἐμῶρ πρὸς αὐτοὺς καὶ μετὰ ταῦτα θὰ γνωρίσετε τὴν πανουργίαν τῶν ἀδελφῶν τῆς Δείνας καὶ πῶς ἐσπευσαν νὰ ἐδικριθῶν ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἐγίναν εἰς τὴν ἀδελφήν των. «Καὶ ὠμίλησαν ὁ Ἐμῶρ εἰς αὐτοὺς καὶ εἶπεν Ἐ Ὁ υἱὸς μου ὁ Συχεὶ προσκολληθῆ μετ' ἄλλην τὴν θυγατέρα εἰς τὴν θυγατέρα σου».¹⁴ Πρόσεξε πῶς προαναγγέλλει τὴν καταστροφήν πῶ ἐπρόκειτο νὰ τὸν εὖρη. «Προσκολληθῆ» λέγει, «μετ' ἄλλην τὴν θυγατέρα σου, ἀντὶ νὰ εἴπῃ τὴν ψυχὴν σου ἄλλῃ ἄδωκε χάριν τῆς θυγατρὸς σου. Ἐκεῖνος μὲν ἐφονέραν τὴν ἐπιθυμίαν σου διὰ τὴν κόρην μετ' ἄλλῃν δὲ θὰ ἠμείψαν» ἔτι τοῦτο θὰ ἐγίνετο ἀφορμὴ τοῦ θανάτου καὶ αὐτοῦ καὶ ἄλλων τῶν συμπατριωτῶν του. Ἀφοῦ λοιπὸν, λέγει, τόσον ἐπιθυμῆ τὴν κόρην «Δώσατε ταύτην εἰς αὐτὸν ὡς σύζυγον καὶ ἄς γίνουσι ἀμοιβαῖοι γάμοι μεταξύ μας. Τὰς θυγατέρας σου δώσατε εἰς ἡμᾶς ὡς σύζυγους καὶ τὰς θυγατέρας μας λάβετε διὰ τοὺς υἱούς σου καὶ νὰ κατοικήτε μετ' ἡμᾶς. Νὰ ἡ χώρα εἶναι εὐρύχωρος μπροστά σου. Κατοικήτε εἰς αὐτὴν καὶ περιφύρατε ἐλευθέρως ὅπου θέλετε καὶ ἀποκτήσατε ἰδιοκτησίας εἰς αὐτήν».¹⁵ Κιτταξὲ πᾶσιν φιλοφροσύνῃν δεκκυῖαι πρὸς τοὺς ξένους ὁ πατήρ ⁵²³ Ἄ Ἐνεκα τῆς ἀγάπης σου πρὸς τὸ παι-

12. Γεν. 34, 5. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο γράσσεται ὁ χαρακτηριστὸς τοῦ Ἰακώβ, ὅτι, διδάχθεὶς ἀπὸ τοῦ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ἦτο σωτὴρ καὶ ἐπιφύλακτος.

13. Γεν. 34, 7.

14. Γεν. 34, 8.

15. Γεν. 35, 8-10.

δί του καὶ πῶς ἐπιθυμῆ νὰ τοὺς προσελκύσῃ ἔδωκε εἰς αὐτοὺς τὴν ἐξουσίαν ἅλης τῆς χώρας. Καὶ αὐτὰ μὲν λέγει ὁ πατήρ ὁ δὲ υἱὸς ἀπέβη τὴν φροντίδα τοῦ πατρὸς του δι' αὐτὸν καὶ ἐτι ἦτο ἔτοιμος τὰ πάντα νὰ πράξῃ ὡστε νὰ πραγματοποιηθῇ αὐτὸ τὸ ὅποιον ἐπεθύμη, λέγει καὶ ἐκ μέρους του πρὸς τὸν Ἰακώβ καὶ τοὺς ἀδελφούς τῆς κόρης: «Ἄς γίνῃ θεοτῆ ἡ αἰτησίς μας καὶ ὅτι, μᾶς ἐζητήσατε θὰ σᾶς τὸ δώσωμεν. Αὐξήσατε πολὺ τὴν προίκον καὶ θὰ σᾶς δώσω ὅτι, μοῦ εἶπετε, ἄρκει νὰ μοῦ δώσατε τὴν κόρην αὐτὴν ὡς σύζυγον».¹⁶ Εἶδες ὅτι καὶ ὁ πατήρ θερμὰ παρακαλεῖ Ἐ Ἐνεκα τῆς ἀγάπης σου διὰ τὸ παιδί του καὶ ὁ υἱὸς ἐτι τὰ πάντα ὑπόσχεται προκειμένου νὰ ἐπιτύχῃ τὸν γάμον μετ' ἄλλῃν;

Διότι αὐτὸ τὸ καταστρεπτικὸν πάθος πεῖθει ἐκεῖνον τοῦ ἐκυριεύει ἀπὸ αὐτῶν τὰ πάντα νὰ κἀμῃ, μέχρις ὅτου τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ἔδου. Καὶ παρατήρησε ὅτι, ὁ μὲν γέρον Ἰακώβ ἀκούων τὰς προτάσεις ταύτας σιωπῶ καὶ ἀκολουθῶν τὴν συνήθη του καλωσύνην, δὲν λέγει τίποτε, ἀλλὰ μετ' ἀσθένειαν ὑποφέρει τὸ πάθος τῆς θυγατρὸς του. «Οἱ δὲ υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ ἀπεκρίθησαν», λέγει ἡ Γραφή, «πρὸς τὸν Συχεὶ καὶ τὸν Ἐμῶρ τὸν πατέρα του μετ' ἄλλῃν τῶν θυγατέρων σου, ὅτι, ὡς ἀκριβῶς ὅταν πᾶσιν φωνῆ καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι κατοκοῦν πλησίον κινδυνεύουσι, διότι ἡ φωτιὰ τὰ πάντα κατατρώγει, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ ἀκολασία τοῦ νόου οὐκ ἴσως τὸν πατέρα ἀλλὰ καὶ τοὺς υἱούς καὶ τοὺς κατὰ τὸν νόον τῆς πόλεως κατέστρεψε. Τί εἶπον λοιπὸν τὰ παιδιά τοῦ Ἰακώβ; Ἀπεκρίθησαν μετ' ἄλλῃν πρὸς αὐτοὺς. Εἶπαι ἔβην νὰ μᾶςτε πῶς ὑπερβολικὰ ἐπόμενον διὰ τὴν ἀδελφήν των. «Διότι εἶπαν», λέγει, «ὁ Συχεὶ καὶ ὁ Λευὶ, οἱ ἀδελφοὶ τῆς Δείνας καὶ υἱοὶ τῆς Λείας; Δὲν θὰ ἠμπορώμεν νὰ κάμωμε τὸ πρᾶγμα τοῦτο, νὰ δώσωμεν δηλαδὴ τὴν ἀδελφήν μας εἰς ἀνδρῶτον ὁ ὅποιος εἶναι ἀπερίτμητος. Ἰ Ἐάν λοιπὸν περιτμήθῃ θὰ σᾶς δώσωμεν τὰς θυγατέρας μας καὶ θὰ πάρωμεν ἀπὸ τὰς θυγατέρας σου

16. Ἡρόδοτος διὰ τὸ ποῦν, τὸ ὅποιον ἐπῆρσε νὰ κληρῶν ὁ γαμὸς εἰς τὸν πατέρα τῆς κόρης, κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης.

17. Γεν. 34, 11-13.

18. Γεν. 34, 18.

καὶ ἔτσι θὰ γίνωμεν μία φυλή.¹⁹ Καὶ ἡ μὲν πρότασις, τὴν ὁποῖαν ἔκαμον, ἦτο εὐλογος καὶ συνεπής· ἀλλὰ ὅπως λέγει ἡ Γραφή, μὲ δόλον τὰ εἶπαν αὐτά. Καὶ ἐν δὲν θέλετε», λέγει, «νὰ κάμετε τοῦτο, ἀφοῦ πάρωμεν τὴν κώρην μας, θὰ φύγωμεν».²⁰ Αὐτὰ μὲν εἶπαν οἱ περὶ τὸν Συμεὼν καὶ τὸν Λευὶ σκεπτόμενοι νὰ φονεύσουν ἄλλους. Ἐκείνοι δὲ ἀποβλέποντες πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπρότειναν καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ πάρουν τὴν κώρην συνεφώνησαν πρὸς τὰ λεχθέντα καὶ τοὺς ἤρεσαν αἱ προτάσεις. «Διότι τοὺς ἤρεσεν», λέγει, «ὁ φῶς αὐτῶν Ἐ καὶ δὲν ἀργήσεν ὁ νεαρὸς Συχὲμ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ συμφωνηθέντα, διότι ἠγάπα μὲ πάθος τὴν θυγατέρα τοῦ Ἰακώβ».²¹ Ὁλόκληρος, λέγει, σφοδρῶς ἐπεθυμοῦσε τὴν κώρην. «Καὶ ἀφοῦ ἦλθεν αὐτὸς καὶ ὁ πατὴρ του εἰς τὴν πόλιν τῆς πόλεως», λέγει, «κονιζήθησαν μὲ ἄλλους τοὺς κατοικοῦς τῆς πόλεως»²² καὶ τοὺς συνεβούλευσαν νὰ δεχθῶν νὰ περιτμηθῶν, σύμφωνα μὲ τὴν πρότασιν ἐκείνων καὶ νὰ δεχθῶν νὰ συγκατακίησιν μὲ αὐτοὺς. Καὶ ἔκαμον ἐκεῖνοι ἀμοιῶς ὅσα τοὺς πρότειναν ὁ Ἐμὴρ καὶ ὁ Συχὲμ καὶ ὅλοι μασὶ ἐδέχθησαν τὸ σημάδι τῆς περιτομῆς εἰς τὸ σῶμα των.²³ Ἄ Ὅταν ἐμαθῶν ὁμως αὐτὸ οἱ περὶ τὸν Συμεὼν καὶ τὸν Λευὶ, ἐδιόρθησαν νὰ πραγματοποιήσουν ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἶχαν σκεφθῆ· «Καὶ ἀφοῦ ἐπῆραν ὁ καθὲς τὴν μάχαιράν του εἰσῆλθον ἀσφαλῶς εἰς τὴν πόλιν».²⁴ Τί σημαίνει, «εἰς τὴν πόλιν ἀσφαλῶς»; Μολοντοὶ ἦσαν δύο ἀντιπαρετάθησαν πρὸς τὸσόν πολλοῦς· πολλὴν ὁμως ἀσφάλειαν τοὺς ἐπράξενε τὸ γεγονός ὅτι ὅλοι ἐκεῖνοι ἦσαν βαπτισμένοι ὡς τραυματίαι. Διὰ νὰ μᾶς τὸ κάμῃ τοῦτο σαφῶς ἡ Ἁγία Γραφή, λέγει· «Κατὰ τὴν τρίτην δὲ ἡμέραν, ὅταν οἱ περιτμηθέντες εὐρίσκοντο εἰς τὸν μεγάλον τῶν πόνων».²⁵ Αὐτὸ ἦτο πρὸς ἐπρόκειν εἰς αὐτοὺς τὴν ἀσφάλειαν καὶ συνετέλει, ὡστε οἱ δύο νὰ εἶναι ἰσχυρότεροι ἀπὸ τοὺς πολλοὺς. «Καὶ ἐφρόνουν», λέγει, «κάθε ἀρσενικόν».²⁶ Ἢ ἄντι νὰ εἰπῆ ἄλλους τοὺς ἄνδρας, οἱ ὅποιοι ἔνεκα τῆς περιτομῆς ἐξάπλωναν

19. Γεν. 34, 14-15.

20. Γεν. 34, 17.

21. Γεν. 34, 18-19.

22. Γεν. 34, 20.

23. Γεν. 34, 25.

24. Γεν. 34, 25. Ἡ τρίτη ἡμέρα τῆς περιτομῆς εἶναι ἡ πλῆον ὀνομαζομένη.

25. Γεν. 34, 25.

καὶ ἦσαν ἂν νὰ εἰπωμεν ἔτοιμοι πρὸς σφαγὴν καὶ μασὶ μὲ τοὺς ἄλλους ἔσφαξαν καὶ τὸν νέον, ὁ ὁποῖος προσέβαλε τὴν ἀδελφὴν των.²⁷ Καὶ δὲν τοὺς ἤρκεσε αὐτὴ ἡ τιμωρία, ἀλλὰ καὶ τὰ πρόβατα αὐτῶν, λέγει ἡ Γραφή, καὶ ὅλα τὰ ζῶα καὶ ἄλλους τοὺς μὴ φονευθέντας, ἀφοῦ ἐπῆραν ὡς αἰχμαλώτους, τοιαυτοτρόπως ἐπανῆλθον, ἀφοῦ κατέστρεψον ὀλοκλήρωτα τὴν πόλιν.²⁸ Εἶδες, ἀγαπητὴ ἀκουσά, πόσον κακὸν ἐπρόξενον τοῦ ἐνὸς νέου ἡ θρασύτης; Εἶδες ποῖαν καταστροφὴν ἐπέφερεν εἰς ἄλλους τοὺς κατοικοῦντας εἰς τὴν πόλιν; Ἀφοῦ ἐμάθαμεν λοιπὸν αὐτὰ ὡς προσπαθοῦμεν νὰ ἀνακόπτομεν πρὸς ὁμῶς τῶν παιδιῶν μας καὶ νὰ θύζωμεν εἰς αὐτὰ χαλινῶν, Ἐ αὐτὸ πρὸς δημιουργεῖ ὁ φόβος καὶ αἱ νοουθεσίαι. Καὶ ὡς φροντίζομεν διὰ τὴν σωφροσύνη των καὶ δια ὡς κάρωμεν καὶ ὡς μεταχειρίζομεθα, ὡστε ἡ νεαρὰ ἡλικία νὰ ἠμπορήσῃ νὰ ἀποφύγῃ τὰς ἀπρεπεῖς ἐπιθυμίας. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ κοινὸς ἡμῶν Δεσπότης, βλέπων τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἐνομοθέτησε τὸν γάμον, ὡστε νὰ μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὴν παρόνομον οὐδένησιν. Ἄς μὴ παραμελῶμεν, λοιπὸν, τοὺς νέους, ἀλλὰ βλέποντες τὸ κομίνι πρὸς τοὺς καίει, προτοῦ κυλισθῶν εἰς τὴν ἀνηθικότητα, ὡς προσπαθοῦμεν νὰ τοὺς συνδέωμεν διὰ τοῦ δεσμοῦ τοῦ γάμου, Ἢ διὰ νὰ διατηρήτῃ εἰς αὐτοὺς ἡ κατάστασις τῆς σωφροσύνης καὶ νὰ μὴ λαμβάνουν κομμίον βλάβην ἀπὸ τὴν ἀκολασίαν, ὡστε νὰ ἔχουν ἀρκετὴν ἀνακούφισιν καὶ νὰ ἠμποροῦν τὰ σκιρτήματα τῆς σαρκὸς νὰ καταστῆλασαν καὶ νὰ γλυτώσουν τὴν αἰωνίαν κόλασιν.

Ἄλλὰ ὡς ἴδωμεν ποῖαν διόρθωσιν ἐπρόξενησαν εἰς τὸν γέροντα αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἔκαμον τὰ παιδιὰ του· «Διότι εἶπεν ὁ Ἰακώβ», λέγει ἡ Γραφή, «Συμεὼν καὶ Λευὶ, μὲ καταστήσατε μιστὸν μὲ αὐτὰ πρὸς ἐκμάτα, ὡστε νὰ θεωροῦμαι κακὸς εἰς ἄλλους τοὺς κατοικοῦς τῆς χώρας».²⁹ Πρὸς ποῖον σκοπὸν, λέγει μὲ καταστήσατε τὸσόν ἀποκομιστῶν; Διότι ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα διαπράχθησαν ἀπὸ αὐτὰς θὰ μᾶς προξενήσουν μέγιστον μίσος ἐκ μέρους ἄλλων τῶν

27. Πρβλ. Γεν. 34, 26.

28. Πρβλ. Γεν. 34, 26-29.

29. Γεν. 34, 20. Ὁ Ἰακώβ ἐπιπλήττει τοὺς νέους του δι' ἑτα ἔσφαξαν καὶ ἐκ λόγων συνεκρίθησαν, ἀλλὰ καὶ ἐκ πολιτικῶν ἐπολογιστῶν καὶ διανοητικῶν φόβων ἀνεκρίθησαν· ἐκ μέρους τῶν ἐγγυητῶν. Τὸ σῶμα του ἔχει δύο ὄψεις, καλὴν καὶ κακὴν. Καλὴ εἶναι ἡ τιμωρὴ τοῦ διαβόλου, κακὴ δὲ ἡ ἀπάτη τοῦ ἀδελφῶν.

κατοικούντων την χώραν. Ἐπειτα φανερώνει τὴν βελίαν τοῦ τὸν ἔπιασε καὶ λέγει «Ἐγὼ εἶμαι ἀριθμητικῶς πολὺ κατώτερος αὐτῶν ἢ καὶ ἐν συγκλητικῶν καὶ ἐπιτεθῶν ἐναντίον μας θὰ μᾶς κατασφύου. Ἔτσι θὰ κατασφύω ἐγὼ καὶ ὅλο τὸ σπίτι μου»²⁹ Σὺν δὲ τοὺς ἔλεγε· «Δὲν γνωρίζετε ὅτι ἐπειδὴ εἴμεθα ὀλίγοι θὰ πάθωμε καὶ ἡμεῖς τὰ ἴδια, ὅπως ἀκριβῶς καὶ σὺς θελήσατε νὰ φερόητε ἐναντίον αὐτῶν. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς ὁ Συχὲμ ἔγινε αἰτίας αὐτῆς τῆς καταστροφῆς εἰς τὸν πατέρα του καὶ εἰς δούλους τοὺς κατοικοῦς τῆς πόλεως, τοιοῦτοτρόπως καὶ σὺς εἰς ἐμέ. Διότι ἐξ αἰτίας σας θὰ εἶμαι μοιχὸς καὶ τίποτε δὲν ὑπάρχει πῶς θὰ ἐμποδίσῃ τὴν καταστροφὴν μου ἔνεκα τῆς τολμῆς σας. Αὐτοὶ δὲ εἶπαν· Ἔσπετε νὰ μεταχειρισθῶν ὡς πόρνην τὴν ἀδελφὴν μας;»³⁰ Παρατήρησε ὅτι ἀπὸ σωφροσύνης τὰ παιδιὰ ἔκομαν τὴν Ἐροδόν, ³¹ Ἄ διότι δικαιολογούμενοι λέγουσιν εἰς τὸν πατέρα των· Μᾶς ἐντρόπισαν ἢ ὅπως θὰ ἠμπαρούσαμε νὰ εἰπώμεν, μετεχειρίσθησαν τὴν ἀδελφὴν μας ὡς πόρνην, διὰ τοῦτο ἐξηναγκάσθημεν νὰ πράξωμεν τοῦτο, διὰ νὰ διδάσκωνται καὶ οἱ μεταγενέστεροι νὰ μὴ τολμοῦν νὰ πράττουν τὰ παρόμοια.

Ἄλλὰ πρόσεξε, λοιπόν, ἐδῶ τὴν ἀνέκφραστον τοῦ Θεοῦ προστασίαν τὴν ἀναφερομένην εἰς τὸν δίκαιον. Διότι ὅταν εἶδε αὐτὸν νὰ φοβῆται νὰ κατοικήσῃ ἐδῶ, δι' ἧσα ἔγιναν ἀπὸ τὰ παιδιὰ του, «εἶπε», λέγει ἡ Γραφή, «ὁ Θεός· Σῆκω καὶ πήγαμε εἰς τὸν τόπον Βαιθὴλ καὶ μένε ἐκεῖ»³² Ἐπειδὴ ἐφοδότηκες τοὺς κατοικοῦντας ἐδῶ, ἀναχώρησας, εἶπεν ὁ Θεός, ἀπὸ ἐδῶ, καὶ κατοίκησε εἰς τὴν Βαιθὴλ. «Καὶ κτίσε ἐκεῖ θυσιαστήριον ἢ εἰς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος σοῦ ἐνεφανίσθη ἐκεῖ, ὅταν ἐξουγες ἀπὸ τὸν ἀδελφόν σου Ἰσοῦ διὰ τὴν Χορράν»³³ «Καὶ εἶπεν ὁ Ἰακώβ εἰς τὰ μέλη τῆς οἰκονείας του καὶ εἰς δούλους αὐτοῦ οἱ ὅποιοι εὐρίσκοντο μαζὶ του. Ἀπομακρύνετε τὰ ἀγάλματα τῶν ἔσρων θεῶν ποῦ ἔχετε μαζὶ σας, πλυθῆτε εἰς τὸ ὄσμα καὶ ἀλλάξατε τὰ ἐνδύματά σας. Καὶ κατόπιν ἀφοῦ σηκώσωμεν ἄς μεταβῶμεν εἰς τὴν Βαιθὴλ ἐκεῖ ἄς κατασκευάσωμεν θυσιαστήριον χάριν τοῦ Θεοῦ ὁ ὁποῖος ἦκουσε τὴν προσευχὴν μου καὶ ἦτο μαζὶ μου κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς θλι-

29. Γεν. 34, 30.

30. Γεν. 34, 31.

31. Γεν. 35, 1.

32. Γεν. 35, 1.

ψεύς μου, μὲ δέωσσε καὶ μὲ διεφύλαξε εἰς τὸ ταξίδιον μου»³⁴

Κύτταξε, πάλιν, τὴν ὑπακοὴν τοῦ δικαίου καὶ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην. Ὅταν ἦκουσε, «Ἀνέδα εἰς τὴν Βαιθὴλ καὶ κατασκευάσαθ θυσιαστήριον» ἀφοῦ ἐκάλεσε δούλους τοὺς Ἰσραὴλ τοῦ εἶπεν· «Ἀπομακρύνετε τοὺς θεοὺς». Ποίους, δύναται τις νὰ νομομάχῃ θεοῦ; Διότι πούθεν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἴσῃς αὐτὸν νὰ ἔχη εἰδωλολατρικῶς θεοῦ. Διότι ἀπὸ τὴν ἀρχὴν καὶ ἐκ θείας χάριτος, ὁ δίκαιος ἦταν φιλόθεος. Ὁ Ἰακώβ ἦταν φιλόθεος. Ὁ δὲ δίκαιος τοὺς θεοὺς τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὸν Λάβον, τοὺς ὁποίους ἡ Ραχὴλ εἶχεν ἀφοφύσει διὰ τοῦτο εἶπεν· ἐπειδὴ πρόκειται νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν ἀληθινὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος πάντοτε μὲ ἐπροστάτευσε ἀπομακρύνετε ἐν ὑπάρχειν εἰς σὰς μερικὰ εἰδῶλα. Καὶ πλυθῆτε καὶ ἀλλάξατε τὰ ἐνδύματά σας καὶ ἔτσι θὰ ἐκινήσωμεν διὰ τὴν πόλιν. Καὶ ἀφοῦ ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς καθορθῆτε ἔτσι νὰ συγκληρωθῆτε. Ὅχι μόνον μὲ τὴν λαμπρότητα τῶν ἐνδυμάτων νὰ βεῖξετε τὴν καθαρῶτητα σας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν εἰδῶλων, ἀφοῦ καθαρῶστε τὰς σκέψεις τοῦ νοῦ, ἔτσι καθαρῶμενοι ἄς ἀναβῶμεν εἰς τὴν Βαιθὴλ. «Καὶ ἔσκαψεν, λέγει ἡ Γραφή, «εἰς τὸν Ἰακώβ οἱ σκεῖαι τοῦ τὰ ἀγάλματα τῶν ἔσρων θεῶν, τὰ ὅποια εὐρίσκοντο εἰς τὴν κοιτῆσιν των καὶ τὰ σκουλαρίκια, τὰ ὅποια ἐκρέμοντο εἰς τὰ αὐτιά των»³⁵ Διότι Ἰσως καὶ αὐτὰ ἦσαν μερικὰ σύμβολα ἑστων τῶν εἰδῶλων, Ὁ δὲ διὰ τοῦτο καὶ αὐτὰ μαζὶ μὲ τοὺς εἰδωλολατρικῶς θεοὺς προσέφερον εἰς τὸν Ἰακώβ. «Καὶ κατέσχον αὐτὰ», λέγει ἡ Γραφή, «ὁ Ἰακώβ εἰς κάποιον πεδῖνον ἢ ὅποια εὐρίσκοντο εἰς τὴν Συχὲμ καὶ ἐξηφάνισεν αὐτὰ μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν γράφονται ταῦτα»³⁶ Κατέσχον, εἶπεν, αὐτὰ καὶ τὰ ἐξηφάνισε ὅστε καὶ αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι ἦσαν δούλοι τῆς πλάνης νὰ ἀποφύγουν τὴν πλάνην καὶ κανεὶς ἄλλος νὰ μὴ δεχθῇ τὴν βλάβην τὴν προερχομένην ἀπὸ αὐτὰ. Καὶ ἀφοῦ, ἔκομε ὅλα αὐτὰ ὁ δίκαιος, «Ἀνεχώρησεν», λέγει, ἀπὸ τὴν Συχὲμ³⁷ καὶ κατηπύθη πρὸς τὴν Βαιθὴλ. Ἐ Ἄλλὰ πρόσεξε πάλιν τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτὸν καὶ πῶς μᾶς διδάσκει ἡ

34. Γεν. 35, 9-8.

35. Γεν. 35, 1. τὰ γενεσιν καὶ εἰδωλολατρικῶς παρασκευαῖαι καὶ ἐξουγισμοὶ ὡς περὶ αὐτὰ εἰς τὴν Ἀνατολήν.

36. Γεν. 35, 4.

37. Γεν. 35, 5.

Γραφή δλο με σαφήνεια. Διότι όταν ἐξήραγο, λέγει, ὁ δίκαιος ἐκ τῆς Συχέμ «ἐπέπεσε φόβος Θεοῦ εἰς τοὺς κοιτοίκους τῶν πέρι τῆς Συχέμ πόλεων καὶ δὲν ἐτόλμησαν νὰ καταδιώξουν τοὺς Ἰσραηλίτας».⁸⁷ Ἐβλεψέ πόσον μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ καὶ πόσον φανερά ἡ βοήθεια αὐτοῦ; «διότι ἔπεσε φόβος Θεοῦ ἐπάνω εἰς αὐτοὺς καὶ δὲν ἐτόλμησαν νὰ καταδιώξουν τὸν Ἰακώβ καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀνθρώπους». Διότι, ἐπειδὴ αὐτὸ ἐφοβεῖτο ὁ δίκαιος διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγεν. ⁸⁷ Α «Ἐγὼ δὲ εἶμαι ἀριθμητικῶς πολὺ κατώτερος αὐτῶν καὶ θὰ καταστραφῶ». Διὰ τοῦτο, λέγει, «ὅτι ἐπέπεσε ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἰς αὐτοὺς καὶ δὲν ἐτόλμησαν νὰ τοὺς καταδιώξουν». Διότι όταν ἄκείνος βλεπὶ νὰ δώσῃ τὴν ἰσχὴν του βοηθῆσαι καὶ τοὺς ἀδυνατοὺς καθιστᾶ ἰσχυροτέρους καὶ τοὺς ὀλίγους πρὸ δυνατοῦ ἀπὸ τοὺς περισσοτέρους καὶ τίποτε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καθιστᾶ κάποιον πλεον εὐτυχῆ ἀπὸ τοῦ νὰ ἀπολαμβάνῃ τὴν ἐκ τοῦ Θεοῦ βοήθειαν. «Καὶ ἐφάσα», λέγει ἡ Γραφή, «ὁ Ἰακώβ εἰς τὴν Λουζά, ἡ ὅποια εὐρίσκεται εἰς τὴν γῆν Χαναάν — αὐτὴ εἶναι ἡ Βαβυλῶν — καὶ ὅλος ὁ λαὸς τοῦ εὐρίσκειτο μαζί του. Ὁ Ἰακώβ ἔκτισεν ἐκεῖ θυσιαστήριον καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκεῖνου Βαβυλῶν, διότι ἐκεῖ ἐφανερώθη εἰς αὐτὸν ὁ Θεός, ὅτε ἔβρυγεν ἀπὸ τὸν ὄδελοφόν του Ἠσαὺ καὶ μετέβαιεν εἰς Χαρράν».⁸⁸ Β «Ὅταν ἐφύσασε, λέγει ἡ Γραφή, εἰς τὴν Βαβυλῶν ἔκανε ἐκεῖνον, τὸ ὅποιον τοῦ εἶχε προστάξει ὁ Θεός καὶ ἀφοῦ ἔκτισε τὸ θυσιαστήριον ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκεῖνου Βαβυλῶν. Ἐπέθανε δὲν, λέγει ἡ Γραφή, ἡ Δεδυρία ἡ προφῶς τῆς Ρεδέκκας ἐκεῖ καὶ ἐνεταφιάσθη πρὸς χαμηλὰ ἀπὸ τὴν Βαβυλῶν κάτω ἀπὸ μίαν θειανιδίαν. Καὶ ὁ Ἰακώβ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τῆς θειανιδίᾶς ταύτης Βελωνιδία πένθουρα».⁸⁹ Ἐβλέπει πῶς πάντοτε ἀπὸ τὰ διάφορα σημειώματα ἔβλεπε τὰς ὀνομασίας εἰς τοὺς τόπους, ὥστε συνεχῶς νὰ ἐνομιμῆται αὐτά. Καὶ πῶς δυνατὰ τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ προφῶς τῆς Ρεδέκκας εὐρίσκειτο μαζί με τὸν Ἰακώβ, όταν τώρα μόλις ἦλθεν ἀπὸ τὴν Μεσοποταμίαν, καὶ πρὶν ἀκόμη νὰ συναντήσῃ τὸν πατέρα του; Ἡ μῆτις αὐτὸ δύναμθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι όταν ὁ Ἰακώβ ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὸν Λάβαν ἐπεθύμησεν C νὰ ἔλθῃ μαζί του ὥστε ὡστὲρα ἀπὸ τὸσον πολλὸν καρὸν νὰ ἴδῃ τὴν Ρεδέκκαν καὶ πρὶν πραγματοποιη-

87. Γεν. 35, 5.
88. Γεν. 34, 30.
89. Γεν. 35, 6-7.
40. Γεν. 35, 8.

θῆ ἡ συνάντησις αὐτῆ ἐκεῖ εἰς τὴν Βαβυλῶν ἀπέθανε. Ἄλλ' ἐὰν θέλετε καὶ ἡμεῖς ἐδῶ ἄς σταματήσωμεν τὸν λόγον ἀρκοῦμενοι εἰς δύο ἀνωτέρω ἐλέγχθωμεν, δι' ἃ ἐκεῖνο δὲ θὰ παρακαλέσω τὴν ἀγάπην σας, ὥστε καὶ σεῖς πολλοὶ διὰ τὴν ἀρετὴν νὰ φρονιζέτε. Διότι ἀπὸ ἐδῶ ἡμποροῦμεν νὰ εἴπωμεν γεννῶνται δλο τὰ κακά. Ἡ συνήθεια, δηλαδὴ, τῆς κακίας, καθὼς ὁ καιρὸς παρῶν, τόσο μεγάλην θλάσθην προσενᾷ, ὥστε τοῦ λοιποῦ καμμίαν συμβουλή νὰ μὴ ἡμπορῇ νὰ ὠφελήσῃ D ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι ἔστω καὶ μίαν φοράν ὑπὸ τῆς κακίας κατελήφθησαν καὶ οἱ ὅποιοι, ὅπως οἱ σαρμάωτοι, ὀδηγοῦνται ὅπου ὁ διάβολος τοὺς διατάσσει. Διότι ἐκεῖνος εἶναι τοῦ διατάσσει καὶ δίδει τὰ καταστρεπτικὰ ἐκεῖνα προστάγματα, τὰ ὅποια μὲ εὐχαρίστησαν ἐκπληροῦν οἱ νεοὶ τοῦ θλέπουν μόνον τὴν γλυκύτητα τοῦ παρόντος καὶ δὲν σκέπτονται τὴν λύπην τοῦ ἐπιτακολουθεῖ. Διὰ τοῦτο σᾶς παρακαλῶ νὰ βοηθῶμεν τὰ παιδιὰ μας, διὰ νὰ μὴ ἔχωμεν τὴν εὐθύνην δι' ἐκεῖνα τὰ ὅποια αὐτὰ πράττουν. Ἡ δὲν γνωρίζετε τί ἔπαθεν ὁ γέρον Ἥλι, ὁ ὅποιος δὲν διώρθωνεν ὅπως ἔπρεπε τὰ ἑλαττώματα τῶν παιδιῶν του; Διότι όταν ὑπάρχῃ κάποιο πάθος τοῦ ἔχει ἀνάγκην ἐγχειρήσεως E ἐὰν πρόκειται ὁ ἰατρὸς διὰ πλύσεως νὰ τὸ θεραπεύῃ γρήγορα τὸ καθιστᾶ ἀθεράπευτον, διότι δὲν φραμίζει τὴν πρόπουσαν θεραπείαν. Κατὰ τὸν ἴδιον λατῶν τρόπον καὶ ὁ πρεσβύτερος ἐκεῖνος ἀρελίαν νὰ τρωρήσῃ τὰ παιδιὰ του ἀντάξια πρὸς τὰ σφάλματά των, ἐπειδὴ μετεγείρισθαι πολλὴν ἐπισκεῖσαν καὶ ὁ ἴδιος ἐτιμωρήθη μαζί με τὰ παιδιὰ του. Ἀφοῦ λοιπὸν φοβηθῶμεν ἀπὸ αὐτὸ τὸ παράδειγμα καὶ ἡμεῖς οἱ ὅποιοι ἔχομεν πασιὰ, ἄς προνοήσωμεν διὰ τὴν ἀντροφήν αὐτῶν καὶ ἐν γένει ὁ καθ' ἑνὸς ἄς φρονιζῇ δι' αὐτοὺς μὲ τοὺς ὁποίους συγκατοικεῖ.⁹⁷ Α καὶ ἄς θεωρῇ κέρδος τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἀδελφοῦ του, ὥστε, ἀφοῦ ὁ καθένας διασώχῃ τὴν ἀρετὴν, νὰ ἡμπορέσῃ νὰ ἀποφύγῃ τὴν γνωρῶμην τῆς κακίας καὶ ἀφοῦ προτιμήσῃ τὴν εὐσέθειαν μεγάλην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ νὰ προσελκύσῃ τὴν βοήθειαν, τὴν ὅποιαν εἶθε νὰ ἐπιτύχωμεν ὅλοι, με τὴν χάριν καὶ τὴν φιλευσθεσίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μαζί με τὸν ὅποιον εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα συγχρόνως ἀνῆκει ἡ δόξα, τὸ κράτος καὶ ἡ τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

41. Ἠβρ. Α' Βασιλ. 4, 18.

ΟΜΙΛΙΑ ΕΣΗΚΟΣΤΗ

77 Β «ΚΑΙ ΕΚΤΙΣΕΝ ΕΚΕΙ ΘΥΣΙΑΣΤΗΡΙΟΝ ΚΑΙ ΗΚΑΑΒΕΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΕΚΡΙΝΟΙ ΒΑΙΘΗΛ, ΔΙΟΤΙ ΕΚΕΙ ΕΠΙΧΕ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΘΗ ΒΙΣ ΑΙΤΟΝ Ο ΘΕΟΣ. ΟΤΑΝ ΑΥΤΟΣ ΦΟΒΙΣΜΕΝΟΣ ΕΦΕΙΓΕΤΑΝ ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΤΟΥ ΗΣΑΪ.»¹

Ἐλάτε καὶ σήμερον, ἂν θέλετε, νὰ συνεχίσωμεν ἐκεῖνα ποῦ εἰπομεν προηγουμένως καὶ ἔτσι πάλιν ἀπὸ τὰ ὁπόλοιπα νὰ οἶς διδάξω. Διότι ἀκόμη καὶ σήμερον εἶναι ἰκανὴ νὰ μᾶς διδάξῃ ἡ ἱστορία τοῦ Ἰακώβ διὰ τὴν πολλὴν φροντίδα τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτὸν καὶ πῶς μὲ τὰς γνωστάς ὑποσχέσεις του πρὸς αὐτὸν πάλιν ἐνεδυνάμωσεν αὐτὸν ἀμοιβῶν τὴν εὐγνωμοσύνην του. C Ἄφου, δηλαδὴ, εἰς τὰ προηγούμενα μᾶς διηγήθη ὅτι σύμφωνα μὲ τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἐγκατέλειπε τὴν Συχέμ, δι' ἣσα ἔγιναν ἐκεῖ ἀπὸ τὰ παιδιὰ του, κατέφυγεν εἰς τὴν Λούζαν. «Καὶ ἔβησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκεῖνου Βαθὴλ, διότι ἐκεῖ εἶχε παρουσιάσθῃ ὁ Θεός, ὅταν αὐτὸς φοβισμένος ἐφευγεν ἀπὸ τὸν ἀδελφὸν του Ἡσαΐ». Ἄφου διέταξε λοιπὸν αὐτὸ εἰς τὸν δίκαιον καὶ τὸν ἀπῆλλαξεν ἀπὸ τὸν φόβον, ἀπὸ τὸν ὅποιον κατεῖχτο διὰ τὸν φόβον τῶν Συχημιτῶν, ἐπέβησεν, λέγει ἡ Γραφή, φόβον εἰς τοὺς κατοικοῦς τῶν πόλεων ἐκείνων, ὥστε νὰ μὴ τὸν καταδιώξουν.² Παρατήρησε τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ καὶ πόσῃ φροντίδᾳ μεταχειρίζεται διὰ τὸν Ἰακώβ. Συνεπάρθε, λέγει ἡ Γραφή, διὰ τοῦ φόβου τὰς ψυχὰς τῶν κατοικούντων τὰς πόλεις ἐκείνας Ὡς ὥστε νὰ μὴ τὸν καταδιώξουν. Διότι ἴσως ἦθελον, νὰ ἔλθουν εἰς δοῦθειαν τῶν Συχημιτῶν. Ἀλλ' ἐπεὶ ἡσά ἔγιναν συνήθησεν παρὰ τὴν γῆν τὸν Θεοῦ καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ Συμεὼν καὶ τοῦ Λευὶ ἀδικοῦμενοι τὴν ἀγνότητα τῆς ἀδελφῆς τῶν ἐκείνα ἐπράξαν ἄχι μόνον αὐτὸν καὶ τὰ παιδιά του ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς

1. Γεν. 35, 7.
2. Πρῶτ. Γεν. 35, 5.

ἐχθρούς των, ἐπέβησεν βελίαν καὶ τοὺς ἀπέτρεφεν ἀπὸ τὴν ἐναντίον τοῦ Ἰακώβ διόθεσιν. Εἶδατε, πόσον σπουδαῖον εἶναι νὰ ἔχη κανεὶς τὴν ἐξ ὕψους δοῦθειαν; Διότι ὅταν ὁ Θεὸς δικάσῃ εὐνοϊκᾶ πρὸς ἡμᾶς ὅλα τὰ λυπηρὰ γεγονότα ἀπομακρύνονται. Ὅπως δὲ εἰς τὸν δίκαιον ἔδωκε θάρρος, ἔτσι καὶ εἰς ἐκεῖνους προεκάλεσε φόβον.

Διότι, ἀφού εἶναι Κύριος τοῦ Συμεωντος, ὅλα τὰ ἀλλοῦ σύμφωνα πρὸς τὴν θέλησίν του καὶ ἀπαδεικνύει δι' ἄλλων τῶν πραγμάτων τὴν πολυμύχρονον αὐτοῦ σοφίαν.

Καὶ οὐδεὶς εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ἰσχυρότερος ποτὲ ἀπὸ ἐκεῖνον ὁ ὅποιος ἔχει τὴν βελίαν δοῦθειαν ὅπως ἀκριθῶς κανεὶς δὲν εἶναι περισσότερο ἀδύνατος ἀπὸ ἐκεῖνον, ὁ ὅποιος ἔχει στερηθῆ ἀπὸ αὐτὴν. Ἴσαυ λοιπὸν αὐτὸς ὁ δίκαιος ἂν καὶ εἶχεν ἄλιγους ἄνδρας μαζί του καὶ ἦτο ἀριθμητικῶς κατώτερος, ἐπειδὴ ἐφρουρεῖτο ἀπὸ τὴν δεξιᾶν χεῖρα τοῦ Θεοῦ καὶ θάρρος ἐλάμβανε καὶ τὴν κακίαν τῶν ἄλλων διάφυγεν. Ἐκεῖνοι, ὅμως ἂν καὶ ἦσαν περισσότεροι καὶ ἦσαν σύμφωνοι εἰς αὐτὸ τὸ θέμα.³ Ἀ ἐν τούτοις δὲν ἤμπορούσαν νὰ φέρουν εἰς πέρας κάτι ἀπ' αὐτὰ ποῦ εἶχαν σκεφθῆ. «Διότι, ὅπως λέγει ἡ Γραφή, ἐπέπεσεν ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἰς τὰς γῦρας ἀπὸ τὴν Συχέμ πόλεις.»⁴ Ἄφου, λοιπὸν ἀππλόγη ὁ δίκαιος καὶ ἀπὸ τὸν φόβον τῶν ἐντοπιῶν κατοίκων, πρόεξε πάλιν τὴν ὑπερβολικὴν φιλανθρωπίαν, τὴν ὅποιαν πρὸς αὐτὸν δευκνύει ὁ Θεός. «Διότι ἐφανερῶθη», λέγει ἡ Γραφή, «εἰς αὐτὸν ὁ Θεός ἐν ᾧ ἦτο ἀκόμη εἰς τὴν Λούζαν».⁵ Διὰ ποῖον πρᾶγμα τοποθετεῖται εἰς τὸ κείμενον τῆς Γραφῆς τὸ «ἀκόμη»; Ὅχι τυχαίως ἀλλὰ διὰ νὰ μᾶθῃς, ὅτι καὶ ἦθη εἰς τὸν τόπον αὐτὸν ἐφανερῶθη εἰς αὐτὸν προηγουμένως ἀπ' ὅπου ἀποφύγων τὸν ἀδελφὸν του ἐπρασέτο πρὸς τὴν Μεσοποταμίαν. Καὶ τώρα λοιπὸν λέγει ἡ Γραφή, Ὅπως ἀκριθῶς τότε ἐφανερῶθη εἰς αὐτὸν ἐν ᾧ ἐδόθηκε πρὸς τὴν Μεσοποταμίαν ἔτσι καὶ τώρα πάλιν ἐπανέρχεται εἰς τὸν ἴδιον τόπον φανερόντα ἔτσι καὶ ἐπιβεβαιώνει τὰς ὑποσχέσεις, τὰς ὁποίας καθὼς ἐπήγγισεν ἔδωκε πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός, προπαρασκευάζων τὸν δίκαιον νὰ ἔχη ἐμπιστοσύνην εἰς τὰ ὑπεσχημένα καὶ νὰ μὴ φοβηθῆ κατὰ τὸν χρόνον ποῦ θὰ μεσολαθῆσῃ ἐν τῷ μεταξῷ.

«Καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν εἰς αὐτὸν τὸ ὄνομα

3. Γεν. 35, 5.
4. Γεν. 35, 9.

σου δεν θα λέγεται πλέον 'Ιακώβ αλλά θα ονομασθής 'Ισραήλ'.⁵ Και μοιλονότι τοῦ εἶχε δώσει ἥδη αὐτὴν τὴν ὀνομασίαν, ὅταν διέβαιναν τὸν ποταμὸν 'Ισώκ, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ κάμῃ τὸν δίκαιον θεοαίτερον περὶ αὐτοῦ καὶ τώρα τὴν ἴδιαν εὐλογίαν τοῦ δίδει καὶ λέγει: «Τὸ ὄνομά σου δεν θὰ λέγεται πλέον 'Ιακώβ, ἀλλὰ θὰ ονομασθής 'Ισραήλ... Νὰ αὐξάνεσαι καὶ νὰ πληθύνεσαι. Ἐθνὴ καὶ ὀμάδες ἐθνῶν νὰ προέλθουν ἀπὸ σέ C καὶ βασίλεις θὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὴν ὀσφύ σου». ⁶ Πρόσεξε τὸ μέγεθος τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ. Ὅχι μόνον ἐξ ἀπόψεως πλήθους θὰ αὐξήσῃ αὐτὸν, λέγει, ἀλλὰ καὶ ἔνδοξοι θὰ γίνων οἱ ἀπόγονοί του, «Διότι βασίλεις θὰ προέλθουν ἀπὸ τὴν ὀσφύ σου. Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ προσευχήσει εἰς αὐτὸν τὴν λαμπρότητα τῶν ἀπογόνων του. «Καὶ τὴν χώραν», λέγει, «τὴν ὅποιον ἔχω δώσει εἰς τὸν Ἀβραάμ καὶ τὸν Ἰσαάκ, τὴν ἔχω δώσει καὶ εἰς σέ καὶ ἄρα ἀπὸ σέ θὰ δώσω τὴν γῆν ταύτην εἰς τοὺς ἀπογόνους σου». ⁷ Ἐπειδὴ δὲ ὅσα ἔγινον εἰς τὰ Σικκίμα ὑπὸ τοῦ Σιμεὼν καὶ τοῦ Λευὶ ἔλεγεν. «Εἰμαι ὀλιγάριθμος, ἐνὸς αὐτοῦ εἶναι πολυάριθμοι καὶ ἐν συγκεντρωθῶν καὶ ἐπιτεθῶν ἑνατίου μου θὰ μὲ κατακόψουν καὶ ἐστὶ θὰ καταστραφῶ ἐγὼ καὶ ὅλον μου τὸ σπῆτι». ⁸ καὶ δὲ ὅλων αὐτῶν ὀφείκου τὴν ὀλιγαριθμίαν καὶ τὴν μεγάλην δειλίαν ἀπὸ τὴν ὅποιαν κατεχέτο, διὰ τοῦτο ὁ φιλόανθρωπος Δεσπότης τώρα λέγει πρὸς αὐτόν: ἐπειδὴ εἶπες: Εἰμαι ὀλιγάριθμος, μάθε ὅτι καὶ θὰ αὐξήσῃς καὶ θὰ πολλαπλασιασθῶν οἱ ἀπόγονοί σου καὶ τῶσαν θὰ εἶναι ἔνδοξοι, ὥστε καὶ ὀμάδες ἐθνῶν καὶ βασίλεις θὰ προέλθουν ἐξ αὐτῶν. Καὶ ὅχι μόνον δεν θὰ καταστραφῆς, ἀλλὰ σὺ καὶ οἱ ἀπόγονοί σου ὅλην αὐτὴν τὴν γῆν θὰ κληρονομήσετε.

Καὶ αὐτὰς τὰς ὑποσχέσεις πρὸς τὸν 'Ιακώβ ἀφοῦ ἔκανε, «Ἀπῆλθεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅπου ὤμιλησε μὲ αὐτόν». ⁹ Κόπταξε πῶσον μεγάλη εἶναι ἡ συγκολλητικὸς εἰς τὰς λέξεις τῆς βίβας Γραφῆς. Ἐ «Ἀπῆλθεν», λέγει ἡ Γραφή, «ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν τόπον ἐκεῖνον». Ὅχι διὰ νὰ νομίσωμεν ὅτι εἰς κάποιον τόπον περικλείεται ἡ θεότης, ἀλλὰ διὰ νὰ δειχθῶμεν ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτὸ τὴν ἀνεκράστων φιλοανθρωπίαν Αὐτοῦ, ὅτι ἀπὸ συγκολλητικῶν

5. Γεν. 26, 10.
6. Γεν. 25, 10-11.
7. Γεν. 26, 12.
8. Γεν. 24, 30.
9. Γεν. 26, 18.

σιν πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν διαγίεται ὅλα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἢ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Διότι τὸ ἀνέδη καὶ κατέδη εἶναι ἀνάγειν νὰ λέγεται περὶ τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἶναι πρὸ πάντων ἀπόδειξις τῆς ἀνεκράστων Αὐτοῦ φιλοανθρωπίας τὸ ὅτι πρὸς ἱερεῖς μας διδασκαλίαν καταδέχεται νὰ χρησιμοποιοῖ τέτοιαι χονδρὰ λόγια. Διὰ τοῦτο χρησιμοποιοῖ ἀνθρωποπαθεῖς ἐκφράσεις ἐπειδὴ δεν θὰ ἦτο δυνατόν κατ' ἄλλον τρόπον τὰ ἀνθρώπινα αὐτὰ νὰ ἀνόξουν τὸ ὄφος τῶν λεγομένων, ¹⁰ Ἄ ἔ- ἂν ἐχρησιμοποιοῖ γλώσσαν ἀντασίαν πρὸς τὸν Δεσπότην. Αὐτὸ τὸ πράγμα καὶ ἡμεῖς ἔχοντες κατὰ νοῦν, ὅς μὴ μένωμεν εἰς τὴν ταπεινότητα τῶν λέξεων ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο ὅς θαυμάζωμεν τὴν ἀνεκράστων Αὐτοῦ ἀγαθότητα, ὅ- τι δεν παύει νὰ χρησιμοποιοῖ τὴν συγκολλητικῶν ἕνεκα τῆς ἀδυναμίας τῆς ἱδικῆς μας φύσεως.

Ἀλλὰ πρόσεξε πάλιν τὸν δίκαιον πῶς ἐπίδεικνυει τὴν εὐγνωμοσύνην του. «Διότι ἔστησεν», λέγει ἡ Γραφή, «ὁ 'Ιακώβ μίαν λίθινην στήλην εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ὅπου ὤμιλησε μὲ αὐτόν ὁ Θεός, προσέφερε δὲ θυσίαν οἴνου καὶ ἔχυσεν ἐπάνω εἰς αὐτὴν ἔλαιον διὰ νὰ τὴν καθιερώσῃ πρὸς τὸν Θεόν, ὠνόμασε δὲ τὸ μέρος ἐκεῖνο εἰς τὸ ὅποιον ὤμι- ἔησε πρὸς αὐτόν ὁ Θεὸς Βαιθὴλ». ¹¹ Ἐ Σκέψου, πῶς πάντοτε ὁ δίκαιος μὲ τὰς ὀνομασίας ποῦ δίδει εἰς τοὺς διαφόρους τόπους καθιστῆ ἀληθινότερον τὴν ὑπευθύνειαν τῶν γεγο- νότων, ὥστε καὶ εἰς τὰς ἐπιχειρηματικὰς γενεὰς νὰ γίνεται ἀλαφρότερον τὸ δράμα τὸ ὅποιον δίδω εἰς αὐτὸν τὸν τόπον εἶδε. «Ἀνεχώρησεν πάλιν», λέγει ἡ Γραφή, «ὁ 'Ιακώβ ἀπὸ τὴν Βαιθὴλ καὶ ἔστησεν τὴν σκηνὴν αὐτοῦ πέραν ἀπὸ τὸν πύργον Γαδέρ». ¹² Πρὸς τὰ ἑμπρός πάλιν ἀναχωρεῖ ὁ δι- κίκαιος διαζόμενος σὴν - σὴν νὰ φθάσῃ τὸν τόπον ὅπου κατακοῦσεν ὁ 'Ισαάκ. «Ἐπειτα», λέγει ἡ Γραφή, «ὅταν ἐ- πηλοίασεν εἰς τὴν τοποθεσίαν Ἐφραθὰ ἐγέννησεν ἡ Ρα- χὴλ καὶ ἐταλαιπωρήθη πολὺ κατὰ τὸν τοκετόν. Τὴν ὤ- ραν θὰ ποῦ ὑπέφερε σκληρὰ κατὰ τὸν τοκετόν τῆς εἶπεν ἡ ματ' ἔχε θάρρος διότι καὶ τὸ τέκνον σου αὐτὸ εἶναι υἱ- ὅς». ¹³ C Μὴ ἔχῃς ἀγωνίαν λέγει, διότι γενεὴς υἱόν. Διότι καὶ ἂν σὲ βασανίσουν οἱ πόνοι τοῦ τοκετοῦ, σέφου ὅμως ὅτι θὰ ὀποκτήσῃς υἱόν. Ὅτε δὲ πλέον ἡ Ραχὴλ ἐβου- ¹⁰ Γεν. 26, 14-15.
¹¹ Γεν. 28, 18.
¹² Γεν. 35, 16-17.

χορράγει, διότι απέβησαν εκ τού τοκετού έκλεισε τὸ ὄνομα τοῦ θρέφους «υἱὸς δδῶνης». Ὁ δὲ πατὴρ του τὸ ὠνόμασε Βενιαμίν.¹³ Ἐκείνη μὲν ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὄνομα συνέθη εἰς αὐτὴν ὠνόμασε τὸ παιδί, ὁ δὲ πατὴρ του τὸ ὠνόμασε Βενιαμίν. Καὶ μετὰ ἀπὸ τὸν τοκετὸν, λέγει ἡ Γραφή, «Ἀπέθανε δὲ ἡ Ραχὴλ καὶ ἐτάφη εἰς τὴν ὁδὸν Ἐφραθά· αὐτὴ εἶναι ἡ Βηθλέεμ. Καὶ ἔστησεν ὁ Ἰακώβ μίαν στήλην εἰς τὸν τόπον τῆς Ραχὴλ».¹⁴ Τὴν λύτην διὰ τὸν θάνατον τῆς Ραχὴλ ἐμετρίασε ὁ γεννηθεὶς υἱὸς καὶ προπαρσκεύασε τὸν δίκαιον νὰ ὑποφέρει μὲ ἡμερίαν τὸν χαμόν τῆς Ραχὴλ.

Τὸ γεγονός αὐτὸ πάλιν διεδέχθη ἡ βασίλισσα τοῦ Ρουβὴν. Ἰ «Διότι ἐπήγε», λέγει ἡ Γραφή, «ὁ Ρουβὴν καὶ ἐκοιμήθη μετὰ τὴν Βαλλὰν, ἡ ὅποια ἦτο παλλακὴς τοῦ πατρὸς τοῦ Ἰακώβ. Ἐπιληροφόρηθ ὁ Ἰακώβ τὸ ἁμάρτημα αὐτοῦ τοῦ παιδιοῦ του καὶ τοῦ ἐρώτη σπας ἦτο φυσικὸν πολὺ κακόν. Διότι ἦτο καὶ γεγονός πάρα πολὺ παράνομον».¹⁵ Διὰ τοῦτο μετὰ ἀπὸ αὐτὰ, ὅταν εἶδε τὸν νόμον ὁ Μωϋσῆς ἀπηγόρευεν υἱὸς καὶ πατέρας νὰ ἔγουν τὴν αὐτὴν σύζυγον. Διὰ νὰ μὴ προχωρήσῃ τὸ πρᾶγμα καὶ τὸ κάμουν συνήθειαν ὁ νομοθέτης τὸ παραλαμβάνει λέγων ὅτι ὁ ὑπεύθυνος διὰ τοιοῦτον τι εἶναι ἀξίος τιμωρίας.¹⁶ Ἀλλ' ὁμως ἔτσι καὶ τώρα ἡμεῖς ὑπέφερον ὁ Ἰακώβ τὴν προσβολὴν ὑπερνικώμενος ἀπὸ τὴν φυσικὴν ἀγάπην τοῦ εἶχε πρὸς τὰ παιδιὰ του. Μετὰ δὲ ἀπὸ αὐτὰ, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀπαθάνῃ, ἔ ἐπιπλήττει δημοσίᾳ τὸ παιδί του ἀναγράφων τὴν παρανομίαν του καταρώμενος αὐτὸ διὰ νὰ σωφρονίζωνται καὶ οἱ ἐπόμενοι.

Ἀπὸ τὸ σημεῖον λοιπὸν αὐτὸ, ἀπαριθμεῖ ὁ μακάριος Μωϋσῆς τὰ παιδιὰ τοῦ Ἰακώβ καὶ μᾶς διδάσκει μὲ ὅσα διηγείται τὴν ἀρετὴν τοῦ δικαίου. Διὰ νὰ μὴ νομίσῃς δέ, ὅτι χωρὶς λόγον αὐτὸς συνεδέχθη τὴν Ραχὴλ καὶ τὴν Λείαν καὶ τὰς δύο ὑπηρετρίδας, ἀπαβεκνύει.¹⁷ Ὁ δὲ ἐκυπηρέτει ἕνα σχέδιον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τοῦτο συνέθεσε νὰ συκεχθῇ αὐτάς, ὥστε νὰ γεννηθῶν ἐξ αὐτοῦ οἱ δώδεκα φυλαί. Διὰ τοῦτο λοιπὸν δὲν μνημονεύει ἡ Γραφή ὅτι ἀπέκτησε καὶ ἄλλο τέκνον, διὰ νὰ μᾶθῃς ὅτι δὲν ἔγινε τοῦ-

13. Γεν. 85, 18.
14. Γεν. 85, 19-20. Μέχρι σήμερον ἀσπληθήθ ὁ τόπος αὐτὸς «ἡς Ραχὴλ».
15. Γεν. 85, 31.
16. Δευτ. 18, 18.

το ἀνευ λόγου καὶ ἀνευ σημασίας. «Ἦσαν δέ, λέγει, οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ δώδεκα».¹⁷ Καὶ χωρίζει λοιπὸν τοὺς υἱοὺς τῆς Λείας καὶ τῆς Ραχὴλ καὶ μετὰ ἀπαριθμεῖ τοὺς υἱοὺς τῶν δύο ὑπηρετρίδων καὶ λέγει «Αὐτοὶ εἶναι οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ, οἱ ὅποιοι ἐγεννήθησαν εἰς αὐτὸν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν».¹⁸ Καὶ πράγματι ὁ Βενιαμίν τώρα ἐγεννήθη, ὅταν ἐβόσσε κοντὰ εἰς τὴν Βηθλέεμ. Διὰ τοῖον λοιπὸν λόγον ἔτσι λέγει ἡ Γραφή, «Οἱ ὅποιοι ἐγεννήθησαν εἰς αὐτὸν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν»: Β Ἰωας διότι προτοῦ νὰ φύγῃ ἀπὸ Φαί ἡ Ραχὴλ εἶχε συλλάβει αὐτὸν. «Καὶ ἦλθε», λέγει ἡ Γραφή, «ὁ Ἰακώβ πρὸς τὸν πατέρα του, τὸν Ἰσαὰκ».¹⁹ Νὰ σκεφθῆς πάλιν εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ, ὅτι δι' ὅλα ἤθελε νὰ πληροφορή τοὺς δικαίους ὁ φιλόανθρωπος Θεός. Διότι, ὅταν ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα του ὁ Ἰακώβ μετὰ ἀπὸ τόσον πολλὰ ἔτη καὶ πολὺ παρηγορήθησαν καὶ οἱ δύο καὶ τὸ παιδί ποῦ εἶδε τὸν πατέρα του καὶ ὁ πατὴρ ποῦ εἶδε τὴν περιουσίαν τοῦ παιδιοῦ του καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντων. «Τότε ἀπέθανεν», λέγει ἡ Γραφή, «ὁ Ἰσαὰκ γέρων καὶ πλήρης ἡμερῶν».²⁰ Διότι ἐὰν τότε, ποῦ ὁ Ἰακώβ ἐκλεψε τὴν εὐλογίαν, λέγει, εἶχαν ἀδυνατίσει τὰ μέγιστα του ὥστε κατέστη δυνατόν νὰ γίνῃ ἡ ἀπάτη, κατάλαβε πόσον εἶχε γεράσει τώρα μετὰ τὴν παρέλευσιν τόσον πολλῶν ἐτῶν. «Καὶ ἔθαψαν αὐτὸν», συνεχίζει, «ὁ Ἰωσὺ καὶ ὁ Ἰακώβ».²¹ Ὅταν δὲ ἀπέθανεν ὁ πατὴρ των, «Ἰωσὺ ἔλαβε τὰς γυναῖκας αὐτοῦ ὁ Ἰωσὺ καὶ ἔλαυς τοὺς υἱοὺς του καὶ ὅλα ὅσα ἀπέκτησε εἰς τὴν χώραν Χαναάν ἀνεχώρησεν. Διότι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπαρκέσῃ ἡ περιοχὴ ποῦ ἔμεναν λόγω τοῦ πλῆθους τῶν ὑπαρχόντων ζώων των. Καὶ κατέκησε λοιπὸν (ὁ Ἰωσὺ) εἰς τὸ ὄρος Σηεῖρα».²² Καὶ ἄφου διηγείται ἡ Ἁγία Γραφή ἄκεινος ποῦ ἐγέννησε καὶ τὰ ἔθνη ποῦ προήλθαν ἀπὸ αὐτοῦ λέγει.²³ «Ὁ δὲ Ἰακώβ ἐμενε ὡς ἕνος εἰς τὴν χώραν εἰς τὴν ὅποιαν εἶχεν μείνει καὶ ὁ πατὴρ του εἰς τὴν χώραν Χαναάν».²⁴ Ἰ Ἀπὸ τὸ σημεῖον λοιπὸν αὐτὸ ἀκολουθεῖ ἄλλη διήγησις, ἡ

17. Γεν. 85, 28.
18. Γεν. 85, 28.
19. Γεν. 85, 27.
20. Γεν. 85, 29.
21. Γεν. 85, 30.
22. Γεν. 85, 6-7.
23. Ἰηρ. Γεν. 85, 9 εἰς.
24. Γεν. 87, 1.

περί τὸν ἀξιοθαύμαστον Ἰωσήφ.

Ἄλλὰ, ἐὰν θέλετε, νὰ σταματήσωμεν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τὸν λόγον, καὶ νὰ φυλάξωμεν δι' ἄλλοτε νὰ ἀρχίσωμεν τὴν ἱστορίαν διὰ τὸν υἱὸν τοῦ Ἰακώβ, ἀφοῦ ἐκεῖνα μόνον προτρέψωμεν τὴν ἀγάπην σας, ὅτι ἀπὸ κάθε λόγου τῆς Ἁγίας Γραφῆς νὰ κερδίζετε τὴν μεγαλύτεραν ἀφέλειαν καὶ τίποτε ἀπλῶς νὰ μὴ τὸ παρατρέχετε. Διότι τὰ θεῖα λόγια εἶναι θησαυρὸς πνευματικός, καὶ ὅπως ἀκριβῶς ἀπὸ τοῦς ὀλικοῦς θησαυροῦς καὶ ἓνα λίθον ἐὰν λάβῃ κανεὶς, ἔστω πλουτίζει, ἔτσι καὶ ἐδῶ αἱ ἀρεταὶ τῶν δικαίων, ἐὰν θέλωμεν νὰ προσέξωμεν, τὸσον μεγάλην ἀφέλειαν θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ μᾶς χορηγήσωμεν, εἰς τὸ νὰ ἐξυπνήσῃ τὸν ἅμιον πρὸς αὐτὰς ἤλων. Διότι τοιοῦτοτρόπως θὰ ἠμπορέσωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ δοκιμάσωμεν τὴν ἰδίαν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καθότι ὁ Θεὸς ἐν κάνει προσωποληψίας, ἀλλ' εἰς κάθε ἔθνος ὁποῖος φοβέται τὸν Θεὸν καὶ πολιτεύεται εἰς τὸν βίον του μὲ δικαιοσύνην εἶναι δικτὸς ὑπ' αὐτοῦ» ὥστε, ἐὰν ἐπιθυμοῦμεν, τίποτε δὲν ὑπάρχει πού νὰ μᾶς ἐμποδίσῃ νὰ τοῦχομεν μίαν τὸσον μεγάλην ἢ ἀκάμην καὶ μεγαλύτεραν ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ δωδεκάς. Διότι μόνον ἐὰν ἴδῃ ὅτι ἡμεῖς προσφέρωμεν τὴν ἰδίαν μας συνεισφορὰν, 581 Ἄ καὶ προτιμῶμεν ἐκεῖνα πού εἰς αὐτὸν φαίνονται κατὰ ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα, τότε καὶ αὐτὸς θὰ δεῖξῃ τὸσον μεγάλην προστασίαν, ὥστε εἰς ὅλα νὰ ἐμμεθα ἀκατονίκητοι. Διότι ἔχομεν ἐχθρὸν ὁ ὁποῖος διαρκῆ καὶ διδιάλλακτον τὴν ἐχθρὸν ἔχει πρὸς ἡμᾶς. Διὰ τοῦτο χρειάζεται πολὺ νὰ ἀγρυπνοῦμεν, ὥστε νὰ ἠμπορέσωμεν νὰ ὑπερισχύσωμεν τῶν τεχνασμάτων του καὶ νὰ γίνωμεν ἀτρωτοὶ ἀπὸ τὰ δέλη του. Δὲν θὰ νικήσωμεν δὲ κατ' ἄλλον τρόπον, παρὰ μόνον ἐὰν ἡ συμπεριφορὰ μας εἶναι ἀριστή, ὥστε νὰ ἠμπορέσωμεν νὰ προσελκύσωμεν τὴν βωβὴν βοήθειαν. Ἀριστὴ δὲ συμπεριφορὰ εἶναι ὁ καθαρὸς βίος. Διότι τοῦτο ἀποτελεῖ τὸν θεμέλιον καὶ τὴν βάσιν τῆς ἀρετῆς. Β' Ἐκεῖνος, λοιπόν, πού θὰ ἔχη αὐτὸν θὰ ἠμπορέσῃ ἐνκολλώτερον νὰ ἐπικρατήσῃ καὶ ὅλων τῶν ἄλλων διότι οὔτε ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν χρημάτων θὰ νικηθῇ οὔτε ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῆς δόξης, οὔτε ἀπὸ τὸν φόβον οὔτε ἀπὸ ἄλλο τι πάθος. Καὶ τί λέγω ἐγώ. Πραγματικὰ ὅταν κανεὶς ἔχη καθαρὸν τὴν συνείδησιν, καὶ ἀπηλλαγμένην ἀπὸ κάθε κηλίδαν θὰ δυναθῇ νὰ ἔχη ἐντὸς του

26. Πράξ. 10, 34-35.

τὸν Δεσπότην τῶν ὅλων. Διότι, ὅπως λέγει ἡ Γραφή «Μακάριοι ἐκεῖνοι πού ἔχουν καθαρὰ καρδιά, διότι οὕτοι θὰ ἴδωσιν τὸν Θεόν» 580 Ὅταν δὲ ἀξιώθῃ κανεὶς νὰ ἔχη μέσα του ἐκεῖνον, οὐκ νὰ φορῇ τὸ σῶμα ἀπλῶς καὶ χωρὶς λόγου, θὰ συμπεριφέρεται λοιπὸν ἀνάλογα C καὶ θὰ δεῖξῃ πολλὴν περὶφρόνησιν διὰ τὰ ἀνθρώπινα. Διότι ὅλα τὰ ὀλικὰ πράγματα εἰς τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον θὰ φαίνονται οὐκ ἀκία, καὶ ὄνειρο, καὶ οὐκ οὐκ εἶναι πολίτης τῶν οὐρανῶν 582 τίποτε ἀπὸ τὰ παρόντα δὲν θὰ ἐπιθυμῆσῃ. Τέτοιος ἦτο ὁ Παῦλος ὁ διδάσκαλος τῆς ἐκκοιμένης διὰ τοῦτο καὶ ἐφώνησε λέγων «Ἡ γῆτετε νὰ δοκιμάσετε τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος λαλεῖ ἐντὸς μου;» 583 Καὶ πάλιν εἰς ἄλλο σημεῖον «ἐὰν ἐγὼ πλέον ἐγώ, ζῆ δὲ μέσα μου ὁ Χριστός» 584 Καὶ πάλιν. «Αὐτὴν τὴν ζωὴν πού ἐγὼ μέσα εἰς τὸ σῶμά μου τώρα, τὴν ζωὴν μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν δύναμιν τῆς πίστεως» 585 Βλέπετε ἄνθρωπον πού φέρει σῶμα, νὰ ὁμιλῇ δι' ὅλα οὐκ νὰ ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ σῶματος;

Ὅλοι αὐτὸν ὡς ζηλεύσωμεν καὶ ὡς νεκρώσωμεν τὰ μέλη τῆς σαρκὸς D καὶ ὡς μὴ ἐργαζώμεθα μὲ αὐτὰ τὴν ἀμαρτίαν. Διότι ἔτσι πρὸ πάντων θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ παρουσιάσωμεν αὐτὰ ὡς θυσίαν ἀρεστὴν εἰς τὸν Θεόν. Βλέπετε τί καινοῦργιον καὶ παράδοξον ἔχει αὕτη ἡ θυσία; Ὅταν νεκρώνονται τὰ μέλη, τότε γίνονται περισσότερον ἰποδοκτὰ διὰ τὴν θυσίαν, ἕνεκα τοῦ λόγου καὶ διατι; Ἐπειδὴ εἶναι πνευματικὴ ἡ θυσία καὶ δὲν ἔχει τίποτε τὸ υλοθητόν. Διότι εἰς τὴν ὕλην μὲν θυσίαν ὄχι μόνον τὸ νεκρὸν εἶναι ἀπόδλητον, ἀλλὰ καὶ τὸ ζωντανόν, οὐκ ἔχει κάποια ἐλάττωμα, οὔτε αὐτὸ εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ δεκτὸν ποτὲ εἰς θυσίαν. Καὶ αὐτὸ εἶχε νεκρωθῆσθαι ἀπ' ἀρχῆς 586 ὄχι ἀνευ λόγου. Ἐλλὰ διὰ νὰ ἀδηγηθῶμεν κατὰ μικρὸν ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῶν ἀλόγων ζώων νὰ προσφέρωμεν μὲ μεγάλην προσοχὴν τὴν πνευματικὴν καὶ λογικὴν θυσίαν. Διότι, ὅτι ἦτο ἐκεῖ ἀκρωτηριασμένον καὶ εἶχε καμμένο τὸ αὐτί καὶ ἦτο κολοδὸν εἰς τὴν οὐρανὸν, αὐτὸ ἐδῶ εἶναι ἡ πονηρία, ἡ ἐπιθυμία, ἡ ἀσελγεία, ἡ χρηματοφιλία καὶ κάθε ἄμαρτία καὶ ὅτι ἦτο ἐκεῖ τὸ ὄγιος καὶ τὸ ἀπηλλαγμέ-

580. Ματθ. 5, 8.
581. Πράξ. Θελισ. 9, 20.
582. Β' Κορινθ. 13, 8.
583. Γαλ. 2, 20.
584. Γαλ. 2, 20.
585. Πράξ. Λαοί. 22, 28.

νον έντελώς έλαττώματος, τούτο είναι έδώ εκείνο που έγινε έντελώς νεκρό διά τόν κόσμον και έτσι έκαμε τόν έαυτό του κατάλληλον διά τήν πνευματικήν θυσίαν. Αλλά ως μή τά παρατρέχουμεν έτσι, αλλά άφου τά θάλωμεν καλά εις τó μυαλό μας, ως προσπαθήσωμεν να μή φανώμεν κατώτεροι τών 'Ιουδαίων, οι όποιοι καιτοι δέν ελχον τó φώς και εύφαικοντο εις τήν σκιάν, έδεικνουν τόσην μεγάλην προσοχήν. Διότι όπως εκείνοι οι όποιοι εκάθηντο και εργάζοντο ακόμη με τó λυχνάρι τόσην πολλήν προσοχήν ειχον, έτσι και ήμεις.⁸² Α άφου ηξιώθημεν να φωτισώμεν τήν σκιάν και ώδηγηθώμεν πρós τήν άλγήθειαν, δέν θά δείξωμεν τήν ίδίαν προσοχήν σχετικά με τήν πνευματικήν αούτην θυσίαν; Και ως μή άφηνωμεν άπαρατήρητα τά θεωρούμενα μικρά άμαρτήματα, αλλά κάθε ήμέραν ως εξετάζωμεν και τά λόγια μας και τά θέήματα μας και ως τιμωρώμεν τόν έαυτόν μας, διά να ελευθερώσωμεν έαυτούς τής μελλούσης κόλασεως. Διά τούτο λέγει και ó Παύλος «Διότι εάν έκρίναμε ήμεις τούς έαυτούς μας, δέν θά έκρινώμεθα παρά του Θεού».⁸³ Β ώστε, εάν έδώ καταδικάζωμεν κάθε ήμέραν τās άμαρτίας μας, έλαττώνωμεν τήν άσότηρήτητα τής άει κρίσεως. Εάν δέ παραμελούμεν «Όταν κατακρινώμεθα από τόν Κύριον, τιμωρούμεθα παιδαγωγικώς».⁸⁴ Ας καταδικάσωμεν λοιπόν τούς έαυτούς μας προκαταβολικώς με πολλήν εύγνωμοσύνην και χαριώς να ξέρη κανείς ως καθίσωμεν εις τó δικαστήριον τής συνείδησεως και έτσι ως εξετάσωμεν τās σκέψεις μας και να κρίνωμεν ορθώς, διά να μή άνέχεται ή σκέψις μας να σύρεται πρós τά κατώτερα, λόγω του επικρατούμενου φόβου, αλλά να χαλιναγωγή τήν όρμήν και άφου λαμβάνη ύπ' όφιν τόν ακόμητον εκείνον οφθαλμόν κλείει ως διά τείχους τήν εισόδον εις τόν διάβολον. C Ότι δέ από τήν άμέλειαν όλοι ύποφέρουμεν, φωνάζει δυνατά ή πείρα τών πραγμάτων. Διότι, όπως εάν θελήσωμεν όλίγον να ξεσηκωθώμε πρέπει να εστινάξωμεν από επάνω μας τās κακάς σκέψεις που μας ύποβάλλει ούτος, όπως ακριβώς τινάζει κανείς τήν σκόνην, τοιοιτοτρόπως και εάν κάποτε πέσωμεν, δέν τó παθαίνουμεν αυτό από τήν ιδιότην του δόναμεν, αλλά από τήν ιδιότην μας άμέλειαν. Διότι δέν μας νική διά τής δι-

82. Α' Κορινθ. 11, 31.

83. Α' Κορινθ. 11, 31.

ας και άναγκαστικά, αλλά μόνον άφου μās ξεσηκώση. Είμεθα δέ ήμεις κύριοι να μη εξαπατηθώμεν, εάν θελήσωμεν όλίγον να ξεσηκωσωμεν και να είμεθα υψάλοιοι: όχι έπειδή μόνον μας έχωμεν τόσην πολλήν δύναμιν, αλλά διότι τότε άδικωνόμεθα και τής θεϊκής βοηθείας. Εάν δηλαδή καταβάλωμεν εκείνο που εξαρτάται από ήμās, θά έπακολουθήση όπωσδήποτε και ό,τι εξαρτάται εκ μέρους του Δεσπότη.

Δ Ας είμεθα λοιπόν υψάλοιοι, σως παρακαλώ, και άφου γνωρίζωμεν τά τεχνάσματα του πονηρού, ως είμεθα ζητηητοί συνεχώς και ως παρακαλούμεν τόν Θεόν να μās βοηθήση εις τήν έναντιον αυτού πάλην. Διότι, έτσι μόνον και ήμεις θά γίνωμεν φαταλικοί και τά τεχνάσματα έκείνου θά ξεφεύγωμεν και τήν βοηθειαν του Θεού θά έχωμεν και τά αόανα αγαθά θά κερδίσωμεν, τά όποια είθε όλοι να κερδίσωμεν διά τής χάριτος και τής φιλευθροσύνης του Κυρίου ήμών 'Ιησού Χριστού, μαζί με τόν όποιον πρέπει να αναφέρεται ή δόξα, ή δύναμις και ή τιμή εις τόν Πατέρα Ε και τó Άγιον Πνεύμα και τώρα και πάντοτε και αιώνας. Αμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΕΞΗΚΟΣΤΗ ΠΡΩΤΗ

«ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΙΑΚΩΒ. Ο ΙΩΣΗΦ ΕΙΣ ΗΛΙΚΙΑΝ ΔΕΚΑΕΠΤΑ ΕΤΩΝ ΕΒΟΛΕ ΤΑ ΠΡΟΒΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΤΟΥ, ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΔΕΛΦΟΥΣ ΤΟΥ».

Πάλιν εἰς τὴν συνήθη πνευματικὴν τράπεζαν ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς διηγῶμαι, καὶ ἀφοῦ συνεχίσω ὅσα εἶπα προηγουμένως πρὸς σᾶς, ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὅποια πρὸ ὀλίγου ἀνεγνώσθησαν νὰ σᾶς παραθέσω τὰ παρὼν πνευματικῶν γεύμα. Διότι εἶναι ἱκανὰ ἄκείνα τὰ ὅποια σήμερον ἀνεγνώσθησαν νὰ διδάξουν ὅλους ἡμᾶς, πόση εἶναι ἡ βλάβη τῆς βασκανίας.¹ Α καὶ πῶς τὸ δέλεον τοῦτο πάθος τοῦ φθόνου ἐδείξε τὴν γνωστὴν του δύναμιν, ἐπακτοῦν καὶ μεταξὺ συγγενῶν. Διὰ νὰ φανεῖ ὅμως ὅτι ἐν συνεχείᾳ προχωρεῖ ὁ λόγος, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀναγνώματός.

«Αὐτὴ εἶναι», λέγει, «ἡ ἱστορία τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἰακώβ». Κύτταξε πῶς ὁ θαυμάσιος αὐτοῦ προφήτης (ὁ Μωϋσῆς), ἐνῶ ὑπεσχέθη νὰ μᾶς διηγῆθῃ τὴν γενεολογίαν τοῦ Ἰακώβ, ἀμέσως ἐστράφη εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ παιδιοῦ του. Καὶ ἀφοῦ εἶπεν, «Αὐτὴ εἶναι ἡ ἱστορία τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἰακώβ», ἐτοίμασεν νὰ μᾶς διηγῆται ἐν συνεχείᾳ καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντας καὶ τοὺς ἐξ ἄκείων πάλιν γεννωμένους (ὅπως ἀκριβῶς τὸ ἔχει κἀμει πραγματοποιηθῆναι περὶ τοῦ Ἰωσήφ) Β καὶ ἀμέσως ἐπέσει εἰς τὸν Ἰωσήφ, τὸν νεότερον ἢ ἡμποροῦμεν νὰ εἰπώμεν, τὸν τελευταῖον δὲ τῶν ἀδελφῶν. Καὶ λέγει· «Ὁ Ἰωσήφ εἰς ἡλικίαν δεκαεπτὰ ἐτῶν ἐβόλε τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς του μαζί με τοὺς ἀδελφοὺς του». Διὰ ποίαν αἰτίαν μᾶς φανερώσει καὶ τὸν ἀρετῶν τῶν ἐτῶν; Διὰ νὰ μάθῃς ὅτι δὲν εἶναι καθόλου ἐμπόδιον ἡ νεότης διὰ τὴν ἀρετὴν, καὶ διὰ νὰ γνωρίσῃς περισσότερον καὶ τὴν ὁπαικὴν τοῦ νέου πρὸς τὸν πατέρα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἄκείων τὴν ἀγρίαν διάθεσιν. Καὶ πῶς,

1. Γεν. 37, 2.

ἐνῶ αὐτὸς εἶχε τοιαύτας διαθέσεις πρὸς αὐτοὺς καὶ ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας του ἡμποροῦσε νὰ προσελκύσῃ τὴν συμπάθειαν αὐτῶν ἠθέλησαν νὰ παρομοιεύσων τὴν ἀγάπην του. C Καὶ ἐνῶ ἐβόλεον ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὅτι τὸ παιδί ἔραγιε πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ ὅτι ὁ πατὴρ ἠγάπα αὐτό, ἤρχισαν νὰ τὸ φθονοῦν, ἐβουκόλυθησαν λοιπὸν τὸν Ἰωσήφ πρὸς τὸν πατέρα του τὸν Ἰσραῆλ.² Κύτταξε τὸ μέγεθος τῆς κακίας, ὅτι προσπαθοῦν νὰ μετακινήσων τὴν ἀγάπην τοῦ πατρὸς των καὶ ἐπινοοῦν ἀνυπόστατα πράγματα κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ. Καὶ τὸ μόνον ποῦ καταρθῶναι εἶναι νὰ κάμουν φανερὸν τὸν φθόνον των. Διὰ νὰ μάθῃς δέ, ὅτι τοῦτο μόνον ἐκέρχεται, τὸ νὰ κάμουν φανερὰν τὴν κρυφὴν των διάθεσιν παρατήρησε, ὅτι ὁ πατὴρ των ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ των οὐκωφανταῖαν περισσότερον ἠγάπα αὐτὸ τὸ παιδί του καὶ αὐτὸ προτιμοῦσε ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους. D Ὁ Ἰακώβ δέ, λέγει, «ἠγάπα τὸν Ἰωσήφ περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, διότι ἦτο τὸ παιδί τῶν γηραιῶν του. Ἐνεκα τούτου κατακέκασε δι' αὐτὸν ἐπανωφόριον ποικιλόχρωμον». Τί σημαίνει «ἠγάπα τὸν Ἰωσήφ περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς υἱοὺς του, διότι ἦτο τὸ παιδί ποῦ ἐγεννήθη στὰ γηραιὰ του»; Ἐπειδὴ ἦτο στερηθέντα, λέγει, καὶ εἶχε γεννηθῆ ἄταν ἦτο γέρον.³ Διὰ τοῦτο ἠγάπα αὐτὸν περισσότερον ἀπὸ ὅλους τὰ ἄλλα. Διότι περισσότερον περιπόθητα φαίνονται εἶναι τὰ παιδιὰ ποῦ γεννῶνται κατὰ τὴν γηροντικὴν ἡλικίαν καὶ περισσότερον μποροῦν νὰ ἀποσπᾶσων τὴν πατρικὴν ἀγάπην. E Ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ μάθωμεν, ὅτι δὲν ἦτο μόνον τοῦτο, τὸ ὅποῖον ἔκαμε τὸν πατέρα του νὰ προτιμᾷ αὐτὸν ἀπὸ τὰ ἀδελφὰ του, μᾶς διδάσκει ἡ «Ἁγία Γραφή», ὅτι καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτὸν καὶ ἄλλος ἐγεννήθη καὶ ἐν ἡ ἀγάπῃ ἐπήγαγε κατὰ τὴν φυσικὴν σειράν των πραγμάτων, ἕκείνος περισσότερον βὰ ἠγαπάτο, διότι πράγματι αὐτὸς ἦτο υἱὸς τῶν γηραιῶν του καὶ ἐγεννή-

2. Ἄλλα χειρόγραφα καθὼς καὶ τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ ἡ Vulgata εἶναι ἐκατήνευον δὲ Ἰωσήφ ἔχουν ἐκατήνευον δὲ Ἰωσήφ, ὅποτε ἡ ἔννοια εἶναι ὅτι ὁ Ἰωσήφ κατήνευον τοὺς ἀδελφοὺς του πρὸς τὸν πατέρα.

3. Γεν. 37, 3. Ὅπως ὁ «παλαιὸς χιτῶν» ἦτο μακρὸς καὶ μὲ χειρὶ βαρῆ (μακρὸς), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν χιτῶνα τῆς Ἑβραίας, ὁ ὅποῖος ἦτο κοντὸς καὶ χωρὶς μανίκια. Σημειῶται δὲ ἀπὸ πολλῶν ὡς τερμῶν δερμάτιν, ὡς εἰκόμην εἰς τὴν πίνακα τῆς Beni Hassan.

4. Ὁ Ἰακώβ δὲ ἦτο 90 ἐτῶν κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Ἰωσήφ.
5. Ἀηλιθὴ, ὁ Βενιαμίν.

θη τότε πού ὁ δίκαιος ἔφθασεν εἰς τὸ ἕκαστον γῆρας. Τί λοιπὸν μπορεῖ κανεὶς νὰ εἴπῃ; Ὅτι κάποια χάρις αὐρα- νία ἦτο ἐκεῖνη πού ἔκαμε τὸν νέον ἀξιολάτῃ καὶ ἕνα- κα τῆς ψυχικῆς του ἀρετῆς τὸν ἀνεδεῖκνε ἀπὸ ἄλλου περιο- σότερον ἀρεστών.⁶ Ἄ Ἀυτὴ εἶναι ἡ οἰτία πού ὑπάρχει ἐπιπροσθέτως εἰς τὴν Γραφήν ὅτι ἐπειδὴ ἦτο υἱὸς τῶν γηρατειῶν του, διὰ ταῦτα καὶ τὸν ἡγάπα περισσότερο, ὄχι διὰ νὰ αὐξήσῃ φανερά τὸν φθόνον τῶν ἀδελφῶν του. Πραγματικὰ εἶναι φανερόν αὐτὸ διὸ τὸ πάθος, καὶ ὅταν καταλάβῃ τὴν ψυχὴν, δὲν ἀφίνει αὐτὴν προηγουμένως, μέχρις οὗ τὴν ὀδηγήσῃ εἰς τὴν πῶ μεγάλην κακὴν πᾶ- ξιν καὶ ἀφοῦ μολύνη τὴν ψυχὴν πῶ τὸ ἐγέννησε, παριστᾷ τὸν φθονοῦμενον τὸ ἀντιθετὸν ἀπ' ὅτι θέλει, λαμπρότε- ρον, ἐνδοξότερον, ἐπιφανέστερον, πρᾶγμα τὸ ὅποιον ἀ- κόμη θαυτέρα πληγὴ γίνεται εἰς τὸν φθονερόν.

Παροπίσθησεν λοιπὸν εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ, πὼς ὁ θαυ- μάσιος Ἰωσήφ χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ πού ἐ- γίνοντο, Β ὅπως ἀκριδῶς εἰς πραγματικούς ἀδελφούς, οἱ ὅποιοι ἐγεννήθησαν μὲ τοὺς ἴδιους πόνους τῆς κοιλίας, ἔ- ται προσφέρεται ἔχων παλὸ θάρρος καὶ συζῆτᾷ καὶ τῶν μὲ πολλὴν ἀπλότητα. Ἐκείνους δὲ ἐπειδὴ ἀκυροῦσθαι ἀ- πὸ τὸ πάθος τοῦ φθόνου, ἦσαν προετοιμασμένοι νὰ μι- σοῦν αὐτόν. «Διότι ὅταν εἶδον οἱ ἀδελφοὶ ὅτι ὁ πατήρ των αὐτὸν περισσότερο ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα παιδιά του ἀ- γοῦσθαι τὸν ἐμίσησαν καὶ δὲν ἤμποροῦσαν νὰ ἀμιλήσουν μα- ζὶ του τίποτε τὸ εἰρηνικόν.» Τί σημαίνει, «δὲν ἤμποροῦ- σαν νὰ ἀμιλήσουν μαζὶ του τίποτε τὸ εἰρηνικόν»; C Ἐ- πειδὴ δηλαδὴ τοὺς ἀκυροῦσε τὸ πάθος, καὶ τὸ μῖσος των ἐμεγάλωνε κάθε ἡμέραν, καὶ σὺν νὰ ἦσαν αἰχμολωτικῆ- νοι καὶ τυραννισμένοι ἀπὸ τὸ πάθος φέροντο δολίως καὶ δὲν ἤμποροῦσαν νὰ ἀμιλήσουν πρὸς αὐτὸν τίποτε τὸ εἰ- ρηνικόν. Καὶ παραπίσθησεν πὼς ποῖον τρόπον δέησεν τὴν αἰτίαν αὐτὴν τοῦ μίσους, ὅτι ἀρχὴ τῆς ὑπῆρξεν ὁ φθόνος. «Διότι εἶδον οἱ ἀδελφοὶ του», λέγει, «ὅτι ὁ πατήρ των ἀ- γοῦσθαι αὐτὸν περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους υἱούς του». Ἡ ἀγάπη τοῦ πατέρα ἐπροξένησεν τὸν φθόνον δι' αὐτόν, ἀλλὰ ἐκεῖνο πού προκάλεσε τὴν πατρικὴν ἀγάπην ἦτο ἡ ἀρετὴ τοῦ παιδιοῦ. Ἐπρεπε, λοιπὸν, ἐκεῖναι νὰ μιμη- θοῦν τὸν ἀδελφόν των καὶ νὰ ζηλεύσαν τὴν διαγωγὴν του, διὰ νὰ προσελκύσαν καὶ αὐτοὶ τὸν πατέρα. Τοῦτο

6. Γεν. 27, 4.

ὅμως ὅτε τὸ ἐνοοῦν, D δεκνύουν δὲ ὅλοι μαζὶ τὸ μῖσος των πρὸς ἐκεῖνον, τὸν ὅποιον ἡγάπα ὁ πατήρ των. Καὶ ἐ- κείνους μὲν, σὺν νὰ εὐρίσκοντο εἰς πόλεμον, τοιοῦτοτρό- πως ἐγεννοῦσαν ἀπὸ μέσα των τὴν κακίαν καὶ τίποτε τὸ εἰρηνικὸν δὲν ἔλεγον εἰς αὐτόν, ἀλλὰ ἐσέροντο μὲ δολό- τητα, αὐτὸς δὲ ὁ θαυμάσιος Ἰωσήφ διατηρῶν τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀδελφικὴν ἀγάπην καὶ χωρὶς τίποτε νὰ ὑποψιά- ζεται, εἶχε τὸ θάρρος πρὸς αὐτούς, ὅπως ἔχει κανεὶς εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ ὅλα τὰ ζητήματά του ἐξέθετε πρὸς αὐτούς.

Αὐτὸ τὸ πάθος καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἔκαμε τὸν Κάιν νὰ φθῶσῃ εἰς τὸν φθόνον τοῦ ἀδελ- φοῦ του. Καὶ ὅπως ἀκριδῶς αὐτοὶ ἐξ αἰτίας τῆς ἀγάπης τοῦ πατρὸς των, τὴν ὅποιαν ἐδέκνυε διὰ τὸ πα Βι, E ἦ- σαν προετοιμασμένοι νὰ μισοῦν αὐτόν καὶ ἐπεχείρουν νὰ τὸν πολεμοῦν καὶ κάθε ἡμέραν ἔτρεπον μέσα των τὴν σφαγὴν του, κατὰ τὸν ἴδιον, λοιπὸν, τρόπον καὶ ἐκεῖνος (ὁ Κάιν), ὅταν εἶδε ὅτι τὰ δώρα τοῦ ἀδελφοῦ του εἶνον- το περισσότερο εὐπροσδέκτα παρεκινήθη εἰς τὸν φθόνον τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ λέγει «Ἄς ἐξέλθωμεν εἰς τὴν πε- διάδω!» Ἐλέπεις ὅτι καὶ αὐτὸς τίποτε δὲν ὑποψιάζετο, ⁵⁸³ Ἄ ἀλλὰ ὑποκαύων εἰς τὸν ἀδελφόν του ἐξέρχεται μα- ζὶ του καὶ γίνεται ὑποχείριος τοῦ μολυσμένου ἐκείνου χερ- σιοῦ. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν καὶ ὁ θαυμάσιος Ἰωσήφ, χω- ρὶς νὰ γνωρίζῃ τὴν κακὴν συμφωνίαν τῶν ἀδελφῶν του, συμπεριφέρετο πρὸς αὐτούς ἀδελφικῶς καὶ τὰ δεικναι τὰ ὅποια ἐφάνερον εἰς αὐτόν ὁ θεός, προαναγγέλλων εἰς αὐτόν τὴν ὑψηλὴν θέσιν εἰς τὴν ὅποιαν ἐπρόκειτο νὰ ἀ- ναδιδασθῇ καὶ τὴν ὑπαταγὴν τῶν ἀδελφῶν του, τὰ ἀνε- κοίνωνε. Διότι λέγει ἡ Γραφή, «εἶδε ἕνα ὄνειρον ὁ Ἰωσήφ καὶ ἀνέφερν αὐτὸ εἰς τοὺς ἀδελφούς του καὶ εἶπεν εἰς αὐ- τοὺς Ἄκούσατε τὸ ὄνειρον αὐτό. Μοῦ φάνηκε ὅτι σὺ εἶς ἐ- δένατε δευμάτια εἰς τὸ μέσον τῶν χωραφῶν τῆς πεδιάδος καὶ τὸ ἰσθμὸν μου τὸ δευμάτι ὑψώθη καὶ ἐκνευε δρόμον, B τὰ δὲ ἰσθμὰ σας δευμάτια στραφέντα προσεκύνησαν τὸ ἰσθμὸν μου. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ του εἶπον εἰς αὐτόν μήπως θὰ γίνῃς βασιλεὺς καὶ θὰ βασιλεύσῃς ἐπάνω μας ἢ κύριός μας καὶ θὰ μᾶς διατάξῃς; Καὶ ᾄρηθη τὸ μῖσος αὐτῶν ἀκούη πα- ρισσότερον διὰ τὰ ὄνειρα πού εἶδε καὶ τὰ λόγια πού τοὺς

7. Γεν. 4, 8.

εἶπεν.⁹ Διὰ τοῦτο καὶ προκαταβολικῶς μᾶς ἐδίδασκεν, ὅτι ἐξ ἀρχῆς ἐδείκνυν τὸ πρὸς αὐτὸν μῖσος, διὰ τὴν μὴ νομίζωμεν ὅτι ἀπὸ τοῦ ὡς ἄνω γενοῦς (τὸ δνεῖρον ποῦ εἶδε) ἤρχισεν ὁ κοπ' αὐτοῦ πόλεμος. Καὶ παρατήρησε πᾶσαν πολὺ ἐτύφλωττον τὰ δνεῖρα ἐξήγγου ὁ ἴδιοι. Διότι δὲν δύνανται νὰ εἴπουν, ὅτι ἀπὸ ἀγνοῖαν ἐκείνων ποῦ ἐπρόκειτο νὰ συμβοῦν εἰς τὸ μέλλον φθάνουσι αὐτόν, ὅτι διότι ἐνῶ ἐμαθὼν ἀπὸ τὰ δνεῖρα ἐκείνα ποῦ ἐπρόκειτο νὰ συμβοῦν τόσον περισσώτερον ἐμαθῶσι αὐτόν. Πῶσον μεγάλη ἡ ἀπροσῶνη. Ἐνῶ ἔπρεπε, ἐπειδὴ ἐγνώριζον τοῦτο, περισσώτερον ἀγάπην νὰ δεῖξουν εἰς αὐτόν καὶ νὰ θυάλουν ἀπὸ τὴν μέσση τὴν αἰτίαν τοῦ μίσους καὶ νὰ ἐξορίσουν τὸ πάθος τοῦ φθόνου, αὐτοὶ ἐκαλιώθησαν εἰς τὴν σκέψην καὶ μὴ ἔχοντες συναισθησθῆναι ὅτι εἶλα ὅσα ἔκανον ἦσαν ἐναντίον των, τόσον περισσώτερον μῖσος ἐδείκνυν κοπ' αὐτοῦ.

Διὰ ποῖον σκοπὸν, ὀφθαίμοι καὶ ταλαίπωροι, δεκνύετε τόσον φθόνον, χωρὶς νὰ ἀγνοῖτε οὔτε τὴν ἀδελφικὴν σχέσιν, οὔτε ὅτι ἡ ἀποκάλυψις τῶν δνεῖρων φανερώσει τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτόν; Ἰὴν λοιπὸν νομίζετε ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἀνατραποῦν ἐκεῖνα τὰ ὅποια ὁ Θεὸς προσήγγειλε. Διότι ὅπως ἀκριβῶς ἐξηγήσατε τὸ δνεῖρον, τοιοῦτοτρόπως δὲ γίνῃ μετ' ὀλίγων καὶ ἂν ἀκόμη μωρίας ἐπινοήσεις θελήσετε νὰ κάμετε. Διότι καθὼς εἶναι ἐφευρετικὸς καὶ σοφὸς ὁ Δεσπότης τῶν ὅλων καὶ ἀποδεικνύει τὸ περισσεύμα τῆς δυνάμεώς του, ἐπιτρέπει πολλάκις νὰ ὑπάρξουν πολλὰ ἐμπόδια, διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ, ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἐξ ἀρχῆς εἶχον φανῆ κατὰ εἰς αὐτόν καὶ τὰ ὅποια ἀποδεικνύουν τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεώς αὐτοῦ. Ἀλλὰ τοιαῦτα εἶναι ἡ φύσις τοῦ φθόνου· τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν δύνανται νὰ σκέπτεται, Ἐ ἀλλὰ διὰ νὰ μεταχειρισθῶμεν αὐτὴν τὴν εἰκόνα, ἀφοῦ αἰχμαλωτισθῆ ὁ ἄνθρωπος εἰς αὐτόν, τὰ πάντα πράττει ἐναντίον τῆς σωτηρίας του.

Καὶ αὐτοὶ μὲν περισσώτερον τὸν ἐμίσησαν ἕνεκα τῆς διηγήσεως τοῦ δνεῖρου, ὃ δὲ θαυμάσιος Ἰωσήφ δταν εἶδε καὶ ἄλλο δνεῖρον ὅχι μόνον εἰς αὐτοῦς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πατέρα του διηγείται, καὶ λέγει, «Μοῦ ἐφάνη, ὡς ἐάν ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ ἑπτὰ ἀστέρες μὲ ἐπροσκυνοῦσαν. Καὶ ἐπέπληξε αὐτόν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν τι

8. Γεν. 37, 5-8.

νομίζεις, ὅτι σημαίνει αὐτὸ τὸ δνεῖρον ποῦ εἶδες; Μήπως ἀέλιος νὰ τῆς εἴη ἐγώ, ἡ μητέρα σου⁹ Ἄ καὶ οἱ ἀδελφοὶ σου δὲ ἐλάωμεν νὰ σὲ προσκυνήσωμεν ἐδαφικῶς; Διὰ τὸν λόγον αὐτόν οἱ ἀδελφοὶ του τὸν ἐφθόνησαν ἀκόμη περισσώτερον. Ἀλλὰ ὁ πατὴρ του ἐθύλαξε μέσα εἰς τὴν καρδίαν του τὰ λόγια τοῦ Ἰωσήφ.¹⁰ Ἐπειδὴ εἶδεν ὁ πατὴρ τὸν φθόνον, ὃ ὅποιος ἐγεννᾶτο εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀδελφῶν του, διὰ τοῦτο ἐπέπληξε τὸ παιδί του καὶ ἐτεξήγει καὶ αὐτὸς τὸ δνεῖρον, συλλογισόμενος δὲ ὅτι ὁ Θεὸς ἔκαμε εἰς αὐτόν τὴν ἀποκάλυψιν, ἐθύλαξε τὰ λόγια εἰς τὴν καρδίαν του. Τὰ ἀδελφία του ὁμοῦ δὲν ἐσκέπτοντο κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Ἀλλὰ τί ἔκαμαν; Πάλιν πολὺ περισσώτερον ἐξήλειυσαν. Ἀλλὰ διότι ἔχετε ἔκμαν; διὰτὶ κάμετε πράγματα ἀνθρώπων παραφροῦν; Δὲν βλέπετε ὅτι ἡ ἐπανάληψις τῶν δνεῖρων δὲν ἔγινε ἀπλῶς καὶ ἀνευ λόγου, ἀλλὰ διὰ νὰ μᾶθετε ὅτι θὰ πραγματοποιήθουσι ὅπως ὁρίσθητε τὰ προαναγγελθέντα Ἐ καὶ νὰ παύσετε τὴν φοβικὴν διάθεσιν, ἀφοῦ ἀντιληφθῆτε ὅτι ἐπηρεάσθη τὰ δδόναι; Ἐπρεπε μὲν λοιπὸν, ἀφοῦ περῆθητε καὶ σκεφθῆτε ἀδελφικῶς, νὰ κρίνετε σὺν δικῆ σὰς τὴν πρόοδον τοῦ ἀδελφοῦ σας καὶ τὴν σπουδαίαν θέσιν ποῦ πρόκειται νὰ καταλάβῃ. Ἐπειδὴ ὁμοῦ δὲ αὐτὸ δὲν μπορεῖ καθόλου νὰ γίνῃ λόγος, τοῦλάχιστον ἐκεῖνο ἦτο συνεπὲς αἰεὶ νὰ ἀκρωθῆτε ὅτι ἡ διαμάχη αὐτὴ δὲν ἦτο ἐναντίον του, ἀλλὰ ἐναντίον τοῦ Δεσπότη τοῦ ὅλων, ὃ ὅποιος ἤδη εἶχε φανερώσει αὐτὰ εἰς αὐτόν. Ἀλλ' αὐτοὶ μὲν, καθὼς σὰς εἶπα προηγουμένως, χωρὶς οὔτε τὴν φύσιν νὰ ἐντρέπωνται καὶ χωρὶς νὰ λυμδάνουν ὑπ' ἑαῖν τὴν πρὸς αὐτόν γενομένην δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ, ἤξασον τὸ ἐναντίον του μῖσος καὶ κρυφίως ἀναδαν τὴν φωτιάν ποῦ τοὺς ἔκασαι ἐσωτερικᾶ, ὅ χωρὶς οὔτε ὁ πατέρας των, οὔτε ὁ ἴδιος ὁ νέος νὰ υποπιτεύεται κατὰ τέτοιον, οὔτε ὅτι εἰς τέτοιον πρέλλον ἐπρόκειτο νὰ φθάσουν. Διὰ τοῦτο, ἀφοῦ ἐπῆγαν οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὰ ποιμνία των «ἔπειν ὁ πατὴρ των εἰς τὸν Ἰωσήφ. Τὰ ἀδελφία σου δὲν ὀσκούον τὰ πρόβατά των εἰς τὴν Συρίαν; Ἐλα νὰ σὲ ἀποστείλω πρὸς αὐτούς. Καὶ ἀπάντησεν ὁ Ἰωσήφ πρὸς αὐτόν: «Ἐμὲν πρόθυμος νὰ τὸ κάμω».¹¹ Εἶδες τὴν φιλοστοργίαν τοῦ πατρὸς πρὸς τὰ παιδιὰ του; Εἶδες τὴν ὑπακοήν τοῦ παιδιοῦ; «Ἐἶπε δὲ εἰς αὐτόν Ἰγῆγαίεν ἐκεῖ νὰ

9. Γεν. 37, 9-11.

10. Γεν. 37, 13.

ἴδης ἂν εἶναι καλὰ οἱ ἀδελφοί σου καὶ τὰ πρόβατα καὶ ἔ-
λα κατόπιν νὰ μὲ πληροφορήσης».¹¹

Ἔτσι δὲ αὐτὰ ἐγίνοντο διὰ τὴν ἀποδειχθῆ καὶ ἡ ἀδελ-
φικὴ ἀγάπη τοῦ Ἰωσήφ. Ὁ καὶ νὰ γίνῃ ἐντελῶς φανερὰ ἡ
φωνικὴ διάθεσις ἐκείνων. Ἐγίνοντο δὲ καὶ ὡς προδιατύπω-
σις ἐκείνων πού ἐπρόκειτο νὰ συμβοῦν εἰς τὸ μέλλον, καὶ
προειργάφουτα ὡς ἐν σκίῳ τὰ ἀληθινὰ γεγονότα. Καὶ κα-
θὼς ὁ Ἰωσήφ ἐπήγγισεν πρὸς τοὺς ἀδελφούς του διὰ τὴν
τοὺς ἐπισκερθεῖ, ἐκείνοι χωρὶς νὰ ἐντραποῦν, ὅτι ἦτο ἀ-
δελφός των, οὕτε τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν παρευρίσκε-
το, πρῶτα μὲν ἐσκέπτοντο νὰ τὸν φονεύσουσιν, κατόπιν δὲ
τὸν ἐπώλουν εἰς τοὺς θαλάσσιους. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ
Ἰβικός μας Δεσπότης, ἐνεργῶν συμφώνως πρὸς τὴν φι-
λονθρωπίαν του, ἦλθε διὰ νὰ ἐπισκερθεῖ τὰ γένη των ἀν-
θρώπων καὶ ἀφοῦ ἀνέλαθε τὴν ὁμοίαν πρὸς ἡμᾶς σάρκα
καὶ ἀφοῦ ἠξιώθη νὰ γίνῃ ἀδελφός μας ἔτσι ἦλθε. Ἐ διὰ
ταῦτα φωνάζει ὁ Παῦλος καὶ λέγει «Δὲν ἔρχεται νὰ δο-
θηθῆσθαι ἀγγέλιος, ἀλλ' ἔρχεται εἰς δοθήθειαν τῶν ἀπογόνων
τοῦ Ἀδράαμ. Ἐπρεπε λοιπὸν, προκειμένου νὰ δοθηθῆσθαι
τοὺς ἀνθρώπους, νὰ ἐξομοιωθῆ καθ' ἕνα πρὸς τοὺς ἀ-
δελφούς του».¹² Ἀλλὰ οἱ ἀχάριστοι Ἰουδαῖοι τὸν ἱσθῶν
τῶν σωμάτων καὶ τῶν ψυχῶν, ἐκείνοι ὁ ὅποιος καθ' ἑκά-
στην ἐπιτέλει μύρια θαύματα ἐπεχείρουν νὰ φονεύσουσιν
καὶ ἐπραγματοποίησαν τὴν φωνικὴν των διαθέσιν καὶ ἐ-
σταύρωσαν ἐκείνον ὁ ὅποιος διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν
κατεδόχη νὰ ἀναλάβῃ θούλου μορφήν. Ἀλλ' αὐτοὶ μὲν
καὶ ἐπεχείρησαν καὶ τὸν ἐφόνευσαν σταυρώσαντες ἐκείνοι
δὲ ἐσκέφθησαν μὲν, δὲν ἐπραγματοποίησαν ὅμως αὐτὰ
πὺ ἐχόν ἀποφασίσει. ⁵⁸⁷ Ἀ Ἐπρεπε δὲ ἡ πρωτόπρωσις
νὰ ὑπολείπεται τῆς πραγματικότητος, διότι ἄλλως δὲν θά
ἦσαν ἐκεῖνα πρωτόπρωσις αὐτῶν πὺ ἐπρόκειτο νὰ γίνουσι
μετὰ ταῦτα. Διὰ τοῦτο ἐκεῖ μὲν προκαταβολικῶς, ὡσὺν
μέσα εἰς σκίαν προειργάφησαν. Καὶ νὰ καταλάβῃς τὸ
θαῦμα. Δὲν ἐφόνευσαν, ἀλλὰ ἐπώλησαν καὶ ἀφοῦ ἐλέρω-
σαν τὸ ἐνδύμα του μὲ τὸ αἷμα τοῦ ἐρριφίου τὸ ἔφερον εἰς
τὸν πατέρα των καὶ ἠθέλησαν νὰ πείσουσιν αὐτὸν, ὅτι ἐ-
φονεύθη τὸ παιδί. Παρατηρεῖς, ὅτι ἅλα αὐτὰ ἐγίνοντο, διὰ
νὰ διατηρηθῶν ὡς ἐν σκίῳ μόνῃ ἡ εἰκὼν τῶν πραγμάτων
καὶ νὰ διαφυλάσσεται ἡ ἀλήθεια;

11. Γεν. 37, 14.
12. Ἰδρ. 2, 16-17.

Ἀλλὰ ὡς ἐπανελθόμεν εἰς τὴν συνέχειαν τοῦ λόγου.
«Ἀπέστειλεν αὐτὸν», λέγει ἡ Γραφή, «ὁ πατήρ του καὶ
ἦλθεν εἰς τὴν Συχέμ. Β Καὶ καθὼς περιεπλανᾶτο εἰς τὴν
πεδιάδα, συνήντησεν αὐτὸν κάποιος ἀνθρώπος καὶ τὸν ἠ-
ρώτησε λέγων· Τί ζητεῖς ἔδω; Ἐκείνος δὲ ἀπακρίθη· Ζη-
τῶν νὰ εὗρῃ τοὺς ἀδελφούς μου. Πές μου, ἂν γνωρίζῃς,
ποῦ ἔσθαι τὰ πρόβατά των;»¹³ Κύτταζε, μὲ πόσῃ ἐπι-
μέλειαν οὗτος ἀναζητᾷ τοὺς ἀδελφούς του καὶ ἐρευνᾷ ἐπι-
τομερῶς καὶ σχολαστικῶς καὶ τὰ πάντα κάμνει ὡστε νὰ
τοὺς ἴδῃ. «Ἐπε δὲ κάποιος», λέγει, «ἔχουν ἀναχωρήσει ἀ-
πὸ ἔδω, θύοι τοὺς ἴκουσιν νὰ λέγουσιν, ὅτι θὰ πορευθοῦν
εἰς Λωθεμῖν.»¹⁴ Καὶ ἐπορεύθη ὁ Ἰωσήφ πρὸς τὴν κατεύθυν-
σιν αὐτὴν καὶ εὗρεν αὐτούς. Ἐκείνοι δὲ εἶδον αὐτὸν ἀπὸ
μακριῦ, πρὶν νὰ πλησιάσῃ καὶ ἐσκέφθησαν πονηρὰ ἐνοου-
τίαν του καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τὸν φονεύσουσιν.¹⁵ Ὁ Σκέψου
εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τὴν ἐπισημητικὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ,
ὅτι ἐνῶ αὐτοὶ εἶχον τὴν διάθεσιν νὰ πορεύων εἰς τὸν φόν-
ον αὐτοῦ, ἐκείνος δὲ ὁ ὅποιος τὰ πάντα ἐπιτηχεῖ καὶ
δύναται νὰ τὰ ἀλλάξῃ ἐπιτρέπει ὡστε νὰ εἴδωσιν εἰς τὸ
μέσον ἀποδία μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀποδείξῃ τὸν ἰδικόν του
ἀγώνιστὴν λοιπότερον καὶ νὰ ἐπιφέρῃ κατόπιν τὴν
πραγματοποίησιν τῶν οὐραίων. Ἐκείνοι δὲ εἶδον αὐτὸν,
λέγει ἡ Γραφή, «ἀπὸ μακριῦ, πρὶν νὰ πλησιάσῃ καὶ ἐ-
σκέφθησαν πονηρὰ ἐναντίον του καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τὸν
φονεύσουσιν. Καὶ εἶπεν ὁ ἕνας ἀδελφός πρὸς τὸν ἄλλον·
νὰ, ἔρχεται ἐκείνος πὺ θλέπει τὰ οὐραῖα ἔλατε λοιπὸν νὰ
φονεύσωμεν αὐτὸν καὶ νὰ ριθώμεν αὐτὸν εἰς ἕνα ἀπὸ τοὺς
λάκκους αὐτοῦ καὶ θὰ εἴπωμεν εἰς τὸν πατέρα μας ὅτι
ἔφυγον θηρίον τὸν κατέφαγεν. Καὶ ἔτσι θὰ ἴδωμεν ποῖα θὰ
εἶναι ἡ ἀξία τῶν οὐραίων του.»¹⁶ Εἶδες ὅτι, ἐπειδὴ ἐπι-
μεταν τὴν πραγματοποίησιν τῶν οὐραίων, προσεπάθει
νὰ τὸν φονεύσουσιν; Ὁ Ἀλλὰ διὰ νὰ μάθωσιν ὅτι δὲν εἶναι
δυνατὸν ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα προσηγγεῖλεν ὁ Θεὸς νὰ μὴ
πραγματοποιηθῶσιν καὶ σκέπτονται καὶ προσπαθοῦν καὶ
ἀποδεικνύουν τὴν κακότητά των. Ὁ δὲ σοφὸς καὶ
ἐρευρητικὸς Θεὸς καὶ ὅταν ἐκείνη σκέπτονται κα-
κὰ τοὺς κάμνει, ὡστε καὶ χωρὶς τὴν θέλησιν των

13. Γεν. 37, 14-16.

14. Δοθεῖται πρὸκειται διὰ μικρὸν πάλιν καμμένη βορέας τῆς Ζο-
ζῆμ.

15. Γεν. 37, 17-18.

16. Γεν. 39, 18-20.

νά εξυμνητήσουν τὴν σκοπιμότητα ἐκείνων ποῦ θὰ γίνοντο εἰς τὸ μέλλον. Διότι ἔτσι συνεφώνησαν νὰ τὸν φονεύσουν καὶ ἀπέδειξαν ὅτι εἶχαν τὴν διάθεσιν διὰ τὴν σφαγὴν. «Ὅταν ἤκουσε», λέγει, «ὁ Ρουθὴν τὰς ἀποφάσεις τῶν τὸν ἐγλύτωσαν ἀπὸ τὰ χεῖρα των καὶ εἶπεν Ἄς μὴ φθῶμεν μέχρι τοῦ σημείου, ὥστε νὰ ἀραιρώσωμεν τὴν ζωὴν του. Μὴ θελήσατε νὰ χύσετε αἷμα. Ρίψατε αὐτὸν εἰς ἓνα ἀπὸ τοὺς λάκκους τῆς ἐρήμου καὶ μὴ ἀπλώσατε τὸ χεῖρ σας ἐναντίον του. Ἐ Αὐτὰ δὲ τὰ ἔλεγε μὲ σκοπὸν νὰ σώσῃ τὸν Ἰωσήφ ἀπὸ τὰ χεῖρα των καὶ νὰ τὸν ἀποδώσῃ αὐὸν εἰς τὸν πατέρα του».¹⁷ Βλέπεις, ὅτι καὶ αὐτὸς δὲν τολμᾷ φανερά νὰ σώσῃ τὸν ἀδελφὸν του, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἠθελε προηγουμένως νὰ στασιάζῃ τὴν φωνὴν αὐτῶν διέθεσιν λέγει, «Μὴ θελήσατε νὰ χύσετε αἷμα, ἀλλὰ ρίψατε αὐτὸν εἰς ἓνα ἀπὸ αὐτοὺς ἑδῶ τοὺς λάκκους». Καὶ ἐπειδὴ θέλει νὰ μᾶς διδάξῃ ἡ Ἁγία Γραφή τὸν σκοπὸν τοῦ Ρουθὴν λέγει, «ταῦτα δὲ ἔπραττε μὲ τὸν σκοπὸν νὰ σώσῃ αὐτὸν καὶ νὰ τὸν ἀποδώσῃ αὐὸν εἰς τὸν πατέρα του».

Καὶ ἐνῶ αὐτὰ ἐκεκρίναντο δὲν εἶχεν ἀκόμη φθάσει ὁ Ἰωσήφ, ἀλλὰ ἦλθεν, ἀφοῦ αὐτοὶ εἶχαν κάμει αὐτὴν τὴν συνδιάλεξιν. «Ἦλθε», λέγει, «ὁ Ἰωσήφ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ».¹⁸ Ἐ Θὰ ἔπρεπε λοιπὸν ἐκεῖνοι νὰ προστρέξουν εἰς τὸν ἀδελφὸν των καὶ νὰ τὸν ἀγκαλιάσουν καὶ νὰ μᾶθουν ἐκεῖνα τὰ ὅποια παρήγγειλε ὁ πατὴρ του, αὐτὰ δὲ, σὺν νὰ ἦσαν ἀκριβῶς ἄγρια θηρία ποῦ θλέπτου ἀνί, πηδοῦν ἐπάνω του, καὶ «Ἀφῆρσαν ἀπὸ τὸν Ἰωσήφ τὸν ποικιλόχρωμον χιτῶνα καὶ ἀφοῦ τὸν ἐπίψαν, τὸν ἐρρίψαν εἰς ἓνα λάκκον. Ὁ δὲ λάκκος ἦτο ξηρὸς, δὲν εἶχε νερὸ».¹⁹ Ὅπως ἀκριβῶς συνεβούλευσεν ὁ Ρουθὴν ἔτσι ἔκαμαν. Καὶ ἀφοῦ ἐρρίψαν αὐτὸν, ἐκάθισαν νὰ γευματίσουν.²⁰ Πόση σκληρότης, πόση ἀπανθρωπιά! Ἐκεῖνος μὲν τῶσον δρόμον ἔκαμε καὶ τῶσον φροντίδα ἔδειξε διὰ νὰ τοὺς ζητήσῃ, ὥστε νὰ ἴδῃ καὶ νὰ εἴπῃ εἰς τὸν πατέρα του τὰ νέα των. Ἐ Ἐκεῖνοι ἀντιθέτως σὺν νὰ ἦσαν ἄρδραροι καὶ ἀγριοί, ἐπειδὴ ἀδέχθησαν τὴν συμβουλὴν τοῦ Ρουθὴν καὶ μὴ χύσαν τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ των, ἠτοιμάζοντο νὰ τὸν κάμουν νὰ ἀποθάνῃ τῆς πείνας. Ἄλλ' ὁ φιλόνητος Θεὸς γρήγορον τὸν ἐγλύτωσε ἀπὸ τὴν κακίαν τῶν ἀδελφῶν

17. Γεν. 37, 21-22.
18. Γεν. 37, 23.
19. Γεν. 37, 23-24.
20. Γεν. 37, 25.

του. «Διότι καθὼς ἐκάθισαν», λέγει, «νὰ γευματίσουν εἶδαν νὰ ἐρχόνται ταξιδιώται Ἰσραηλίται οἱ ὅποιοι κατηρθύνοντο πρὸς τὴν Αἴγυπτον. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰούδας· Τί θὰ ὠφελῆθῶμεν, ἐάν φονεύσωμεν τὸν ἀδελφὸν μας καὶ ἀπακρύψωμεν τὴν δολοφονίαν του; Ἄς πωλήσωμεν αὐτὸν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας ἑμπόρους C καὶ ἄς μὴ τεθῶν ὑπ' αὐτοῦ αἱ φουκαὶ μας χεῖρες, διότι εἶναι ἀδελφὸς μας καὶ ἀδρὲς καὶ αἷμα μας».²¹

Κύπτει ὅτι καὶ προηγουμένως ὁ Ρουθὴν μὲ τὸ μικρότερον κακὸν ἠμπίδισε τὸ μεγαλύτερον καὶ πάλιν ὁ Ἰούδας συμβουλεῖ νὰ πωλήθῃ ὁ ἀδελφός, ὥστε νὰ σώσῃ αὐτὸν ἀπὸ τὴν σφαγὴν. Ὅλα δὲ αὐτὰ ἐγέναν διὰ νὰ ἐκπληρωθῶν καὶ χωρὶς τὴν θέλησιν των ἐκεῖνα τὰ ὅποια ὁ Θεὸς προανήγγειλε καὶ ἐξυμνητοῦν τὴν θεῖαν οἰκονομίαν. «Καὶ ἀφοῦ ἐδέχθησαν», λέγει ἡ Γραφή, «τὴν συμβουλὴν τοῦ Ἰούδα, ἀνεθίβουσαν αὐτὸν ἀπὸ τὸν λάκκον καὶ τὸν ἐπώλησαν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας ἀντὶ εἰκοσι χρυσῶν νομισμάτων».²² Ὡ πόσον παράνομος συναλλαγή, ὡ καταστρεπτικὸν κέρδος, ὡ ἀδίκωτάτη πώλησις! Ἐ Εκείνον ποῦ ἐγεννήθη μὲ τοὺς ἰδίους πόνους μὲ ἑσᾶς καὶ ἦτο τῶσον ἀγαπητὸς εἰς τὸν πατέρα, ποῦ ἦλθε διὰ νὰ σᾶς ἐπισκεφθῇ, ἐκεῖνον ποῦ οὔτε ὄλιγον οὔτε πολὺ σᾶς ἠδέησε, ἐπιχειρεῖτε νὰ πωλήσατε καὶ μάλοισα νὰ πωλήσατε εἰς δαρδάρους ἀνθρώπους ποῦ κέρχονται εἰς τὴν Αἴγυπτον; Διὰ τί σᾶς κατέλαθε τῶση μεγάλη τρέλλα; Πόσον μεγάλος ὁ φόβος; Ποῖα ἡ δασκαυία; Ἐάν μὲν φοβῆσθε τὰ δειρά καὶ κάμνετε τοῦτο, διὰ τί ἔχετε πεισθῆ ὅτι ὀπωθήσατε ἔτσι θὰ εἶναι, τότε διὰ τί ἐπιχειρεῖτε τὰ ἀδύνατα καὶ μὲ τὰς πράξεις σας κηρύττετε τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὅποιος ὄλα αὐτὰ προανήγγειλεν; Ἐ Ἐάν δὲ εἰς τίποτε δὲν ὑπολογίζετε τὰ δειρά, ἀλλὰ νομίζετε αὐτὰ ὡς παραληρήματα, διὰ τί κάμνετε αὐτὰ τὰ πράγματα, τὰ ὅποια θὰ σᾶς προενηύχουν αἰώνιον στίγμα καὶ θὰ προκαλέσουν συνεχῆ πένθος εἰς τὸν πατέρα σας; Τῶσον ὑπερβολικὸν πάθος ἔχετε, μάλλον δὲ δολοφονικὴν διάθεσιν; Διὰ τί ἔτσι κανεῖς πῶρ εἰς ἄτοπον τινὰ πράξιν καὶ διαπατιοθῆ ἀπὸ τοὺς ἀσχημοὺς διαλογισμοῦς, δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὸν ἀκοίμητον ὄφθαλμόν, οὔτε τὴν φύσιν ἐντρέπεται, οὔτε ἄλλο τι ποῦ ἠμπορεῖ νὰ τὸν ὀδηγήσῃ

21. Γεν. 37, 25-27.
22. Γεν. 37, 27-28.

εις συμπάθειαν. Αὐτὸ ἔπαθον καὶ αὐτοί. (Δὲν ἔλαβον ὑπ' ὄψιν) οὐτε ὅτι ἦτο ἀδελφός των, οὐτε ὅτι ἦτο νέος, οὐτε ὅτι ἦτο τόσο ἀγαπητὸς εἰς τὸν πατέρα των, οὐτε ὅτι δὲν ἤξερε τὴν εὐημεσίαν καὶ τὸν τρόπον τῆς ζωῆς εἰς τὴν ξένην χώραν, 289. Ἄ οὐτε ὅτι πρόκειται νὰ διαβῆ τὴν χώραν καὶ νὰ συζῆ με βαρβάρους. Ἄλλὰ ἀφοῦ ἔβωθον κάθε συνετὴν σκέψιν, δι' ἑνα μόνον ἔφρόντισαν, τὸν φόβον των, ὅπως ἐνόμισαν κατὰ πρῶτον νὰ τὸν πραγματοποιήσων.

Καὶ ἐκείνοι μὲν ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν ἔγιναν ἀδελφοκτόνοι. Ἐκείνος δὲ πού ἔπαθε αὐτὰ ἐκ μέρους των, ὅλα τὰ ὑπέφερον με γενικωτάτη. Διότι τὸν ἀφοῦρει τὸ χεῖρ τοῦ Θεοῦ ἀπὸ ἐπάνω καὶ ὅλα τὰ δύσκολα τὰ ἔκαμε εὐκόλα καὶ εὐχερῆ. Διότι ὅταν ἔχωμεν τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν μέσῳ τῶν θαρβάρων ἐὰν εὐρισκώμεθα, καὶ εἰς τὴν εὐημεσίαν ἂν ἔμεθα, Ἐ δυνάμεθα νὰ περνώμεν καλύτερα ἀπὸ ἐκείνους πού εὐρίσκονται εἰς τὸ σπῆτι των καὶ ἔχουν ὅλα τὰ κατὰ των. Ὅπως ἀκριβῶς καὶ ἀντιθέτως, ἐὰν εἴμεθα εἰς τὸ σπῆτι μας καὶ νομίζωμεν ὅτι ἔχομεν κάθε ἀνεσιν, ἐὰν δὲν ἔχωμεν τὴν ἀνάδην βοήθειαν, εἴμεθα πῶς ἐλασινὸν ἀπὸ ὄλους τοὺς ἀνθρώπους. Διότι πολλὴ μεγάλη εἶναι ἡ δύναμις τῆς ἀρετῆς καὶ ἡ ἀδυναμία τῆς κακίας καὶ τοῦτο πρὸ πάντων ἀποδεικνύει εἰς ἡμᾶς αὐτὴ ἐδῶ ἡ ἱστορία. Διότι, εἰπέ μου, ποῖους θεωρεῖς ἔλεεινούς καὶ ἀξιοθακρῦτους, αὐτοὺς πού τόσο ἔκαμαν εἰς τὸν ἀδελφόν των ἢ ἐκείνον πού ἔγινε δούλος τῶν θαρβάρων; Εἶναι φανερόν ὅτι αὐτοὺς θεωρεῖς. Διότι τὰ ἀσκήθης, λοιπόν, ὅτι ὁ βασιμᾶσις ἐκείνος Ἰωσήφ, C ὁ ὁποῖος ἀνετράφη ἀπὸ τὸ σπῆτι δούλου καὶ ἦτο διαρκῶς εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρὸς του, διὰ μίαν νὰ ἀναγκάσεται νὰ ὑποστῆ φοβεράν δουλείαν καὶ μάλιστα δουλείαν εἰς θαρβάρους ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔφρόνισαν καλύτερα ἀπὸ θηρία. Ἄλλὰ καὶ ἐκείνος ὁ Δεσπότης τῶν ὄλων ἐζημέρωνε καὶ εἰς ἐκείνον πολλὴν ἔβιδε τὴν ὑπομονήν.

Καὶ ἀφοῦ ἐπώλησον τὸν ἀδελφόν των, σὸν νὰ εἶχαν πλέον τελειώσει τὸν σκοπὸν των, νὰ πῶς συμπεριφέροντο, ἀφοῦ ἔβγαλον ἀπὸ τὴν μέσσην αὐτὸν πού ἐφθόνον. «Ἐπὶστρέψε δέ», συνεχίζει ἡ Γραφή, «ὁ Ραυδὴν» εἰς τὸν λάκκον καὶ δὲν εἶδεν ἐκεῖ τὸν Ἰωσήφ. Καὶ ἔσχευε τὰ ἐν-

289. Ἐφρονεῖς ὁ Ραυδὴν ἀποστῆζε, ὅταν οἱ ὑπέλοιποι ἀλλοιοὶ ἐπώλησαν τὸν Ἰωσήφ εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐστέρων.

δύματα τοῦ B καὶ ἐγύρσε πίσω πρὸς τοὺς ἀδελφούς του καὶ εἶπε, Τὸ παιδί δὲν εἶναι μῆσα εἰς τὸν λάκκον. Τί θὰ γίνω λοιπόν ἐγὼ τώρα καὶ πού θὰ ὑπάγω;»²⁹¹ Ἐπειδὴ λοιπόν ἐδίδοξεν ἀνωτέρω ἡ Ἁγία Γραφή, ὅτι πρὸς τὸν σκοπὸν τούτων συνεβούλευσαν νὰ ριξοῦν αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον, ὥστε νὰ ἡμπαρέσῃ νὰ γλυτώσῃ αὐτὸν ἀπὸ τὰ φονικά των χεῖρα καὶ νὰ τὸν φέρῃ πίσω εἰς τὸν πατέρα του δι' αὐτὸ τώρα, λέγει, πού εἶδε ὅτι ἔπαθε ἔγω εἰς τὸν σκοπὸν του, ἔσχευε τὰ ἐνδύματά του καὶ εἶπεν «Τὸ παιδί δὲν εἶναι μῆσα εἰς τὸν λάκκον. Τί θὰ γίνω λοιπόν ἐγὼ τώρα καὶ πού θὰ ὑπάγω;». Ποῖον, λέγει, θὰ ἔχωμεν ἀπολογίαν καὶ μάλιστα ἐγὼ ὁ θεωρούμενος πρωτότοκος; Διότι ἐνόμισε ὅτι αὐτὸς εἶχε φονεῖσθαι. Ἄλλ' ὅταν εἶχε γίνῃ αὐτὸ τὸ ὅποιον ἐπέβλασκον καὶ ἐκείνον πού ἔμισον Ἰσκιλιαν εἰς τὴν ξένην χώραν καὶ B ἔτσι ἡμπαρέσαν νὰ ἱκανοποιήσων τὸν φόβον των, ὅστερα τὰ πάντα μηχανεύονται διὰ νὰ παραπληρώσων τὸν πατέρα των καὶ νὰ μὴ φανερωθῇ ἡ κακὴ των συμφρονία. «Καὶ ἀφοῦ θαρραβαν», λέγει, «ἐνα ἔρριπον ἀπὸ τὰ γόδια καὶ ἐλέρωσαν τὸν χιτῶνα με τὸ αἷμά του, τὸν ἔφεραν εἰς τὸν πατέρα των καὶ εἶπον ἔξετάσέ το μήπως εἶναι ὁ χιτῶν τοῦ υἱοῦ σου ἢ ὄχι»²⁹².

Διὰ τὴν ἐξασπῆσάν τὸν ἑαυτὸν σὰς ἀνόητοι; Διότι καὶ τὸν πατέρα σὰς ἐὰν δυνηθῆτε νὰ παραπληρώσετε, θὰ δυνηθῆτε ἡμῶς νὰ ξεφύγετε τὸν ἀκοήτητον ἀσφαλμὸν, τὸν ὅποιον πρὸ πάντων ἔπρεπε νὰ φοβῆσθε; Ἄλλὰ τέτοια εἶναι ἡ ἀνθρώπινη φύσις, μᾶλλον δὲ τέτοια εἶναι ἡ ἀμέλεια τῶν πολλῶν, ἐνῷ ἐκτιμοῦν τὸν φόβον ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων.²⁹³ Ἄ καὶ λογαριάζων τὴν ἐκ μέρους τούτων ἀντροπήν, δὲν βέλουσιν καθόλου νὰ σκεπθῶν τὸ φοβερόν ἐκεῖνο δικαστήριον καὶ τὴν ἀφόρητον τιμωρίαν, ἀλλὰ μόνον δι' ἑνα κοπιάζουσι, πῶς νὰ ἀποφύγουν τὴν ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων κατηγορίαν, πρᾶγμα τὸ ὅποιον καὶ αὐτοὶ ἔπαθον καὶ προσεπάθησαν νὰ ἀπατήσων καὶ τὸν πατέρα των.

«Διότι ἐγνώρισεν», λέγει, ἡ Γραφή, «ὁ πατήρ τὸν χιτῶνα τοῦ Ἰωσήφ καὶ εἶπε Ἄυτός εἶναι ὁ χιτῶν τοῦ υἱοῦ μου, κακὸν θηρίον θὰ τὸν κατέφαγε. Θηρίον θὰ ἤρπασε τὸν Ἰωσήφ»²⁹⁴. Καὶ πραγματικὰ σὸν νὰ ἔπαθεν ἀνάμεσα

291. Γεν. 37, 29-30.

292. Γεν. 37, 31-32.

293. Γεν. 37, 33.

εις θηρία, έτσι υπέμειναν όλα χωρίς να εύρισκν την παραμικράν συμπάθειαν. «Έσχισε δὲ ὁ Ἰακώβ τὰ ἐνδύματά του καὶ ἔβωσε τὴν μέσην του με τρίχινον σάκον καὶ ἐπέβη τὸν υἱὸν του Ἰωσήφ ἐπὶ πλάτας ἡμάσας».²⁷ Β Πόσον ἀξιοθαύρατοι εἶναι αὐτοί, ἔχι μόνον διότι ἐπώλησαν τὸν ἀδελφὸν των εἰς τοὺς θαρβάρους, ἀλλὰ διότι καὶ τὸν πατέρα των, ὁ ὁποῖος εὐρίσκετο εἰς βαθεῖα γηροτεῖα ἐρρίψαν σὲ τόσαν θαρὸ πένθος. «Συνκεντρώθησαν δὲ», λέγει ἡ Γραφή, «γύρω ἀπὸ αὐτὸν ὄλοι οἱ υἱοὶ του καὶ αἱ θυγατέρες του διὰ τὸν παρηγορησάν. Ἐκεῖνας ὁμως δὲν ἤθελε νὰ ἀκοῶσθ λόγους παρηγορίας καὶ ἔλεγε Πενθῶν θὰ κατεῶ εἰς τὸν ἄδην, πρὸς τὸν υἱὸν μου τὸν Ἰωσήφ».²⁸

Ναμίζω ὅτι καὶ τὸ ἔξῃς ἔγινε εἰς ἐκεῖνους καὶ ἄλλη πληγή. Διότι ἔδλεπον ὅτι καὶ πρὸς αὐτὸν, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο παρὸν καὶ ἔθεωρεῖτο ὅτι εἶχεν φονευθῆ ὑπὸ ἀγρίων θηρίων, τόσον μεγάλον πόνον δέσκιυε καὶ περισσώτερον κατετρέγωντο ἀπὸ τὸν φθόνου. Ἐπὶ αὐτοὶ μὲν ἐπεθῆ ἔγιναν σκληροὶ καὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν των καὶ πρὸς τὸν πατέρα, δὲν χρειάζονται κοιμισίον συγχώρησιν. Οἱ δὲ Μαδισσηνοὶ καὶ αὐτοὶ πάλιν ἐξυπνέτουσ τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ καὶ πωλοῦν πάλιν τὸν Ἰωσήφ εἰς τὸν Πετεφρῶν τὸν δοχημάγερον τοῦ Φαραώ.²⁹ Εἶδες πῶς σιγά - σιγά προχωρεῖ εἰς τὸν δρόμον του καὶ δι' ἑλὼν φανερώσει τὴν ἀρετὴν του καὶ τὴν ὑπομονήν, διὰ τὴν ἀναλάβῃ τὸ στεφάνι τῆς βασιλείας, ἀφοῦ ὡς ἀθλητῆς ἀγωνισθῆ γενναίως. Καὶ ἡ ἐξήγησις τῶν ὄντων πραγματοποιηθεῖσα, θὰ διδάξῃ με αὐτὴν τὴν ἐμπειρίαν ἐκεῖνους παῦ διεπράσαν αὐτὰ, ὅτι τίποτε δὲν ὠφέλησεν αὐτοὺς ἢ τόσον μεγάλη αὐτῆ μηχανοραφία. Διότι τόσην μεγάλην δύναμιν ἔχει ἡ ἀρετὴ, ὥστε καὶ Ἐ δταν πολεμῆται νὰ ἀποδεκνῆται ἀκόμη λαμπροτέρα. Διότι τίποτε δὲν ὑπάρχει ἰσχυρότερον καὶ δυνατώτερον ἀπὸ τὴν ἀρετὴν. Ὅχι μόνον ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ὡς ἐκ τῆς φύσεώς της ἔχει τόσην μεγάλην δύναμιν, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ κατέχων ταύτην ἔχει καὶ τὴν ἀνωθεν εὐλογίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἔχει τὴν ἀνωθεν εὐλογίαν καὶ ἀξιοῦται τῆς βελας βοηθείας, θὰ εἶναι δυνατότερος ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀκατάβλητος καὶ ἀπιστος ὄχι μόνον ἀπὸ τὰς ἐπιβουλάς τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰς μηχανο-

27. Γεν. 37, 34.

28. Γεν. 37, 35.

29. Πρβλ. Γεν. 37, 36.

νοραφίας τῶν δαιμόνων. Πράγμα τὸ ὁποῖον ἐάν γνωρίζωμεν, ἄς μὴ ἀποφεύγωμεν νὰ ὑποφέρωμεν, ἀλλὰ νὰ ἀποφεύγωμεν νὰ θλάπτωμεν τὸν ἄλλον, διότι αὐτὸ εἶναι πραγματικὸ τὸ νὰ ὑποφέρωμεν. Διότι ἐκεῖνος ποῦ προσπαθεῖ νὰ θλάψῃ τὸν πλησίον, ἐκεῖνον μὲν κοβάλου δὲν θλάπτει. Ἐ Διότι καὶ ἐάν ἀκόμη θλάπτῃ ἐπ' ὀλίγον, ἡ θλάψῃ αὐτῆ γίνεται εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν. Διὰ τὸν ἑαυτὸν του ὁμως ἀποτομικεῖ τὴν αἰώνιον καταδίκην καὶ τὰς ἀφορήτους τιμωρίας, τὰς ὁποῖας δὲν θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ ἀποφύγωμεν κατ' ἄλλον τρόπον, παρὰ μόνον ἐάν προσπακεύσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας νὰ εἶναι ἔτοιμοι νὰ ὑποφέρουν καὶ ἐάν κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ ἐδχώμεθα ὑπὲρ ἐκεῖνων, οἱ ὁποῖοι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον συμπεριφέρονται ἀπέναντί μας. Αὐτὸ (ἐάν πράττωμεν), θὰ μᾶς δώσῃ μεγάλην ἀμοιβήν καὶ θὰ μᾶς κάμῃ νὰ ἀξιώσωμεν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Αὐτὴν εἶθε ὄλοι ἡμεῖς νὰ κερδίσωμεν.³⁰ Α Διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μαζί με τὸν ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὸν Πατέρα καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δόξα, δύναμις καὶ τιμὴ καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς ἀπράντους αἰῶνας. Ἀμήν.